

POLYCHROMOS

poesia

15

MIHAI EMINESCU

Luceafărul – Poezii alese
Espero – Poesie scelte

a cura di
GEO VASILE

FaLvision Editore

©Tutti i diritti riservati.

ISBN 978-88-96931-88-2

©2016-2019, FaLvision Editore s.a.s.

Unica sede: Via Papa Benedetto XIII, 12 – 70124 BARI

F.A.L. Vision Editore è un marchio editoriale di FaLvision Editore s.a.s.

Direttore Editoriale: Luciano Maria Pegorari

luciano.pegorari@falvisioneditore.com

<http://www.falvisioneditore.com>

<http://www.stamperiabaille.com>

<http://www.facebook.com/falvisioneditoresas>

#falvision

@falvision

È vietata la riproduzione, anche parziale o a uso didattico, con qualsiasi mezzo ed in qualsiasi forma ivi compresa la forma digitale, elettronica e le lingue Braille, Sign Writing e gli adattamenti per DSA ed Ipovedenti, non autorizzata.

È fatto divieto assoluto la riproduzione, totale o parziale, ivi compresa anche la riduzione, come anche il semplice utilizzo di parti tratte dal presente volume, al fine di utilizzi televisivi, teatrali, cinematografici, web series ed altra natura tecnologica nel divenire, come anche la riduzione mezzo audio radiofonico o anche solamente fonico. Per qualunque esigenza è fatto obbligo contattare l'Editore per gli accordi del caso. Allo stesso modo è vietata la traduzione in qualunque lingua, europea e non, senza l'Autorizzazione scritta dell'Editore.

L'Editore potrà concedere a pagamento l'autorizzazione a riprodurre una porzione non superiore a un decimo del presente volume.

Progetto grafico di collana: FaLvision Editore

Product Manager: Francesca Piccoli

Grafica di copertina: Simone Bracci

ANTOLOGIE CRITICĂ

TITU MAIORESCU (1840-1917)

Eminescu este un om al timpului modern, cultura lui individuală stă la nivelul culturii europene de astăzi. Cu neobosita lui stăruință de a citi, de a studia, de a cunoaște, el își înzestra fără preget memoria cu operele însemnate din literatura antică și modernă. Cunoscător al filozofiei, în special al lui Platon, Kant și Schopenhauer, și nu mai puțin al credințelor religioase, mai ales a celei creștine și budiste, admirator al vedelor, pasionat pentru operele poetice din toate timpurile, posedând știința celor publicate până astăzi din istoria și limba română, el afla în comoara ideilor astfel culese materialul concret de unde să-și formeze înalta abstracțiune care în poeziile lui ne deschide așa de des orizontul fără margini al gândirii omenești. Căci cum să ajungi la o privire generală dacă nu ai în cunoștințele tale treptele succesive care să te ridice până la ea? Tocmai ele dau lui Eminescu cuprinsul precis în acele versuri caracteristice în care se întrupează profunda lui emoțiune asupra începuturilor lumii, asupra vieții omului, asupra soartei poporului român.

GARABET IBRAILEANU (1871-1936)

Dar Eminescu nu este numai un poet de geniu. Este ceva mai mult. El este cel dintâi care a dat un stil sufletului românesc și cel dintâi român în care s-a făcut fuziunea cea mai serioasă – fuziunea normală – a sufletului daco-roman cu cultura occidentală. El, vagabondul, lipsit de diplome școlare, feciorul lui Gheorghe Eminovici de la Ipotești, este eroul culturii noastre moderne. Aceasta se poate învedera chiar numai prin argumentul lingvistic. Comparați limba din poeziile lui cu limba oricărui scriitor român, și veți vedea că la nici unul elementul autohton nu s-a îmbinat atât de armonios cu cuvintele noi, fuziune care este expresia fuziunii perfecte a sufletului național cu gândirea europeană.

ANTOLOGIA CRITICA

TITU MAIORESCU (1840-1917)

Eminescu è un uomo dei tempi moderni, la sua cultura individuale si trova al livello della cultura europea odierna. Con la sua instancabile tenacità di leggere, studiare e conoscere, nutriva ininterrottamente la sua memoria di opere insigni della letteratura antica e moderna. Conoscitore della filosofia, soprattutto di Platone, Kant e Schopenhauer, ma ugualmente delle credenze religiose, specialmente di quella cristiana e buddistica, ammiratore dei Veda, appassionato delle opere poetiche di tutti i tempi, possedendo la scienza di quelle pubblicate fino ad oggi tramite la storia e la lingua romena, lui scopriva nel tesoro delle idee, in quel modo raccolte, il materiale concreto dal quale foggia l'alta astrazione tale che nelle sue poesie ci svela spesso l'orizzonte sconfinato del pensiero umano. Come raggiungere una prospettiva generale senza avere nelle proprie conoscenze i gradini successivi che ti sollevino fino a quella? Proprio essi offrono a Eminescu il contenuto preciso di quei versi caratteristici nei quali prende corpo la profonda emozione sui primordi del mondo, sulla vita umana, sul destino del popolo romeno.

GARABET IBRĂILEANU (1871-1936)

Eminescu non è solo un poeta geniale, ma qualcosa di più. È il primo che ha dato uno stile all'anima romena e il primo romeno in cui ha avuto luogo la fusione più seria – la fusione normale – dell'anima daco-romana con la cultura occidentale. Lui, il vagabondo, privo di diplomi scolastici, figlio di Gheorghe Eminovici di Ipotești, è l'eroe della nostra cultura moderna. Fatto dimostrabile anche solo attraverso l'argomento linguistico. Paragonate la lingua delle sue poesie alla lingua d'ogni altro scrittore romeno e vedrete che in nessun altro l'elemento autoctono si è congiunto così armoniosamente alle parole nuove, fusione che è l'espressione dell'unione perfetta dell'anima nazionale con il pensiero europeo.

TUDOR VIANU (1898-1964)

Poezia lui Eminescu evocă o imagine a lumii înzestrată cu toate dimensiunile prelungite până la limita lor cea mai îndepărtată. Înălțimea, adâncimea, extensiunea acestei lumi în toate direcțiile sunt imense și fără nici o analogie în tot ce au scris poeții români mai înainte. În vastul univers al poeziei eminesciene, gândul omenesc este purtat până la ultimele și cele mai înalte întrebări ale lui și sentimentele omenești sunt urmărite în ecourile lor cele mai profunde. Înălțimea, vastitatea și adâncimea sunt trăsăturile principale ale lumii și simțirii eminesciene, și, realizându-le în sine însuși, cititorul român a simțit acea îndepărtare a limitelor sale, acea creștere interioară, care ne dă dreptul a recunoaște, în poezia lui Eminescu, evenimentul cel mai important al culturii noastre moderne.

GEORGE CĂLINESCU (1899-1965)

Înșușirea lui Eminescu este de a fi un mare erotic, de a ridica modul ancestral de tulburare sexuală la o putere aproape neatinsă de vreun altul. Poeții erotici sunt în general niște epicurei eliberați de sclavia pasiunii prin experiență. Mai serios în emoțiile lui, Goethe n-a trecut nici el de marginile unor pasiuni, controlate calm prin reflecție. Însă la Eminescu ne uimește gravitatea. Așa iubește poporul, o singură dată, în vremea înfloririi vieții bărbătești și a nubilității. Eminescu lungește acest răstimp de criză sexuală primară, rămânând mereu în faza puberală, sublimând oarecum în sine o vârstă stătătoare. Dacă prin solemnitatea și inocența crizei erotice a speței înțelegem "spiritualitate", evident poetul este departe de a fi un brutal senzualist, fiind serios în iubire ca și natura, punând în ea o zguduitoare și ereditară încordare: "Căci te iubeam cu ochi păgâni / Și plini de suferinți, / Ce mi-i lăsară din bătrâni / Părinții din părinți".

Aceasta e naționalitatea erotică a lui Eminescu, foarte complicată în fond, interior și exterior, deși ascunsă într-o ingenuă simplitate, capabilă să surprindă pe cititorii lui Dante ori pe cei ai lui Leopardi.

TUDOR VIANU (1898-1964)

La poesia di Eminescu evoca un'immagine del mondo provvisto di tutte le dimensioni protratte fino al loro limite estremo. L'altezza, la profondità, l'estensione di questo mondo in tutte le direzioni sono immense e senza analogia alcuna in tutto ciò che scrissero i poeti romeni prima di lui. Nel vasto universo della poesia emineschiana, il pensiero umano viene portato fino agli ultimi ed eccelsi interrogativi, mentre gli umani sensi sono perlustrati nei loro più reconditi echi. L'altezza, la vastità e la profondità sono i tratti principali del mondo e del sentire emineschiani, e, facendosene eco, il lettore romeno ha sentito quell'allontanamento dei suoi limiti, quell'incremento interiore che ci dà il diritto di riconoscere nella poesia di Eminescu l'avvenimento più importante della nostra cultura moderna.

GEORGE CĂLINESCU (1899-1965)

Eminescu si fa notare anche per la sua qualità di grande erotico, di sollevare il modo ancestrale di turbamento sessuale ad una quota quasi mai raggiunta da un altro poeta. I poeti erotici sono in generale degli epicurei liberati dalla servitù della passione attraverso l'esperienza. Più serio nelle sue emozioni, nemmeno Goethe superò i limiti di passioni controllate con calma attraverso la riflessione. In Eminescu, però, è la gravità che ci stupisce. Così ama il popolo, una sola volta, durante il rifiorire della vita virile e nubile. Eminescu prolunga questo frattempo di crisi sessuale primaria rimanendo sempre nella fase puberale, sublimando alquanto in se stessa un'età ferma. Se per solennità e innocenza della crisi erotica della specie intendiamo "spiritualità", ovviamente il poeta è lungi dai modi di un brutale sensualista, essendo serio nell'amore al pari della natura, mettendo in esso una sconvolgente tensione ereditaria: "T'amavo gli occhi idolatri / E colmi di tormento, / Che mi avean tramandati / Parenti di parenti".

Questa è la nazionalità erotica di Eminescu, molto complicata in fondo, all'interno quanto all'esterno, benché nascosta in un'ingenua semplicità, capace di sorprendere i lettori di Dante oppure quelli di Leopardi.

EDGAR PAPU (1908-1993)

Muzicalitatea eminesciană nu este numai reproducătoare, ca aceea a naturii, ci și căutătoare, ca aceea a marilor compozitori. Ea explorează, pe de o parte, străfundurile ființei sale în toate resursele lor sonor convertibile, iar pe de altă parte, lumea infinită a limbajului sub aspectul creatoarelor asociații de sunete și al efectelor psihofonice sublimite. Ansamblul sonurilor rezultă, astfel, dintr-un dublu travaliu, adus în cele din urmă la convergență în acel fenomen unic, identificat drept "armonia eminesciană".

LUCIAN BLAGA (1895-1961)

Eminescu cântă natura în așa fel, că ea devine un cadru în care se simte prezența unui Voevod, chiar și atunci când Voevodul nu e amintit în nici un chip. Ca un alter ego mai profund, "tânărul Voevod" este oarecum subiectul liric subînțeles, implicat, al poeziilor. Codrul, marea, luna, lacul, dealul, valea sunt cântate de mulți poeți, de către cei mai mulți, dar așa cum le cântă Eminescu, toate acestea, codrul, marea, luna, lacul, dealul, valea dobândesc nu știm ce particulară domnească demnitate, aproape sacrală, parcă în mijlocul lor ar fi permanent prezent un invizibil tânăr Voevod. Oare acea melancolie specific eminesciană nu derivă între altele și din dezacordul între realitatea conștiinței și viziunea sa despre natură, izvorâtă dintr-un dor subconștient, elevată prin secreta prezență voevodală? E o lume întreagă, simțită și trăită, care se clădește în sufletul lui Eminescu în preajma personajului cu care el se identifică. Această prezență nevăzută, tainică necurmată împrumută o atmosferă unică lumii poetului. Cel mai adesea e vorba desigur numai despre o aromă, despre tonalități, despre imponderabile elemente de magie poetică de abia simțite, vag întrezărite, bănuite.

Să cităm poezia *Peste vârfuri*: "Peste vârfuri trece luna, / Codru-și bate frunza lin. / Dintre ramuri de arin / Melancolic cornul sună. / Mai departe, mai departe, / Mai încet, tot mai încet, / Sufletu-mi nemângâiet / Îndulcind cu dor de moarte. / De ce taci când fermecată /

EDGAR PAPU (1908-1993)

La musicalità emineschiana non è solo un mezzo riproduttore, come quello della natura, ma anche uno ricercatore, come quello dei grandi compositori. Essa esplora, da una parte, i precordi dell'essere in tutte le loro risorse sonoramente convertibili, dall'altra, il mondo sconfinato del linguaggio sotto l'aspetto delle associazioni creatrici di suoni nonché degli effetti psicofonici esaltanti. Gli insiemi dei suoni risultano così da un doppio travaglio, portato fino alla fine a convergere in quel fenomeno unico identificato come "armonia emineschiana".

LUCIAN BLAGA (1895-1961)

Eminescu ritrae la natura in modo tale da divenire un quadro in cui si sente la presenza di un Principe, anche quando questo non viene ricordato né suggerito. In guisa di un *alter ego* più profondo, "il giovine Principe" è il soggetto lirico sottinteso, implicito, delle poesie. Il bosco, il mare, il mondo, il lago, il colle, la valle vengono cantati da molti poeti, dalla maggior parte, ma così come li canta Eminescu, tutti questi, il bosco, il mare, la luna, il lago, il colle, la valle, acquistano un non so che di peculiare signorile dignità, quasi sacrale, quasi in mezzo a loro fosse permanentemente presente un invisibile giovane Principe. Quella malinconia specificamente emineschiana non deriva forse, tra l'altro, dal disaccordo tra la realtà della coscienza e la sua visione sulla natura, scaturita da un desiderio subcosciente, sollevata per la segreta presenza principesca? È un mondo intero, sentito e vissuto, che si edifica nell'anima di Eminescu accanto al personaggio con cui lui si identifica. Questa invisibile presenza, arcana, ispira un clima unico al mondo del poeta. Il più delle volte si tratta certamente solo di un aroma, di alcune tonalità, di imponderabili elementi di magia poetica appena sentiti, quasi intravisti, percettibili.

Ricordiamo la poesia *Sulle vette*: "Sulle vette passa luna, / Vibra il bosco le sue foglie. / Tra i rami dell'ontano / Accorato il corno s'ode. / Più lontano, più lontano, / E più dolce, ancor più dolce, / Del mio animo l'affanno / Confortando a duol di morte. / Come taci che

Inima-mi spre tine-ntorn? / Mai suna-vei, dulce corn, / Pentru mine vreodată?"

Proiectați peste figura lui Eminescu aura voevodală și veți înțelege liniștea sacrală a acestei melancolii. În multe din poeziile lui Eminescu, și poate că în cele mai caracteristice, transfigurarea lirică se datorește unei tainice contopiri cu un vis voevodal.

TUDOR ARGHEZI (1880-1967)

Într-un fel, Eminescu e sfântul preacurat al ghersului românesc. Din tumultul dramatic al vieții lui s-a ales un Crucificat. Pentru pietatea noastră depășită, dimensiunile lui trec peste noi, sus și peste văzduhuri. Fiind foarte român, Eminescu e universal. Asta o știe oricine citește: cu părere de rău că lacătul limbilor nu poate fi descuiat cu cheile străine.

PIERO BIGONGIARI (1914-1997)

(...) Tipic pentru Eminescu este acest joc de oglinzi în care viziunea pare a fi prinsă în cursă ca într-o sticloasă depărtare ce face transparent nucleul obscur al temei lirice, în timp ce natura însăși pare a se plăsmui în propria energie ca un limbaj la limita propriei tensiuni a imaginarului, pare a vibra și a se zbate în fantasmaticul propriei dicțiuni. Iată că la Eminescu posibilitatea însăși de a rosti devine fabuloasă. Din interiorul expresiei se naște acest obscur nucleu semantic care, în vreme ce se identifică prin propriile semnificații, dă la iveală totodată prin transparența viziunii acea tensiune originară.

MARIO LUZI (1914-2005)

(...) Lirismul copios și luxuriant, dar și acela concentrat până la limita inefabilului; și departele și sideralul și perimetrul casei; fuga de omenesc și dorul de omenesc – totul în farmecul unei limbi pe cale de a se naște ca limbă poetică, manifestare primară și totodată

ammaliato / Il mio cuore a te rivolgo? / Suonerai ancor per me,
una volta, dolce corno?"

Rivestite la figura di Eminescu dell'aura principesca e capirete la quiete sacrale di questa malinconia. In molte delle poesie di Eminescu, e forse nelle più caratteristiche, la trasfigurazione lirica si deve a un segreto immedesimarsi con un sogno principesco.

TUDOR ARGHEZI (1880-1967)

In qualche modo Eminescu è il santo illibato dell'idioma romeno. Per il drammatico tumulto della sua vita, è divenuto un Crocifisso. A rispetto della nostra scaduta pietà, le sue dimensioni oltrepassano noi, al di sopra e al di là del firmamento. Essendo molto romeno, Eminescu è universale. Di questo si rende conto ogni suo lettore: con il rammarico che il lucchetto delle lingue non può essere aperto con chiavi straniere.

PIERO BIGONGIARI (1914-1997)

(...) È tipico di Eminescu questo gioco di specchi in cui la la visione ne pare intrappolata come in una vitrea distanza che dà trasparenza al nucleo oscuro del tema lirico mentre la natura stessa pare affabularsi nella propria energia come un linguaggio al limite della propria tensione immaginaria, cioè vibrare e contorcersi nella favola stessa della propria dizione. Ecco che in Eminescu diviene favolosa la possibilità stessa di dire. Nasce dall'interno dell'espressione questo oscuro nucleo semantico che, mentre si specifica nei propri significati, manifesta anche in trasparenza visionaria quella tensione originaria.

MARIO LUZI (1914-2005)

(...) Il lirismo copioso e lussureggiante e quello invece concentrato al limite dell'ineffabilità; e il lontano e l'astrale e il domestico; la fuga dall'umano e la nostalgia dell'umano – e tutto nella fascinazione di una lingua nascente come lingua poetica, manifestazione primaria

deosebit de rafinată și atotcunoscătoare, împreună cu ceea ce aviditatea intelectuală putea să găsească spre a se îndestula: știința, economia, ca să nu mai vorbim de filosofie cu iluziile și diziluziile sale – îmi vorbesc, ah mult prea indirect! Că Eminescu reînsuflește în mine un binom pe care l-am folosit spre a captura magia lui Dante a unui anume Dante: acela al științei și inocenței...

Așa cum se și cuvenea și datorită situației geopolitice trăite, Eminescu a făcut tot ceea ce în secolul ce i-a urmat, dar și în zilele noastre se încearcă a se face din convingere și calcul: o literatură fără frontiere între germanism și zestrea latină, între Orient și Occident. Prin această anvergură vie, mare, spontană și conștientă, Eminescu a dat prospețime și vigoare adâncului "dor romantic"; și a mai dat și dramatism și limpezime accentelor eșecului său, fără însă a-și compromite sau diminua energia sa ceatoare.

ROSA DEL CONTE (1907-2011)

După aproape cincisprezece ani de la prima noastră întâlnire cu opera unui poet, după părerea noastră demn de a fi pus alături de cei mai însemnați reprezentanți ai romantismului european, ne-am propus să încercăm o prezentare critică de ansamblu în care năzuie să se răsfrângă, reciproc iluminându-se, atât drama psihologică a unei personalități umane cu totul deosebite, cât și drama estetică a unui artist în căutarea aceluia cuvânt unic, a cărui frumusețe se identifică cu adevărul suprem: *cuvântul ce exprimă adevărul*.

Ne-am asumat strădania de a oferi lumii culturale italiene care cunoaște doar antumele lui Eminescu, adică o parte destul de restrânsă a activității sale, un tablou mai vast și complet al acestei inspirate poezii, convinși că vom îmbogăți patrimoniul spiritual, al nostru și al întregii omeniri, cu o voce care, din punct de vedere istoric încadrându-se în climatul ideal al veacului XIX, ne surprinde și ne ispitește prin consonanța cu simțirea noastră. Ea reflectă de fapt drama existențială în aspectul său cel mai modern: ca osândă a timpului, ispășită de către om, în efortul eroic de a se întrece, prin lucrarea zilnică, cu irosirea istoriei, *îngropatele risipi* (...)

e insieme molto raffinata ed esperta, unito a tutto ciò che l'avidità intellettuale poteva cercare per spaziarsi: la scienza, l'economia, per non parlare della filosofia con le sue illusioni e i suoi disinganni – mi dicono, ah! troppo indirettamente! Che Eminescu ravvivi dentro di me un binomio che ho usato per catturare la magia di Dante ed è appunto questo: Dante, scienza e innocenza...

Per necessità naturale e per situazione geopolitica vissuta, Eminescu ha fatto tutto ciò che nel secolo successivo al suo e anche oggi si tenta di fare per convinzione e calcolo: una letteratura senza frontiere tra germanesimo e retaggio latino, tra Oriente e Occidente. Con questo respiro vivo, grande, spontaneo e conscio, Eminescu ha dato franchezza e vigore al profondo "desiderio romantico": e ha dato anche drammatica perspicuità all'accento della sua sconfitta, senza per questo compromettere e diminuire la sua energia creativa.

ROSA DEL CONTE (1907-2011)

A distanza di quasi tre lustri dal nostro primo incontro con l'opera di un poeta, che consideriamo degno di affiancarsi ai più significativi rappresentanti del romanticismo europeo, ci siamo indotti a tentarne una presentazione critica d'insieme in cui aspirano a riflettersi, reciprocamente illuminandosi, sia il dramma psicologico di una personalità umana singolarissima, sia il dramma estetico di un artista alla ricerca di quella parola unica, in cui il bello s'identifica con il supremo vero: *cuvântul ce exprimă adevărul*, la parolache esprime la verità.

È stato nostro ambizioso impegno offrire al mondo della cultura italiana, che di Eminescu conosce soltanto le liriche edite in vita, cioè una parte assai modesta della sua attività, un quadro più vasto e completo di quest'alta poesia, convinti di arricchire il patrimonio spirituale nostro e dell'umanità con una voce che, storicamente inserendosi nella temperie ideale dell'Ottocento, ci sorprende ed attrae per la sua consonanza col nostro sentire. Essa riflette infatti il dramma esistenziale nel suo aspetto più moderno: come pena del tempo, scontata dall'uomo, nello sforzo eroico di superare, attraverso l'opera quotidiana, le dissipazioni della storia, *îngropatele risipi*, le dispersioni sepolte (...)

Problema cea mai arzătoare și permanentă a fost pentru el determinarea relațiilor dintre Dumnezeu și lume, dintre existența definită ca temporalitate și Ființa identificată cu Veșnicia; și totuși el este în primul rând poetul unei viziuni cosmice, este un însetat de Absolut. Acestei exigențe i se subordonează întregul său univers liric, spre acea viziune tind toate textele sale poetice, chiar și cele ce pot părea doar un tablou idilic sau o pură efuziune muzicală.

(citată din volumul *Mihai Eminescu sau despre absolut*, Editura Dacia, Cluj 1990, 461 p., traducere în limba română de Marian Papahagi)

Il problema più acuto rimane sempre per lui la determinazione dei rapporti tra Dio ed il mondo, tra l'esistenza definita come temporalità e l'Essere identificato con l'Eterno; però egli è soprattutto il poeta d'una visione cosmica, è un assettato di Assoluto. A quest'esigenza è subordinato tutto il suo mondo lirico, a quella visione si riconduce ogni sua composizione, anche quella che può sembrare soltanto quadro idillico o pura effusione musicale.

(tratto dal libro *Mihai Eminescu o dell'Assoluto*,
Società Tipografica Modenese, Editrice Modena, 1963, 482 p.)

DATE BIOGRAFICE ESENȚIALE

Mihai Eminescu s-a născut la Ipotești la 15 ianuarie 1850, așa cum rezultă din registrul de botezuri al bisericii Uspenia din Botoșani. Părinții, Gheorghe Eminovici și soția sa Raluca, aparțineau micii nobilimi țărănești, și au avut unsprezece copii între care Mihai a fost al șaptelea. Elementele de bază ale formației sale umanistice, viitorul poet le-a aflat în biblioteca paternă, în timp ce bogăția și blândețea farmecului natural și legătura directă cu o tradiție populară rămasă neatinsă, i-au slujit la plămădirea imaginației și personalității.

Gheorghe Eminovici a vrut ca toți fiii lui să dobândească o diplomă de școală și, când i-a venit timpul, Mihai va merge pe urmele fraților săi, fiind înscris la școala primară din Cernăuți. Acest orașel, reședință a Bucovinei, aparținea pe atunci de Austria, astfel încât pentru români însemna o localitate străină cu învățământ în limba germană. Neliniștitul elev Eminovici se adaptă cu greu și curând adevărata sa fire ieși la iveală, răsculându-se împotriva disciplinei și metodelor... nemțești ale profesorilor, împotriva pedagogiei complet opuse iubirii sale innăscute de libertate; astfel că adolescent, în vârsta de paisprezece ani, părăsi școala și se întoarse acasă, străbătând aproape o sută de kilometri pe jos. O nouă întoarcere la școală și o nouă fugă, până în ziua când luă cunoștință de trupa lui Stefano Tardini; alături de care, departe de nesuferiții pedagogi, își găsi rațiunea existenței, îndeplinind diverse sarcini: sufleur, traducător, copist de librete.

În 1865 Mihai se întoarce din nou la Cernăuți, prezentându-se ca elev extern la examene sub ocrotirea lui Aron Pumnul, un filolog ce participase la revoluția transilvăneană de la 1848. La Cernăuți, Pumnul și-a continuat activitatea intelectuală (întreruptă după condamnarea la moarte pronunțată împotriva lui de autoritățile ungare), întemeind o mică bibliotecă românească ce va fi întreținută și de frații Eminovici. Mihai a rămas foarte legat de

DATI BIOGRAFICI ESSENZIALI

Mihai Eminescu nacque ad Ipotesti il 15 gennaio 1850, come si rileva dal registro dei battesimi della chiesa Uspenia di Botosani. I genitori, Gheorghe Eminovici e sua moglie Raluca, appartenevano alla piccola nobiltà contadina ed ebbero ben undici figli di cui Mihai fu il settimo. Le prime basi della sua formazione umanistica il futuro poeta le trasse dalla biblioteca paterna, mentre la ricchezza e la dolcezza del fascino naturale ed il contatto diretto con una tradizione popolare rimasta intatta servirono a plasmare la sua immaginazione e personalità.

Gheorghe Eminovici volle che tutti i suoi figli conseguissero un titolo di studio e, quando fu il suo tempo, anche Mihai seguì le orme dei suoi fratelli e fu iscritto alla scuola primaria di Cernovizza. Questa cittadina, capoluogo della Bucovina, apparteneva allora all'Austria, e ciò per i romeni significava una località straniera dove l'insegnamento era in lingua tedesca. L'irrequieto alunno Eminovici si adattò male e presto manifestò la sua vera natura, ribellandosi alla disciplina e ai metodi... tedeschi dei professori, alla pedagogia completamente opposta al suo innato amore per la libertà; sicché il fanciullo, all'età di quattordici anni, abbandonò la scuola e ritornò a casa percorrendo quasi cento chilometri a piedi. Nuovo ritorno a scuola e nuova fuga, sino a quando un giorno, si imbatté nella troupe di Stefano Tardini dove, lontano dagli aborriti pedagoghi, trovò la sua ragion d'esistere, assumendo mansioni varie: suggeritore, traduttore, copista di libretti.

Nel 1865 Mihai tornò nuovamente a Cernovizza, presentandosi da alunno esterno agli esami, sotto la guida di Aron Pumnul, un filologo che aveva partecipato alla rivoluzione transilvana del 1848. A Cernovizza Pumnul continuò la sua attività intellettuale (interrotta dopo la condanna a morte comminatagli dalle autorità ungariche) fondando una piccola biblioteca romena che verrà curata anche dai fratelli Eminovici. Mihai rimase molto legato al suo maestro e, alla

mentorul său și, la moartea acestuia, i-a dedicat oda *La mormântul lui Aron Pumnul* ce apărură într-un opuscul tipărit cu acea ocazie, alături de versurile altor colegi de școală. Astfel, 1866 a fost anul debutului poetului Mihai. La puțin timp, în revista "Familia" de la Pesta apărură poezia *De-aș avea* și pentru prima oară numele de Eminescu, impus de Iosif Vulcan, patron al revistei, este pe deplin acceptat de poet.

Părăsind definitiv Cernăuțiul, poposește la Blaj spre a-și continua în acest centru al Școlii Ardelene, clasele de liceu. Dar ispita de a lua cunoștință de alte așezări și de a încerca noi experiențe se dovedea greu de stăpânit, mai presus de adaptarea la un fel de viață prea sedentar, și de la Blaj se duse la Sibiu, tot în Transilvania. Curând după aceea, prezența sa fu semnalată în orașe dunărene din Muntenia și Moldova: Giurgiu, Brăila, Galați. Cu compania de teatru a lui Matei Pascali îl vom regăsi în Banat și din nou în Transilvania.

În 1868, Eminescu semnă un contract cu Teatrul Național din București, angajându-se ca sufleur și copist. De câțiva ani buni Eminescu întrerupsese legăturile cu familia, în ciuda demersurilor multora din prietenii săi, dar, în 1869 tânărul fu înscris la Universitatea din Viena, fapt ce i-a fost impus, firește, de bătrânul Eminovici. La această universitate Eminescu s-a oprit la materii mai potrivite cu firea lui: filosofie și litere, nelipsindu-i interesul pentru medicină, anatomie, economie politică.

Dar atenția sa a fost absorbită cu precădere de evenimentele din patrie și în 1870 și-l va alătura pe viitorul prozator Ioan Slavici pentru o acțiune de trezire națională. În același timp începu să colaboreze la "Convorbiri literare", revista cercului literar "Junimea" din orașul Iași, publicând poezia *Venere și Madonă*. Urmă în aceeași revistă *Epigonii*, un lung poem în care i-a elogiat pe poeții români de dinaintea lui, considerându-i învățători și "sfinte firi vizionare", dar descalificându-i pe contemporani, pe epigoni, numindu-i simpli imitatori. În aceeași perioadă apare basmul folcloric *Făt-Frumos din lacrimă*, elaborat la înalta cotă a poeziei.

Din 1871 este *Mortua est!*, poem cu evidente ecouri schopenhaueriene,

sua morte, gli dedicò l'ode *Alla tomba di Aron Pumnul* che apparve in un opuscolo stampato in quell'occasione, insieme ai versi di altri suoi compagni. Così il 1866 segnò l'esordio di Mihai poeta. Poco dopo, nella rivista "Familia" di Pesta apparve la sua lirica *De-aș avea* (*Se avessi*) e per la prima volta il nome di Eminescu, impostogli da Iosif Vulcan, patrocinante la rivista, fu dal poeta pienamente accettato.

Abbandonata definitivamente Cernovizza, soggiornò a Blaj (Blasium) per continuare, in questo centro della Școala Ardeleană (Scuola Latinista Transilvana), i suoi studi liceali. Ma la tentazione di conoscere altre località e di provare nuove esperienze era in lui molto prorompente per adattarsi ad un modo di vita troppo sedentario, e da Blaj si trasferì a Sibiu, sempre in Transilvania. Subito dopo, la sua presenza venne segnalata nelle città danubiane della Valacchia e della Moldavia: Giurgiu, Brăila, Galati. Con la compagnia teatrale di Matei Pascali lo ritroviamo nel Banato e in Transilvania.

Nel 1868, Eminescu firmò un contratto con il Teatro Nazionale di Bucarest, impegnandosi come suggeritore e copista. Da più anni Eminescu aveva tagliato i ponti con la famiglia, nonostante le premure di molti suoi amici, ma nel 1869 il giovane venne iscritto all'Università di Vienna e, evidentemente, sarà stato il vecchio Eminovici ad averglielo imposto. In questa università, Eminescu intraprese gli studi a lui più congeniali: filosofia e lettere, non mancandogli l'interesse anche per la medicina, l'anatomia, l'economia politica.

Ma la sua attenzione fu con preminenza rivolta alle vicende della patria e nel 1870 si unì al futuro prosatore Ioan Slavici per un'azione di risveglio nazionale. Contemporaneamente cominciò a collaborare con "Colloqui letterari", rivista appartenente al circolo letterario "Junimea" della città di Iasi, pubblicando la sua poesia *Venere e Madonna*. In seguito, sempre per la stessa rivista, scrisse *Epigonii*, un lungo poema nel quale egli elogiò i poeti romeni dell'età passata, considerandoli maestri e "sacri ingegni visionari", declassando i suoi contemporanei, gli epigoni, a semplici imitatori. In questo stesso periodo apparve la fiaba folcloristica. *Il principe azzurro della lacrima*, elaborata a livello di alta poesia.

È del 1871 *Mortua est!*, lirica di evidenti riflessi schopenhaueriani,

ca de altfel mare parte din producția poetică, în al cărei context se află problemele existențiale, neconținut însoțitoare ale gândirii sale.

Înainte de a părăsi Viena, a avut ocazia s-o cunoască pe tânăra poetă moldavă Veronica Micle, ce-i va rămâne alături în diverse răstimpuri, până la moarte.

Din 1872, până în 1874 îl vom afla pe Eminescu la Berlin, înscris la Universitate, fără a fi preocupat într-un fel în obținerea unor rezultate pozitive ce i-ar fi îngăduit să obțină posturi de vază în mediul literar de atunci. Din acea vreme datează *Împărat și proletar*, poem argumentat sociologic și metafizic, și *Înger și Demon*, de inspirație filosofică și politică.

În 1874 criticul Titu Maiorescu, ministru al educației naționale, îi propuse lui Eminescu catedra de Filosofie a Universității din Iași, dar poetul nu dispunea de titlul de doctor, necesar pentru acest post, drept care se mulțumi cu funcția de director al Bibliotecii Universitare, pe care cu imensă dăruire o reorganiză pe baze științifice. Membru activ al cenaclului "Junimea", el publică în amintita revistă "Convorbiri literare" unele poeme importante, printre care *Călin – file din poveste*.

Predă pentru scurt timp filosofie și limba germană la un institut din Iași, fu în fine numit inspector școlar, dar când guvernul conservator a căzut, noul ministru al Învățământului l-a destituit din funcție și poetul rămase fără mijloace; doar prietenia sinceră a viitorului mare povestitor moldav Ion Creangă reuși să-i renască interesul pentru viață, iar prietenia acestuia îi va rămâne scumpă toată viața.

În revista "Curierul de Iași" a publicat nuvelele *La aniversară* și *Cezara*. În august 1876 fu încercat de durerea pierderii mamei și, în același an, apărură poemul *Strigoii*, în care magia folclorică și metempsihoza, subiecte recurente în scrierile sale, se împreunează într-o dificilă căutare a absolutului.

Anul următor va deveni redactorul ziarului conservator "Timpul" din București, unde își va publica până în 1883 excepționalele articole, eseuri politice și culturale.

come del resto gran parte della sua produzione poetica, nel cui contesto vi sono i problemi esistenziali da lui incessantemente posti.

Prima di lasciare Vienna ebbe modo di conoscere la giovane poetessa moldava Veronica Micle che gli sarà vicina, a periodi alterni, fino alla morte.

Dal 1872 al 1874 ritroveremo Eminescu a Berlino; anche se iscritto all'Università, non si preoccupò minimamente di ottenere quei risultati positivi che gli avrebbero permesso di ottenere dei posti primari nell'ambiente letterario di allora. Sono di quel periodo *Imperatore e proletario*, di argomento sociologico e metafisico, e *Angelo e demonio*, di argomento filosofico e politico.

Nel 1874 il critico Titu Maiorescu, ministro dell'educazione nazionale, propose Eminescu alla cattedra di Filosofia dell'Università di Iasi, ma il poeta mancava di necessario titolo di dottore per potervi aspirare e dovette ripiegare sull'incarico di direttore della Biblioteca dell'Università che con immenso amore riorganizzò su basi scientifiche. Membro attivo del cenacolo "Junimea", pubblicò su "Colloqui letterari" alcune importanti liriche, fra le quali il poema *Călin – fogli della fiaba*.

Insegnò per breve tempo filosofia e lingua tedesca in un istituto di Iasi e fu infine nominato ispettore scolastico, ma quando il governo conservatore cadde, il nuovo ministro dell'Insegnamento lo destituì dall'incarico e egli si ritrovò senza mezzi; soltanto l'amicizia disinteressata del futuro gran narratore moldavo Ion Creangă riuscì a fargli riacquistare un interesse per la vita e tale amicizia la serberà cara per tutta la sua esistenza.

Sulla rivista "Curierul de Iasi" pubblicò le novelle *L'anniversario* e *Cesara*. Nell'agosto del 1876 ebbe il dolore di perdere la madre e nello stesso anno fu pubblicato il poema *Gli spettri*, in cui la magia folcloristica e la metempsicosi, argomenti ricorrenti nei suoi scritti, si fondono in una difficile ricerca dell'assoluto.

L'anno seguente divenne il redattore del giornale conservatore "Timpul" di Bucarest, dove pubblicò sino al 1883 i suoi eccezionali articoli, saggi politici e culturali.

Încă din anul 1877 sănătatea sa precară și puținele mijloace pentru a se îngriji, declanșară un proces ireversibil ce-l duse la moarte. Cele din urmă fulgurații de creație poetică dădură la iveală *Luceafărul*, capodopera sa, tipărită pentru prima oară în aprilie 1883 în Almanahul Societății Studențești "România Jună" din Viena; poemul va fi reprodus în august, același an, în "Convorbiri literare".

În vara anului 1883 avu primul atac de nebunie. A fost internat într-un sanatoriu din București și apoi dus la Viena. La sfârșitul anului, criticul Maiorescu a alcătuit și tipărit prima ediție de *Poesii* de Eminescu. Părăsind sanatoriul, pe drumul de întoarcere spre București, Eminescu, împreună cu credinciosul prieten Chibici Râmneanu, străbătu în primăvara lui 1884 Italia pe la sud de Alpi până la Veneția, Padova, Florența.

În noiembrie 1886 Eminescu va fi din nou internat, mai întâi la Mănăstirea Neamț, apoi la Botoșani și în fine la Viena și București. La 15 iunie 1889 Eminescu se stinse la București, în ospiciul privat al dr. Șuțu.

Sunt deja celebre și au intrat în memoria noastră colectivă frazele prin care se sfârșește cartea lui G. Călinescu *Viața lui Mihai Eminescu* (1932), dedicată exponentului celui mai însemnat al geniului creator al românilor: "În după-amiaza zilei de sâmbătă, 17 iunie, la orele 6, cortegiul însoțit de un număr mare de studenți, gazetari și prieteni, în fruntea căroră se aflau primul-ministru Lascăr Catargiu, Titu Maiorescu, M. Kogălniceanu, Th. Rosetti, Aug. Laurian și alții, porni spre cimitirul Bellu, trecând pe Calea Victoriei, Calea Rahovei și câmpia Filaretului. O ploaie mărunță pica din cerul peste tot acoperit de nouri. Pe drum, în dreptul Universității și la mormânt, se ținură cuvântări îndurerate și banale, după care, pe înserat, coșciugul fu coborât în groapă, între un tei și un brad. Astfel se stinse în al optulea lustru de viață cel mai mare poet pe care l-a ivit și-l va ivi vreodată, poate, pământul românesc. Ape vor seca în albie, și peste locul îngropării sale va răsări pădure sau cetate, și câte o stea va veșteji pe cer în depărtări, până când acest pământ să-și strângă toate sevele și să le ridice în țeava subțire a altui crin de tăria parfumurilor sale."

Sin dal 1877 la sua salute precaria e gli stessi scarsi mezzi per curarsi diedero origine ad un processo irreversibile che lo porterà alla morte. Gli ultimi sprazzi di creazione poetica si ebbero con *Luceafărul* (*Espero*), suo capolavoro stampato per la prima volta nell'aprile del 1883 sull'Almanacco della Società studentesca "România Jună" di Vienna e riprodotto nell'agosto dello stesso anno sui "Colloqui letterari".

Nell'estate del 1883 subì il primo attacco di alienazione. Venne ricoverato in un sanatorio a Bucarest e poi venne portato a Vienna. Alla fine dell'anno il critico Maiorescu curò e pubblicò la prima edizione di *Poesii* di Eminescu. Abbandonando il sanatorio viennese e sulla via di ritorno per Bucarest, Eminescu, insieme al suo più fedele amico, Chibici Râmneanu, attraversò nella primavera del 1884 l'Italia al sud delle Alpi fino a Venezia, Padova, Firenze.

Nel novembre 1886 Eminescu sarà di nuovo ricoverato, prima al Monastero Neamț, poi a Botoșani e finalmente a Vienna e Bucarest. Il 15 giugno 1889 Eminescu si spense a Bucarest nell'ospizio per i pazzi del dottor Șuțu.

Sono già famose ed entrate nella nostra memoria collettiva le frasi con cui finisce il libro di G. Călinescu *Vita di Mihai Eminescu* (1932), dedicato all'esponente più insigne del genio creativo dei romeni: "Nel pomeriggio del dì di sabato, il 17 giugno, alle ore 6, il corteo accompagnato da un gran numero di studenti, giornalisti e amici, con in testa il primo ministro Lascăr Catargiu, Titu Maiorescu, M. Kogălniceanu, Th. Rosetti, Aug. Laurian e altri, si avviò verso il cimitero Bellu, percorrendo Calea Victoriei, Calea Rahovei e il campo Filaret. Una pioggia minuta cadeva dal cielo interamente rannuvolato. Cammin facendo, davanti all'Università, nonché presso la tomba furono fatti dei discorsi addolorati e banali, dopodiché, sull'imbrunir, la bara fu scesa nella fossa, tra un tiglio ed un abete. Così si spense nell'ottavo lustro di vita il più grande poeta che abbia e avrebbe dato in luce una volta per sempre, forse, la terra romena. Acque seccheranno nei letti, e sopra il luogo della sepoltura spunterà foresta o fortezza, e qualche stella sfiorirà sul cielo nelle lontananze, affinché questa terra riunisca tutte le linfe per sollevarle nel sottile stelo di un altro giglio del potere dei suoi profumi."

ÎNSEMĂRI DE TRADUCĂTOR

O afirmație deja axiomatică deosebește limbajul poetic de cel cotidian, jurnalistic, utilitar, primul, fiind un univers specific, o entitate cu statut propriu, singular și inconfundabil, un spațiu al cuvintelor în stare de grație. Criteriul crocean al opoziției între poezie și non-poezie implică și necesitatea de a discerne enunțul narativ de cel poetic, prozaicul de expresia înaripată. O traducere a liricului Eminescu în limbajul curent, apter, ar fi fost lipsită de sens, dat fiind că un anumit conținut generează și pretinde în chip obligatoriu un veșmânt adecvat; în cazul nostru, o structură armonică consacrată de câteva secole de poezie ilustră, reperabilă doar în marele repertoriu liric, trebuie să reziste oricărei tentative de a fi compromisă de năvalnica forță a limbajului uzual, de schimb curent în scopul comunicării.

Cine traduce poezia în absența unui limbaj adecvat tensiunilor lirice originale, ignorându-l fără să vrea sau intenționat, va obține un text lipsit de valențe poetice, apropiat fazei enunțativ-informative ce nu înseamnă altceva decât cea mai gravă trădare a mijloacelor specifice ale lirismului. În cazul lui Eminescu, ignorându-i procedeele tipice, muzicala alchimie aptă să sensibilizeze suflete și minți, riscăm anularea în fond a conștiinței artistice a poetului.

Inițiativa noastră nu se dorește a fi una de divulgare în scopul și în sensul de a răspândi, înfățișa, face public codul unei opere în dauna nivelului artistic, adică renunțând la exigențele artei poetice și favorizând implicit un limbaj comun și imediat, ușor de asimilat chiar și de cititorii 'leneși' sau grăbiți. Adevăratul cititor va ști mereu să surprindă în poezie arta suverană ce dispune de mijloace și teme proprii și de viziune specifică și mai ales de un limbaj propriu, care să-i garanteze originalitatea națională și în același timp universalitatea.

APPUNTI DI TRADUTTORE

Un'asserzione già assiomatica vuole che il linguaggio poetico non sia quello quotidiano, giornalistico, utilitario, bensì un universo specifico, un'entità a statuto proprio, singolare e inconfondibile, uno spazio delle parole allo stato di grazia. Il criterio croceano dell'opposizione tra poesia e non poesia vuol dire anche la necessità di discernere l'enunciato narrativo dal poetico, il discorso prosaico dall'espressione immaginifica. Una traduzione del lirico Eminescu nel linguaggio corrente, aptero, sarebbe stata priva di senso, dato che un certo contenuto genera e richiede obbligatoriamente una veste adeguata; nel nostro caso, una struttura armonica consacrata da qualche secolo d'illustre poesia, reperibile solo nel gran repertorio lirico, deve resistere a ogni tentativo di essere compromesso dall'irruente forza del linguaggio usuale, di cambio corrente a scopo comunicazione.

Chi traduce poesia in assenza di un linguaggio adeguato alle tensioni liriche originali, ignorandolo all'insaputa o di proposito, otterrà un testo privo di valenze poetiche, vicino alla fase enunciativa-informativa che altro non è se non il più grave tradimento dei mezzi specifici del lirismo. Nel caso di Eminescu, ignorando i suoi procedimenti tipici, cioè la musicale alchimia in grado di sensibilizzare anime e menti, si va rischiando l'annullamento della coscienza artistica stessa del poeta.

La nostra non vuole essere un'impresa divulgativa allo scopo e nel senso di diffondere, palesare, render pubblico il codice di un'opera a scapito del livello stilistico, cioè rinunciando alle esigenze dell'arte poetica e favorendo implicitamente un linguaggio dimesso e immediato, facilmente assimilabile anche dai lettori 'ignavi' o affrettati. Il vero lettore saprà sempre sorprendere nella poesia l'arte sovrana che dispone dei propri mezzi e temi, di visione specifica e soprattutto di un linguaggio proprio che le garantisca l'originalità nazionale e contemporaneamente l'universalità.

Ne dorim ca eventualul cititor italoфон, instruit și modelat în incomparabila tradiție poetică pe care autori moderni continuă să o cultive în chip strălucit, să identifice și să aprecieze "sunetul perfecțiunii" al acestui intens și rafinat univers artistic oferit de poetul român; ne dorim de asemeni, ca în ciuda unui simptom de sațietate față de codul clasic și modern, întâlnit mai ales în rândul noilor generații, cititorul să împărtășească opțiunile traducătorului pentru conotațiile multor cuvinte și expresii, ca să zicem așa, eterne în patrimoniul liric italian, gen: speme, fato, frale, serto, verno, carme, patema, arcano, canoro, solingo; sau imperfectul verbului de sugestie dolcestilnovistă: cingea, vedea, pareva etc.

Excludem motivația unei versiuni italiene a poetului nostru în limbaj "corect și curent", supergramatical și abstract; o traducere foarte fidelă, tip translație-explicație a versului există deja; o versiune interpretativă cu orice preț, adică un transfer de imixtiune în text ar fi fost evident un act exhibiționist precum și o megalomană impietate. Așadar, inevitabila și aspra cale de mijloc: traducătorul va trebui să intervină doar motivând eventualele înlocuiri de cuvinte, adăugări sau omisiuni de adjective, conjuncții sau benigne locuțiuni, având mereu grijă de a nu modifica semnificațiile, metaforele și profundele rațiuni artistice ale originalului. Acest complex comportament al traducătorului față de opera poetică va să fie determinat și susținut numai de o cunoaștere sensibilă, trăită din interior, a limbajului eminescian, fiecare din cuvintele poetului fiind un atestat de perenitate a limbii și a poeziei românești.

Intenția de a transfera în traducere rima originală, la fel de exactă și în aceeași ordine, este practic o imposibilitate sau o posibilitate făgăduită unui răsunător eșec, subsemnatul fiind convins că improvizația în materie nu poate să conducă decât la rezultate minore. Dorința noastră de căpătâi în timpul anilor de elaborare a fost cea de a garanta versurilor ritmul, adică oxigenul vital, copleșitorul lor efect muzical funcționând mai ales într-o limbă romanică doar în cheia ritmică a originalului. Ori de câte ori sensul,

Ci auguriamo che il presunto lettore italofono, istruito e modellato nell'inclita tradizione poetica che autori moderni continuano a coltivare brillantemente, identifichi e apprezzi il "suono della perfezione" di questo intenso e raffinato universo artistico offerto dal poeta romeno; ci auguriamo pure che, malgrado alcuni sintomi di sazietà nei confronti del codice classico e moderno reperibili maggiormente nelle file delle nuove generazioni, il lettore sappia condividere le scelte del traduttore per le connotazioni di molte parole ed espressioni, per dir così, eterne nel patrimonio lirico italiano, tipo: speme, fato, frale, serto, verno, carne, patema, arcano, canoro, solingo; oppure l'imperfetto del verbo di suggestione dolcestinovista: cingea, vedea, parea ecc.

Di una versione italiana del Nostro nel linguaggio "corretto e corrente", supergrammaticale e astratto, non vediamo il perché; una traduzione molto fedele, tipo traslazione-spiegazione del verso esiste già; una versione interpretativa a ogni costo, cioè un trasferimento di interferenza nel testo sarebbe evidentemente un atto esibizionista nonché una megalomane empietà. Quindi un'inevitabile e un'aspra via di mezzo: il traduttore dovrà intervenire solo motivando eventuali sostituzioni di parole, solo costretto a ricorrere ad aggiunte od omissioni d'aggettivi, congiunzioni o benigne locuzioni, avendo sempre cura di non alterare i significati, le metafore e le profonde ragioni artistiche dell'originale. Questo complesso atteggiarsi del traduttore verso l'opera poetica viene determinato e sostenuto solo da una conoscenza sensibile, vissuta dal di dentro, del linguaggio emineschiano, ciascuna delle parole del poeta sono un attestato di perennità della lingua e della poesia romena.

L'intento di trasferire nella traduzione la rima dell'originale, altrettanto esatta e nello stesso ordine, è praticamente impossibile oppure è una possibilità votata a un fragoroso scacco, poichè il sottoscritto è convinto che l'improvvisazione in materia non può condurre se non a risultati minori. Il nostro desiderio stringente durante gli anni di elaborazione è stato quello di garantire ai versi il ritmo, cioè l'ossigeno vitale, il loro struggente effetto musicale funzionando soprattutto in una lingua romanza solo nella chiave ritmica

metafora și fluența invenției poetice au cerut-o, am renunțat la rimă și la tentativă de rimă; rimele și asonanțele, multe sau puține câte sunt, nu reprezintă firește, o pură întâmplare, ci rodul acelorași bune intenții ce ne-au călăuzit de-a lungul acestui covârșitor examen de echilibristică, captivați fiind de interferențele gravitaționale dintre cele două limbi.

În privința sumarului, ne-am gândit să selectăm din opera poetică marile antume începând cu cele din tinerețe. Într-o competiție artistică mondială se aruncă în luptă înainte de toate creațiile performante, adică vârfurile ce oferă imediat sensul capodoperei, textele deja celebre iar nu fragmentele ce amintesc încă de laboratorul de creație. Postumele alese și traduse aici au totuși nivelul artistic și virtuțile consacrării.

În alcătuirea sumarului acestei antologii (ce urmează ediția critică *Perpessicius*), nu ne-am putut sustrage subiectivității ce se datorează exclusiv gustului cititorului de la începutul secolului XXI. *Hypocrite lecteur, mon semblable, mon frère...* Neîncrederea în poemele lungi ce cu greu se potrivesc într-o antologie de autor, ne-a determinat să renunțăm la un poem în favoarea altuia.

Geo Vasile

dell'originale. Ogni qual volta sono stati richiesti il senso, la metafora e la versatilità dell'invenzione poetica, abbiamo rinunciato alla rima e al suo tentativo; le rime e le assonanze, molte o poche che siano, non sono naturalmente pura casualità ma il frutto delle stesse buone intenzioni che ci hanno guidato lungo questo sfibrante esame di acrobazia, sottostante alle interferenze gravitazionali delle due lingue.

In ciò che riguarda il sommario, abbiamo pensato di desumere dall'opera poetica emineschiana i grandi precedenti a partire dai poemi giovanili. In una competizione artistica mondiale si mettono in gioco prima di tutto le creazioni di spicco, cioè quelle che offrono immediatamente il senso del capolavoro, testi già famosi e non brani che fanno di laboratorio creativo. I postumi scelti e qui tradotti hanno tuttavia le virtù e il livello artistico del miglior Eminescu.

Nel costituire il sommario di questa antologia (che segue l'edizione critica *Perpessicius*) determinante è stata la soggettività dovuta esclusivamente al gusto di un lettore dell'inizio del ventunesimo secolo. *Hypocrite lecteur, mon semblable, mon frère...* La sfiducia nei lunghi poemi, che mal si adeguano ad un'antologia d'autore, ci ha fatto scegliere o rinunciare a un poema a favore di un altro.

Geo Vasile

FLORILEGIU ROMÂN-ITALIAN

FLORILEGIO ROMENO-ITALIANO

VENERE ȘI MADONĂ

Ideal pierdut în noaptea unei lumi ce nu mai este,
Lume ce gândea în basme și vorbea în poezii,
O! Te văd, te-aud, te cuget, tânără și dulce veste
Dintr-un cer cu alte stele, cu-alte raiuri, cu alți zei.

Venere, marmură caldă, ochi de piatră ce scânteie,
Braț molatic ca gândirea unui împărat poet,
Tu ai fost divinizarea frumuseții de femeie,
A femeiei, ce și astăzi tot frumoasă o revăd.

Rafael, pierdut în visuri ca-ntr-o noapte înstelată,
Suflet îmbătat de raze și d-eterne primăveri,
Te-a văzut și-a visat raiul cu grădini îmbălsămate,
Te-a văzut plutind regină printre îngerii din cer

Și-a creat pe pânza goală pe Madona dumnezeie,
Cu diademă de stele, cu surâsul blând, vergin,
Fața pală-n raze blonde, chip de înger, dar femeie,
Căci femeia-i prototipul îngerilor din senin.

Astfel eu, pierdut în noaptea unei vieți de poezie,
Te-am văzut, femeie stearpă, fără suflet, fără foc,
Și-am făcut din tine-un înger, blând ca ziua de magie,
Când în viața pustiită râde-o rază de noroc.

Am văzut fața ta pală de o bolnavă beție,
Buza ta învinețită de-al corupției mușcat,
Și-am zvârlit asupra-ți, crudo, vâlul alb de poezie
Și paloarei tale raza inocenței eu i-am dat.

VENERE E MADONNA

Ideale tramontato con un mondo già scomparso,
Mondo che pensava in fiabe e parlava in poemi,
Oh! Ti sento e ti penso, tenera dolce novella
Di un ciel con altre stelle, altri Eden, altri dei.

Venere, oh marmo caldo, occhi in pietra scintillanti,
Braccio molle qual pensiero d'un imperator aedo,
L'apoteosi tu fosti della femminil bellezza,
Della donna che tutt'oggi sempre bella rivedo.

Raffaello, trai sogni perso com'in una notte di stelle,
Ebbra l'anima di raggi ed eterne primavere,
Ti ha visto e ha sognato l'empireo dei balsami,
Ti ha visto qual regina fra gli angeli alati.

E creò su nuda tela la Madonna indiata,
Con diadema di stelle, mite vergine il sorriso,
Pallida nei raggi biondi, volto d'angelo, ma donna,
Ché prototipo è la donna degli angeli d'Eliso.

Perso anch'io nella notte d'una vita di poesia,
Ti ho visto, donna vana, cuore spoglio d'ogni ardore,
E di te angelo ho fatto pari al giorno di magia,
Quand'in una vita affranta, fasto ti arride un raggio.

Pallido il tuo volto vidi di malsana ebbrezza,
Livide le tue labbra morse dalla corruttela,
E del carme il bianco velo su di te gettai, crudele,
Al pallore tuo detti il raggio dell'innocenza.

Ți-am dat palidele raze ce-nconjoară cu magie
Fruntea îngerului-geniu, îngerului-ideal,
Din demon făcui o sântă, dintr-un chicot, simfonie,
Din ochirile-ți murdare ochiu-aurorei matinal.

Dar azi vălul cade, crudo! Dismețit din visuri sece,
Fruntea mea este trezită de al buzei tale-ngheț
Și privesc la tine, demon, și amoru-mi stins și rece
Mă învață cum asupra-ți eu să caut cu dispreț!

Tu îmi pari ca o bacantă ce-a luat cu-nșelăciune
De pe-o frunte de fecioară mirtul verde de martir,
O fecioară-a cărei suflet era sânt ca rugăciunea,
Pe când inima bacantei e spasmodic, lung delir.

O, cum Rafael creat-a pe Madona dumnezeie,
Cu diademă de stele, cu surâsul blând, vergin,
Eu făcut-am zeități dintr-o palidă femeie,
Cu inima stearpă, rece și cu suflet de venin!

Plângi, copilă? C-o privire umedă și rugătoare
Poți din nou zdrobi și frânge apostat-inima mea?
La picioare-ți cad și-ți caut în ochi negri-adânci ca marea
Și sărut a tale mâne, și-i întreb de poți ierta.

Șterge-ți ochii, nu mai plânge!... A fost crudă-nvinuirea
A fost crudă și nedreaptă, fără razem, fără fond.
Suflete! De-ai fi chiar demon, tu ești sântă prin iubire,
Și ador pe acest demon cu ochi mari, cu părul blond.

Detti a te i cerei raggi che recingon di magia
La fronte dell'angelo genio, dell'angelo ideale,
Santa feci d'un demonio, di un ghigno, sinfonia,
Delle tue sconce occhiate, l'iride aurorale.

Oggi però il velo cade! Toltomi dal sogno scarno,
La mia fronte si risveglia sotto il ghiaccio del tuo labbro
E ti squadro, oh demonio, mentre il mio amore spento
Mi insegna a sogguardarti con il più freddo disdegno!

Tu mi sembri una baccante che abbia tolto alla fronte
D'una vergine il mirto sempreverde di martirio,
Vergine dal cuore sacro illibato qual preghiera,
Mentre il tuo, di baccante, è spasmodico delirio.

Come Raffaello pinse la Madonna indiata,
Con diadema di stelle, mite vergine il sorriso,
Feci deità celeste d'una pallida donnaccia,
Dal cuor spoglio e freddo, dall'alma avvelenata!

Piangi, cara? Con un tuo sguardo molle e implorante
Poi schiantare nuovamente questo mio cuor ribelle?
In ginocchio guardo nei tuoi occhi come il mare, fondi,
E baciando le tue mani, chiedo se puoi perdonare.

Su, asciuga i tuoi occhi!... Fu crudele quell'accusa,
Fu crudele e ingiusta, senza perno, senza fondo.
Cara mia! Demone se fossi, tu sei santa per amore,
Questo demone adoro, gli occhi grandi, il crine biondo.

EPIGONII

Când privesc zilele de-aur a scripturelor române
Mă cufund ca într-o mare de visări dulci și senine
Și în jur parcă-mi colindă dulci și mândre primăveri,
Sau văd nopți ce-ntind deasupra-mi oceanele de stele,
Zile cu trei sori în frunte, verzi dumbrăvi cu filomele,
Cu izoare-ale gândirii și cu râuri de cântări.

Văd poeți ce-au scris o limbă, ca un fagure de miere:
Cichindeal, gură de aur, *Mumulean*, glas cu durere,
Prale, firea cea întoarsă, *Daniil*, cel trist și mic,
Văcărescu, cântând dulce a iubirii primăvară,
Cantemir, croind la planuri din cuțite și pahară,
Beldiman vestind în stihuri pe războiul inimic.

Liră de argint, *Sihleanu*, *Donici* cuib de-nțelepciune,
Care, cum rar se întâmplă, ca să mediteze pune
Urechile ce-s prea lunge ori coarnele de la cerb;
Unde-i boul lui cuminte, unde-i vulpea diplomată?
S-au dus toți, s-au dus cu toate pe o cale nenturnată.
S-a dus *Pann*, finul Pepei, cel isteț ca un proverb.

Eliad, zidea din visuri și din basme seculare
Delta biblicelor sante, profețiilor amare
Adevăr scădat în mite, sfinx pătrunsă de-nțeles;
Munte cu capul de piatră de furtune detunată,
Stă și azi în fața lumii o enigmă nesplicată
Și veghează-o stâncă arsă dintre nouri de eres.

Bolliac cânta iobagul ș-a lui lanțuri de aramă;
L-ale țării flamuri negre *Cârlova* oștirea cheamă,
În prezent vrăjește umbre dintr-al secolilor plan;
Și ca *Byron*, trează de vântul cel sălbatic al durerii,

GLI EPIGONI

Quando scruto i giorni d'oro degli antichi libri patrii,
Affondo com'in un mare di sereni dolci sogni,
Tutt'intorno quasi fremon miti primavere in fiore,
Vedo notti che distendon gli oceani di stelle,
Giorni con tre soli in fronte, usignoli, verdi selve,
Con sorgive di pensieri e con fiumi di canzoni.

Ecco i bardi della lingua come un favo di miele:
Cichindeal, favella d'oro, *Mumulean*, voce accorata,
Prale, indole bizzarra, *Daniil*, basso e triste,
Văcărescu, inneggiando all'amor primaverile,
Cantemir, tramando piani, disegnando accorti patti,
Beldiman, vaticinando la nemica guerra in canti.

Lira argentea, *Sihleanu*, *Donici*, nido di sapienza,
Che, una vera rarità, mette a meditar gli orecchi
Che oltre modo lunghi sono, oppure le corna del cervo;
Dov'è il suo bravo bue e la volpe avveduta?
Senza via di ritorno se ne andarono tutti e tutte.
Così *Pann*, pari a *Pepelea*, scaltro come un proverbio.

Eliad, d'antiche fiabe e di sogni innalzava
Della genesi il Delta, delle profezie amare
Verità che sa di miti, sfinge dal senso pervasa;
Monte dalle fiere vette fulminate da tempeste,
Oggi ancora è pel mondo un enigma senza chiave
Sta vegliando un arso scoglio tra nubi di leggende.

Bolliac deplora il servo della gleba incatenato;
Ai neri vessilli patrii *Cârlova* le armi chiama,
Rianima per incanto l'ombre dei passati secoli;
Come *Byron*, fustigato da tormento di affanno,

Palid stinge-*Alexandrescu* sânta candel-a sperării,
Descifrând eternitatea din ruina unui an.

Pe-un pat alb ca un lințoliu zace lebăda murindă,
Zace palida vergină cu lungi gene, voce blândă
Viața-i fu – o primăvară – moartea-o părere de rău;
Iar poetul ei cel tânăr o privea cu îmbătare,
Și din liră curgeau note și din ochi lacrimi amare
Și astfel *Bolintineanu* începu cântecul său.

Mureșan scutură lanțul cu-a lui voce ruginită,
Rumpe coarde de aramă cu o mână amorțită,
Cheamă piatra să învie ca și miticul poet,
Smulge munților durerea, brazilor destinul spune,
Și bogat în sărăcia-i ca un astru el apune,
Preot deșteptării noastre, semnelor vremii profet.

Iar *Negruzzi* șterge colbul de pe cronică bătrâne,
Căci pe mucedele pagini stau domniile române,
Scrise de mâna cea veche a-nvățaților mireni;
Moaie pana în culoarea unor vremi de mult trecute,
Zugrăvește din nou iarăși pânzele posomorâte,
Ce-arătau faptele crunte unor domni tirani, vicleni.

Ș-acel rege-al poeziei, vecinic tânăr și ferice,
Ce din frunze îți doinește, ce cu fluierul îți zice,
Ce cu basmul povestește – veselul *Alecsandri*,
Ce-nșirând mărgăritare pe a stelei blondă rază,
Acum secolii străbate, o minune luminoasă,
Acum râde printre lacrimi când o cântă pe *Dridri*.

Sau visând o umbră dulce cu de-argint aripe albe,
Cu doi ochi ca două basme mistice, adânce, dalbe,
Cu zâmbirea de vergină, cu glas blând, duios, încet,

Pallido *Alexandrescu* spegne il lume della speme,
L'eterno decifrando negli avanzi di un anno.

Su un letto qual sudario giace il cigno moribondo,
Una pallida fanciulla, lunghe ciglia, mite tono,
La sua vita – primavera – e la morte gran rimpianto;
E il suo giovin bardo la guardava inebriato,
Dalla lira stillan note e dagli occhi amaro pianto
E così *Bolintineanu* cominciò il suo canto.

Muresan squassa il vincol con sua voce infiacchita,
Rompe dure corde in bronzo con la mano indolenzita,
Sprona il sasso a risorgere come il mitico poeta,
Strappa ai monti i dolori e ai pini dice il fato,
Benché pover, fortunato come un astro lui discende,
Prete del risveglio nostro, vate dei segni del tempo.

E rispolvera *Negruzzi* le pergamene stravecchie,
Ché i muffiti fogli narran dei romeni principati,
Scritti dall'antica mano dei cronisti eruditi;
Bagna il calamo al colore degli evi trapassati,
Ridipinga nuovamente le oscure tetre tele,
Che mostravano i misfatti d'empi principi, tiranni.

E quel re della poesia, giovane, sempre beato,
Che su foglie suona doine, che lo züfol suona pure,
Che racconta con le fiabe – il giocondo *Alecsandri*,
Che infilzando delle perle su dell'astro biondo raggio,
Ora i secoli attraversa, una chiara meraviglia,
Ora lui tra pianto ride mentre esalta la *Dridri*.

O sognando un'ombra dolce, bianco-argentee le ali,
Gli occhi come due fole mistiche, profonde, chiare,
Il virgineo sorriso, i soavi, blandi accenti,

El îi pune pe-a ei frunte mândru diadem de stele,
O așează-n tron de aur să domnească lumi rebele
Și iubind-o fără margini, scrie: "visul de poet".

Sau visând cu doina tristă a voinicului de munte
Visul apelor adânce și a stâncelor cărunte,
Visul selbelor bătrâne de pe umerii de deal,
El deșteaptă-n sânul nostru dorul țării cei străbune,
El revoacă-n dulci icoane a istoriei minune,
Vremea lui Ștefan cel Mare, zimbrul sombru și regal.

Iară noi? Noi, epigonii?... Simțiri reci, harfe zdrobite,
Mici de zile, mari de patimi, inimi bătrâne, urâte,
Măști răzânde, puse bine pe-un caracter inimic;
Dumnezeul nostru, umbră, patria noastră: o frază;
În noi totul e spoială, totu-i lustru fără bază;
Voi credeți în scrisul vostru, *noi nu credem în nimic!*

Și de-aceea spusa voastră era sântă și frumoasă,
Căci de minți era gândită, căci din inimi era scoasă,
Inimi mari, tinere încă, deși voi sunteți bătrâni.
S-a întors mașina lumii, cu voi viitorul trece;
Noi suntem iarăși trecutul, fără inimi, trist și rece;
Noi în noi n-avem nimica, totu-i calp, totu-i străin!

Voi, pierduți în gânduri sante, convorbeți cu idealuri;
Noi cârpim cerul cu stele, noi mânjim marea cu valuri,
Căci al nostru-i sur și rece, marea noastră-i de îngheț.
Voi urmați cu răpejune cugetările regine,
Când plutind pe aripi sante printre stelele senine,
Pe-a lor urme luminoase voi asemenea mergeți.

Egli pone sul suo capo fiero astrale diadema,
E la mette in trono d'oro a regnar ribelli mondi
E con sconfinato amore, scrive: "il sogno del poeta".

O sognando colla doina¹ del gagliardo montanaro
Delle fonde acque il sogno, degli attempati scogli,
Dell'annose selve il sogno sulle spalle d'alti colli,
Dell'avida terra l'ansia lui nel nostro cuor ridesta,
Rievoca a pitture della storia le gesta,
L'evo di Stefano il Grande, il regal uro moldavo.

Mentre noi epigoni?... Sensi freddi, arpe frante,
Vite brevi, grossi vizi, anime avvizzite e strambe,
Maschere ridenti nascondon un carattere avverso,
Nostro Dio, appena un'ombra, nostra patria: discorso;
In noi tutto è tintura e vernice repellente;
Voi credeste ai vostri scritti, *noi non crediamo niente!*

E perciò il vostro verbo era sacro e stupendo,
Ché foggato dalle menti e dai cuori ricavato,
Cuori grandi, sempre giovani nonostante foste vecchi.
Al rovescio va la storia: con voi passa l'avvenire.
Noi di nuovo siam passato, senza cuore, triste, freddo;
Noi in noi nulla abbiamo, tutt'è falso e alieno!

In pensieri sacri persi voi sposavate gli ideali;
Noi macchiamo il mare d'onde, rattoppiamo il cielo d'astri,
Giacché il nostro ciel è grigio, il mar nostro agghiacciante.
Rapidi voi inseguiste le più alte riflessioni
Quando in volo sulle sacre ali, tra i fiammanti astri,
Alle lor splendenti tracce, ispirati, camminaste.

1 Una delle specie più diffuse del nostro folclore poetico.

Cu-a ei candelă de aur palida înțelepciune,
Cu zâmbirea ei regală, ca o stea ce nu apune,
Lumina a vieții voastre drum de roze semănat.
Sufletul vostru: un înger, inima voastră, o liră,
Ce la vântul cald ce-o mișcă, cântări molcome respiră;
Ochiul vostru vedea-n lume de icoane un palat.

Noi? Privirea scrutătoare ce nimica nu visează,
Ce tablourile minte, ce simțirea simulează,
Privim reci la lumea asta – vă numim vizionari.
O convenție e totul; ce-i azi drept, mâne-i minciună;
Ați luptat luptă deșartă, ați vânat țintă nebună,
Ați visat zile de aur pe-astă lume de amar.

"Moartea succede vieții, viața succede la moarte",
Alt sens n-are lumea asta, n-are alt scop, altă soarte;
Oamenii din toate cele fac icoană și simbol;
Numesc sânt, frumos și bine ce nimic nu însemnează,
Împărțesc a lor gândire pe sisteme numeroase
Și pun haine de imagini pe cadavrul trist și gol.

Ce e cugetarea sacră? Combinare măiestrită
Unor lucruri nexistente; care tristă și-ncâlcită,
Ce mai mult o încifrează cel ce vrea a descifra.
Ce e poezia? Înger palid cu priviri curate,
Voluptos joc cu icoane și cu glasuri tremurate,
Strai de purpură și aur peste țărâna cea grea.

Rămâneți dară cu bine, sante firi vizionare,
Ce făceați valul să cânte, ce puneți steaua să zboare,
Ce creați o altă lume pe-astă lume de noroi;
Noi reducem tot la pravul azi în noi, mâni în ruină,
Proști și genii, mic și mare, sunet, sufletul, lumină –
Toate-s praf... *Lumea-i cum este...* și ca dânsa suntem noi.

Col suo lumino d'oro l'alta pallida saggezza,
Col suo sorriso agosto, lei stella intramontabile,
Rischiava il cammino della vostra vita, fasto.
Un angelo, l'anima vostra, il cuor vostro, una lira,
Che nel vento che la scorre, mansueti canti spira;
L'occhio vostro vide il mondo qual d'icona un palazzo.

Noi? Lo sguardo assillato, che ormai non sogna niente,
Che dissimula i quadri, che scimmietta i sentimenti,
Freddi guardiamo il mondo – vi chiamiam chiaroveggenti.
Ciò che oggidi è giusto, è bugia l'indomani;
Combatteste vanamente, incalzaste mete folli,
Voi sognaste giorni d'oro in un mondo di dolore.

"Morte segue alla vita, vita segue alla morte",
Altro senso il mondo non ha, altro scopo, altra sorte;
Gli uomini di tutto fanno, tante icone e emblemi,
Chiaman santo, bello e bene ciò che nulla, niente vale,
Si dividon lor pensiero in molteplici sistemi
E d'immagini riveston la lor cupa, nuda salma.

Cos'è il pensiero sacro? Unione ingegnosa
Di cose inesistenti; libro mesto intricato
Che ancora più cifrato fa ch'intende decifrarlo.
La poesia? Pallid'angiol illibato della rosa,
Gioco tentator d'icona e di tremule parole,
Vesti d'oro porporino sopra la pesante polve.

Addio, vi dico, ora, sacri ingegni visionari,
Che faceste cantar l'onda e volare pur gli astri,
Che foggiate un altro mondo in un mondo di motriglia;
Noi mutiamo tutto in polve, oggi in noi, domani in sfascio,
Sciocchi e geni, grande e piccolo, suono, l'anima, i raggi –
Tutto è polve... *Il mondo è tale...* e ad esso noi uguali.

MORTUA EST!

Făclie de veghe pe umezi morminte,
Un sunet de clopot în orele sfinte,
Un vis ce își moaie aripa-n amar,
Astfel ai trecut de al lumii hotar.

Trecut-ai când ceru-i câmpie senină,
Cu râuri de lapte și flori de lumină,
Când norii cei negri par sombre palate,
De luna regină pe rând vizitate.

Te văd ca o umbră de-argint strălucită,
Cu-aripi ridicate la ceruri pornită,
Suind, palid suflet, a norilor schele,
Prin ploaie de raze, ninsoare de stele.

O rază te nață, un cântec te duce,
Cu brațele albe pe piept puse cruce,
Când torsul s-aude l-al vrăjilor caier
Argint e pe ape și aur în aer.

Văd sufletu-ți candid prin spațiu cum trece;
Privesc apoi lutul rămas... alb și rece,
Cu haina lui lungă culcat în sicriu,
Privesc la surâsu-ți rămas încă viu –

Și-ntreb al meu suflet rănit de-ndoială,
De ce-ai murit, înger cu fața cea pală?
Au nu ai fost jună, n-ai fost tu frumoasă?
Te-ai dus spre a stinge o stea radioasă?

Dar poate acolo să fie castele
Cu arcuri de aur zidite din stele,

MORTUA EST!

Una fiamma che veglia su umide tombe,
Un suon di campana nelle ore celesti,
Un sogno che bagna la sua ala nel duolo,
Così tu varcasti i confini del mondo.

Varcasti col ciel che era campo sereno,
A fiumi di latte, a fiori di luce,
Mentre i nemi parean oscuri palazzi,
Dall'astro regina, a turno, schiarati.

Ti vedo qual'ombra d'argento raggiante,
Le ali spiegate nel volo ai cieli,
Salir, pallid'alma, delle nubi le scale,
Tra pioggia di raggi, nevischio di stelle.

Un raggio t'innalza, un canto ti muove,
Le candide braccia sul petto crociate,
Allora che s'odon filar gli incanti,
C'è oro nell'aria, argento sull'onde.

Io vedo migrar la tua alma tra sfere;
Poi guardo l'argilla rimasta... qual neve,
Nel feretro stesa nel lungo vestito,
Io guardo il tuo pur vivo sorriso –

E chiedo al ferito dal dubbio mio spirto,
Perché mai sei morta, tu pallido silfo?
Non fosti tu giovin, non fosti tu bella?
Andasti a spegner la fulgida stella?

Ma forse là ci saranno castelli
Con archi d'oro murati di stelle,

Cu râuri de foc și cu poduri de-argint,
Cu țărături de smirnă, cu flori care cânt;

Să treci tu prin ele, o sfântă regină,
Cu păr lung de raze, cu ochi de lumină,
În haină albastră stropită cu aur,
Pe fruntea ta pală cunună de laur.

O, moartea e-un chaos, o mare de stele,
Când viața-i o baltă de vise rebele;
O, moartea-i un secol cu sori înflorit,
Când viața-i un basmu pustiu și urât. –

Dar poate... o! Capu-mi pustiu cu furtune,
Gândirile-mi rele sugrum cele bune...
Când sorii se sting și când stelele pică,
Îmi vine a crede că toate-s nimică.

Se poate ca bolta de sus să se spargă,
Să cadă nimicul cu noaptea lui largă,
Să văd cerul negru că lumile-și cerne
Ca prăzi trecătoare a nopții eterne...

Ș-atunci de-a fi astfel... atunci în vecie
Suflarea ta caldă ea n-o să învie,
Atunci graiu-ți dulce în veci este mut...
Atunci acest înger n-a fost decât lut.

Și totuși, țărână frumoasă și moartă,
De racla ta razim eu harfa mea spartă
Și moartea ta n-o plâng, ci mai fericesc
O rază fugită din chaos lumesc.

Con fiumi di fuoco e ponti d'argento,
Con fiori canori su rive d'incenso;

Che tu li attraversi, oh sacra regina,
Con chiome di raggi, con occhi di luce,
In veste azzurra spruzzata d'oro,
Sulla pallida fronte un serto d'alloro.

La morte è un caos, un mare di stelle,
La vita, pantano di sogni ribelli,
La morte è un'era di astri fiorita,
Mentre una storia da incubo è la vita. –

Ma forse... in me, nel deserto dei turbini,
I rei pensieri soffocano i buoni...
Se i soli si spengon, se filan le stelle,
Sono spinto a creder che tutto è nulla.

Può darsi che il cielo superno s'infranga,
Che il nulla col buio vastissimo piombi,
Ch'io veda il cielo stacciare i suoi mondi,
Fuggevoli spoglie della morte eterna...

Se fosse così... allora in eterno
Il caldo tuo soffio più non risorgerà,
In eterno è muta la dolce favella...
Quest'angelo, allora, non fu che di terra.

Eppure tu polvere bella e morta,
La rotta mia arpa al feretro appoggio,
Tua morte non piango, bensì benedico
Un raggio al caos mondano sfuggito.

Ș-apoi... cine știe de este mai bine
A fi sau a nu fi... dar știe oricine
Că ceea ce nu e, nu simte dureri
Și multe dureri-s, puține plăceri.

A fi? Nebunie și tristă și goală;
Urechea te minte și ochiul te-nșală;
Ce-un secol ne zice, ceilalți o deszic.
Decât un vis sarbăd, mai bine nimic.

Văd vise-ntrupate gonind după vise,
Pân'dau în morminte ce-așteaptă deschise,
Și nu știu gândirea-mi în ce să o stâng:
Să râd ca nebunii? Să-i blestem? Să-i plâng?

La ce? Oare totul nu e nebunie?
Au moartea ta, înger, de ce fu să fie?
Au e sens în lume? Tu, chip zâmbitor,
Trăit-ai anume ca astfel să mori?

De e sens într-asta, e-ntors și ateu,
Pe palida-ți frunte nu-i scris Dumnezeu.

ÎNGER DE PAZĂ

Când sufletu-mi noaptea veghea în estaze,
Vedeam ca în vis pe-al meu înger de pază,
Încins cu o haină de umbre și raze,
C-asupră-mi c-un zâmbet aripele-a-ntins;
Dar cum te văzui într-o palidă haină,
Copilă cuprinsă de dor și de taină,
Fugi acel înger de ochiu-ți învins.

E poi... chissà se meglio sia
Esserci o non esserci... ma chiunque sa
Che ciò che non c'è, dolore non sente,
Sono molti i duoli e scarsi i diletti.

Esserci? Mesta follia e vana;
L'orecchio ti mente e l'occhio t'inganna;
Che dice un secol, gli altri disdicon.
Il nulla val meglio d'un vacuo sogno.

I sogni incarnati inseguono sogni,
Fino a cader nelle tombe che attendon aperte,
Non so in che cosa abolir la mia mente:
Coi pazzi io rido? Li deplori? Li imprechi?

Macché? Ormai non è tutto follia?
Angiol, tua morte ha meta alcuna?
Ha il mondo un senso? Tu, fior sorridente,
Vivesti appunto per morire così?

Se vi è un senso, è a rovescio, ateo,
Sulla pallida fronte non è scritto Dio.

ANGELO CUSTODE

Di notte quando l'alma vegliava rapita,
Nel sogno mio angelo custode scorgevo,
D'un manto di ombre e raggi era cinto,
E l'ali spiegava su di me sorridendo;
Ma come ti vidi in veste ialina,
Fanciulla d'arcano anelito avvinta,
Quell'angiol fuggì dal tuo ciglio, sconfitto.

Ești demon, copilă, că numai c-o zare
Din genele-ți lunge, din ochiul tău mare
Făcuși pe-al meu înger cu spaimă să zboare,
El, veghea mea sfântă, amicul fidel?
Ori poate... O, -nchide lungi genele tale,
Să pot recunoaște trăsurile-ți pale,
Căci tu, tu ești el!

CUGETĂRILE SĂRMANULUI DIONIS

Ah! Garafa pântecoasă doar de sfeșnic mai e bună!
Și mucoasa lumânare sfârâind săul și-l arde
Și-n această sărăcie, te inspiră, cântă barde –
Bani n-am mai văzut de-un secol, vin n-am mai băut de-o lună.

Un regat pentru-o țigară, s-împlu norii de zăpadă
Cu himere!... Dar de unde? Scârțâie de vânt fereastra,
În pod miaună motanii – la curcani vânăta-i creasta
Și cu pasuri melancolici meditănd împlă-n ogradă.

Uh! Ce frig... îmi văd suflarea – și căciula cea de oaie
Pe urechi am tras-o zdravăn – iar de coate nici că-mi pasă,
Ca țiganul, care bagă degetul prin rara casă
De năvod – cu-a mele coate eu cerc vremea de se-nmoaie.

Cum nu sunt un șoarec, Doamne – măcar totuși are blană,
Mi-aș mânca cărțile mele, nici că mi-ar păsa de ger...
Mi-ar părea superbă, dulce, o bucată din Homer,
Un palat, borta-n părete și nevasta – o icoană.

Pe păreți cu colb, pe podul cu lungi pânze de painjen
Roiesc ploșnițele roșii, de ți-i drag să te-uiți la ele!

Fanciulla sei demone, che solo d'un vampo
Dei grandi tuoi occhi a ciglia velate
Facesti mio angelo, sgomento, volare,
Lui, sacro custode, amico fidato?
Oh forse... Oh, chiudi le ciglia velate,
Ch'io possa i pallidi tratti ravvisare,
Perché tu, tu sei lui!

I PENSIERI DEL POVERO DIONIGI

Ah! L'ampolla corpulenta solo pel candelier è buona!
E il cero fumeggiante stride e si brucia il sego.
Ed in questa indigenza, ti ispiri, bardo, e suona –
Soldi non toccai da anni, vino non bevvi da tempo.

Un regno per una cicca, ch'io riempra d'utopie
Le nubi di neve!... Ma da dove? Stride al vento la finestra,
Miagolan i gatti – grigia è la cresta dei tacchini
Che a pensierosi passi meditan per il cortile.

Uh! Che freddo... gela il fiato – ed il rustico berretto
Ho tirato sugli orecchi – quanto ai gomiti non bado,
Come zingar che il suo dito passa pel graticcio rado,
Con i gomiti riprovo se più mite è il tempo.

Dio, come non son topo – almen lui ha la pelliccia,
Mangerei i miei libri, me n'infischerei del gelo...
Un boccone di Omero mi parebbe un portento,
La moglie – un'icona e la buca – una reggia.

Sul soffitto ragnatele e sui muri impolverati
Sciaman cimici rossastre, che piacere a vederle!

Greu li-i de mindir de paie și apoi din biata-mi piele
Nici că au ce să mai sugă. – Într-un roi mai de un stânjen

Au ieșit la promenadă – ce petrecere gentilă!
Ploșnița ceea-i bătrână, cuvios în mers pășește;
Cela-i cavaler... e iute... oare știe franțuzește?
Cea ce-nconjură mulțimea i-o romantică copilă.

Bruh! Mi-i frig. – Iată pe mână cum codește-un negru purec;
Să-mi moi degetul în gură – am să-l prind – ba las' săracul!
Pripășit la vreo femeie, știu că ar vedea de dracul,
Dară eu – ce-mi pasă mie – bietul 'îns! La ce să-l purec?

Și motanul toarce-n sobă – de blazat ce-i. – Măi motane,
Vino-ncoa să stăm de vorbă, unice amic și ornic.
De-ar fi-n lume-un sat de mâțe, zău, că-n el te-aș pune vornic,
Ca să știi și tu odată, boieria ce-i, sărmane!

Oare ce gândește hâtrul de stă ghem și toarce-ntr-una?
Ce idei se-nșiră dulce în mâteasca-i fantezie?
Vreo cucoană cu-albă blană cu amoru-i îl îmbie,
Rendez-vous i-a dat în șură, ori în pod, în găvăună?

De-ar fi-n lume numai mâțe – tot poet aș fi? Totuna:
Mieunând în ode nalte, tragic miorlăind – un Garrick,
Ziua tologit în soare, pândind cozile de șoaric,
Noaptea-n pod, cerdac și streșini heinizând duios la lună.

Filosof de-aș fi – simțirea-mi ar fi vecinic la aman!
În prelegeri populare idealele le apăr
Și junimei generoase, domnișoarele ce scapăr,
Le arăt că lumea vis e – un vis sarbăd – de motan.

Escon dal paglione, magre, ché da mia secca pelle
Neppur hanno che succhiare. – A sciame interminabile

Son uscite a passeggio – che gentile comitiva!
Quella cimice è vecchia, essa incede riverente;
L'altra cavalier... focoso... parla forse il francese?
Mentre quella che sta sola è romantica fanciulla.

Brr! Che freddo. – Sul mio braccio una pulce si fa strada;
Ora metto un dito in bocca – e la prendo – sventurata!
Capitata mal sarebbe ospite di una bella,
Quanto a me – neppur ci penso – guai a 'lei! Perché schiacciarla?

E il gatto fa le fusa – disgustato. – Orsú, micio,
Vieni a parlar insieme, mio amico e orologio.
Se ci fosse un vostro stato, giuro, ti farei ministro,
Affinché pure tu gusti l'alto incantevol ozio!

Cosa pensa il volpone che sta raggomitolato?
Che idee stan passando pel suo gattesco ingegno?
Forse l'invitò l'amata dalla nivea pelliccia,
Rendez-vous forse gli dette nel cantone alla soffitta?

Sol di gatte fosse il mondo – sarei sempre un poeta?
Miagolando in alte odi – da Garrick, tragicamente,
A spiare sorci, al sole coricato tutto il giorno,
E di notte come Heine a poetar da cascamoto.

Fossi dotto – i miei sensi sarebber periclitati!
In arringhe popolari difendendo gli ideali,
Mostrerei ai cavalieri, alle signorine alacri,
Che il mondo è un sogno – sogno scipito – da gatti.

Sau ca popă colo-n templul, închinat ființei, care
După chip ș-asemănare a creat mătescul neam,
Aș striga: o, motănime! Motănime! Vai... Haram
De-al tău suflet, motănime, nepostind postul cel mare.

Ah! Sunt printre voi de-aceia, care nu cred tabla legii,
Firea mai presus de fire, mintea mai presus de minte,
Ce destinul motănimei îl desfășură-nainte!
Ah! Atei, nu tem ei iadul și-a lui Duhuri – liliecii?

Anathema sit! – Să-l scuipe oricare motan de treabă,
Nu vedeți ce-nțelepciune e-n făptura voastră chiară?
O, motani fără de suflet! – La zgâriet el v-a dat gheară
Și la tors v-a dat mustețe – vreți să-l pipăiți cu laba?

Ii! Că în clondir se stinge căpețelul de lumină!
Moșule, mergi de te culcă, nu vezi că s-a-ntunecat?
Să visăm favori și aur, tu-n cotlon și eu în pat.
De-aș putea să dorm înalte. – Somn, a gândului odihnă,

O, acopere ființa-mi cu-a ta mută armonie,
Vino somn, ori vino moarte. Pentru mine e totuna:
De-oi petrece-ncă cu mâțe și cu pureci și cu luna,
Or de nu – cui ce-i aduce? – Poezie – sărăcie!

FLOARE ALBASTRĂ

– "Iar te-ai cufundat în stele
Și în nori și-n ceruri nalte?
De nu m-ai uita înalte,
Sufletul vieții mele.

O se là, nel tempio, prete, adorando chino l'Ente
Che al suo volto simil fece la nazione dei gatti,
Griderei: oh, gattità! Povera te, esecrata,
Guai all'anima gattesca, che non serbi i dì di feste.

Ci son quelli che non credon alle tavole di leggi,
Né all'Essere supremo, alla Mente onnisciente,
Che il destino di voi tutti lui dispiega sempre avanti!
Ah! Atei, non paventan l'erebo a pipistrelli?

Anathema sit! – Vi sputi ogni gatto cavaliere,
Non vedete che sapienza c'è nel vostro esser chiaro?
Oh, voi gatti senza cuore! L'ugne a graffiar vi diede
E i mustacchi a far le fusa – forse tangerlo vorreste?

Oh! Si spegne il mozzicone di candela nel boccale!
Vecchio mio, va a letto, vedi che buio ci assale?
Oro e favori sogniamo, tu nell'angol, io a letto.
Se potessi almen dormire. – Sonno, tregua del pensiero,

Oh, su me distendi tua alta, muta armonia,
Vieni sonno, o vieni morte. Per me l'uno vale l'altra:
Divertirmi ancor coi gatti, con le pulci, colla luna,
E se no – chi si lusinga? – Poesia è sventura!

FIORE AZZURRO

– "Ancora ti sei tuffato
Nelle nubi e nelle stelle?
Bada a non dimenticarmi,
Anima mia gemella.

În zadar râuri în soare
Grămădești-n a ta gândire
Și câmpiile asire
Și întunecata mare;

Piramidele-nvechite
Urcă-n cer vârful lor mare –
Nu căta în depărtare
Fericirea ta, iubite!"

Astfel zise mititica,
Dulce netezindu-mi părul.
Ah! Ea spuse adevărul;
Eu am râs, n-am zis nimica.

– "Hai în codrul cu verdeață,
Und-izvoare plâng în vale,
Stânca stă să se prăvale
În prăpastia măreață.

Acolo-n ochi de pădure,
Lângă bolta cea senină
Și sub trestia cea lină
Vom ședea în foi de mure.

Și mi-i spune-atunci povești
Și minciuni cu-a ta guriță,
Eu pe-un fir de româniță
Voi cerca de mă iubești.

Și de-a soarelui căldură
Voi fi roșie ca mărul,
Mi-oi desface de-aur părul,
Să-ți astup cu dânsul gura.

È invan che fiumi al sole
Nel pensiero tuo ammucchi
E gli ermi piani assiri
E i tenebrosi flutti;

Le piramidi invecchiate
Si slancian nel ciel il colmo –
Non cercar lontano un mondo
La felicità, amato!"

Così disse la fanciulla,
Carezzandomi i capelli.
Ah! Com'era vero; risi,
Non potevo dir più nulla.

– "Su al bosco che verdeggia,
Piangon nelle valli polle,
E la roccia par s'avventi
Al magnifico burrone.

Nella radura del bosco,
Presso il celeste stagno
Sederem tra molli giunchi,
Stesi tra foglie di rovi.

Mi dirai allora fiabe
E bugie senza pari,
A un fior di camomilla,
Chiederò se tu mi ami.

E dai raggi del solleone
Sarò rossa come mela,
Scioglierò le chiome d'oro,
Te ne turerò la bocca.

De mi-i da o sărutare
Nime-n lume n-a s-o știe,
Căci va fi sub pălărie –
Ș-apoi cine treabă are!

Când prin crengi s-a fi ivit
Luna-n noaptea cea de vară,
Mi-i ținea de subsuoară,
Te-oi ținea de după gât.

Pe cărare-n bolți de frunze,
Apucând spre sat în vale,
Ne-om da sărutări pe cale,
Dulci ca florile ascunse.

Și sosind la-l porții prag,
Vom vorbi-n întunecime;
Grija noastră n-aib-o nime,
Cui ce-i pasă că-mi ești dragă?"

Înc-o gură – și dispăre...
Ca un stâlp eu stam în lună!
Ce frumoasă, ce nebună
E albastra-mi, dulce floare!

Și te-ai dus, dulce minune,
Ș-a murit iubirea noastră –
Floare-albastră! Floare-albastră!...
Totuși este trist în lume!

Se a me darai un bacio,
Non lo risaprà nessuno,
Che sarà sott'il cappello –
Chi ne è preoccupato!

Quando sorgerà tra i rami
La notturna luna estiva,
Tu mi cingerai la vita,
Io ti cingerò le spalle.

Sotto volte di fogliami,
Scenderemo al villaggio,
Ci darem tra via baci,
Dolci, come i fiori arcani.

Giunti innanzi alla porta,
Parlerem nel fitto buio;
Non badi a noi nessuno,
Chi ci pensa che ti voglio?"

Anche un bacio – e la perdo...
Palo sotto luna ero!
Come bello, come folle è
Il mio dolce azzurro fiore!

Sei svanita, meraviglia,
Ed è morto il nostro amore –
Fiore azzurro! Fiore azzurro!...
Eppur triste è nel mondo!

ÎMPĂRAT ȘI PROLETAR

Pe bănci de lemn, în scunda tavernă mohorâtă,
Unde pătrunde ziua printre ferești murdare,
Pe lângă mese lunge, stătea posomorâtă,
Cu fețe-ntunecoase, o ceată pribegită,
Copii săraci și sceptici ai plebei proletare.

Ah – zise unul – spuneți că-i omul o lumină
Pe lumea asta plină de-amaruri și de chin?
Nici o scânteie-ntr-însul nu-i candidă și plină,
Murdară este raza-i ca globul cel de tină,
Asupra cărui dânsul domnește pe deplin.

Spuneți-mi ce-i dreptatea? – Cei tari se îngrădără
Cu-averea și mărirea în cercul lor de legi;
Prin bunuri ce furară, în veci vezi cum conspiră
Contra celor ce dâșii la lucru-i osândiră,
Și le subjugă munca vieții lor întregi.

Unii plini de plăcere petrec a lor viață,
Trec zilele voioase și orele surând.
În cupe vin de ambră – iarna grădini, verdeață,
Vara petreceri, Alpii cu frunțile de gheață –
Ei fac din noapte ziuă ș-a zilei ochi închid.

Virtutea pentru dâșii ea nu există. Însă
V-o predică, căci trebuie să fie brațe tari,
A statelor greoaie cară trebuie-mpinse
Și trebuiesc luptate războaiele aprinse,
Căci voi murind în sânge, ei pot să fie mari.

Și flotele puternice ș-armatele făloase,
Coroanele ce regii le pun pe fruntea lor,

IMPERATORE E PROLETARIO

Su panche dure dentro d'una taverna fosca,
Dove la luce passa per sordide finestre,
A lunghi tavoloni si siedono afflitti,
I volti oscurati, quale stuolo d'erranti,
Di plebe proletaria gli umili i diffidenti figli.

Oh – uno di loro disse – credete sia l'uomo
Un lume in questo mondo di duoli e tormenti?
Non trovi in lui scintilla che sia sacra e vera,
Sudicio, il suo raggio, è come il pianeta
Di fango, sopra il quale in tutto egli regna.

E dov'è la giustizia? – I forti s'attorniaron
Di beni e onori nel lor giron di leggi;
Coi beni rapinati da sempre complottaron
Contro coloro ch'essi dannaron al lavoro,
Frodandoli del frutto del loro stento a vita.

Alcuni nei piaceri trascorrono la vita,
Le ore gli sorridon, i giorni passan lieti.
Col vino qual'ambrosia – d'inverno prati, fiori,
D'estate, gite, l'Alpi dalle ghiacciate fronti –
La notte in giorno mutan, al giorno chiudon gli occhi.

E la virtù non c'è, né esiste già per essi.
La predicano pure perché esserci devon
Le forti braccia a spinger di stati i carri gravi
E per combatter guerre e lotte efferate,
Morendo voi in sangue, lor posson soverchiarvi.

E le possenti flotte come l'altre armi,
E anche le corone che teste di re cingon,

Ș-acele milioane, ce în grămezi luxoase
Sunt strânse la bogatul, pe cel sărac apasă,
Și-s supte din sudoarea prostitului popor.

Religia – o frază de dâșșii inventată
Ca cu a ei putere să vă aplece-n jug,
Căci de-ar lipsi din inimi speranța de răsplată,
După ce-amar muncirăți mizeri viața toată,
Ați mai purta osânda ca vita de la plug?

Cu umbre, care nu sunt, v-a-ntunecat vederea
Și v-a făcut să credeți că veți fi răsplătiți...
Nu! Moartea cu viața a stins toată plăcerea –
Cel ce în astă lume a dus numai durerea
Nimic n-are dincolo, căci 'morți' sunt cei muriți.

Minciuni și fraze-i totul ce statele susține,
Nu-i ordinea firească ce ei a fi susțin;
Averea să le aperi, mărirea ș-a lor bine,
Ei brațul tău înarmă ca să loveși în tine,
Și pe voi contra voastră la luptă ei vă mân.

De ce să fiți voi sclavii milioanelor nefaste,
Voi, ce din munca voastră abia puteți trăi?
De ce boala și moartea să fie partea voastră,
Când ei în bogăția cea splendidă și vastă
Petrec ca și în ceruri, n-au timp nici de-a muri?

De ce uitați că-n voi e și număr și putere?
Când vreți, puteți prea lesne pământul să-mpărțiți.
Nu le mai faceți ziduri unde să-nchid-avere,
Pe voi unde să-nchidă, când împinși de durere
Veți crede c-aveți dreptul și voi ca să trăiți.

E quei tesori enormi che s'adunò il ricco
In splendide cataste, il povero opprimon,
Son tratti dal sudore del popolo avvilito.

La fede – una frase da essi inventata
Perché con la sua forza vi pieghin sotto il giogo,
Ché se dai vostri cuori mancasse ogni speme,
Dopo l'amaro sforzo del viver disperato,
Qual bestia la pena ancor più soffrireste?

Con spettri inesistenti gli occhi v'han velato
E v'hanno fatto creder in un futuro premio...
No! La morte, con la vita, annulla ogni gioia –
Colui che sulla terra soffrì solo i dolori
Di là non trova nulla, ché 'morti' sono i morti.

Menzogne e vuote frasi sorreggono gli stati,
Non è normal l'assesto che essi asseriscon;
Per riparar lor beni, onori e profitti,
Essi arman il tuo braccio per te stesso colpire,
E voi contro di voi trascinan nelle guerre.

Perché essere schiavi dei milion nefasti,
Voi che campate appena col frutto del lavoro?
Perché la morte, i morbi, sian la parte vostra,
Ed essi in opulenza splendente se la spassan
Da non avere tempo neanche di morire?

Perché dimenticare il vostro gran potere?
Sol che vogliate, il mondo fra voi spartir potrete.
Più non alzate mura ov'essi chiudan beni,
Ov'incarceran voi quando dai crucci spinti
Vi sosterrete i vostri legittimi diritti.

Ei îngrădiți de lege, plăcerilor se lasă,
Și sucule cel mai dulce pământului i-l sug;
Ei cheamă-n voluptatea orgiei zgomotoase
De instrumente oarbe a voastre fiici frumoase:
Frumsețile-ne tineri bătrânii lor distrug.

Și de-ntrebați atuncea, vouă ce vă rămâne?
Munca, din care dâșii se-mbată în plăceri,
Robia viața toată, lacrimi pe-o neagră pâne,
Copilelor pătate mizeria-n rușine...
Ei tot și voi nimica; ei cerul, voi dureri!

De lege n-au nevoie – virtutea e ușoară
Când ai ce-ți trebuiește... Iar legi sunt pentru voi,
Vouă vă pune lege, pedepse vă măsoară,
Când mâna v-o întindeți la bunuri zâmbitoare,
Căci nu-i iertat nici brațul teribilei nevoi.

Zdrobiți orânduiala cea crudă și nedreaptă,
Ce lumea o împarte în mizeri și bogați!
Atunci când după moarte răsplată nu v-așteaptă,
Faceți c-an astă lume să aibă parte dreaptă,
Egală fiecare, și să trăim ca frați!

Sfărmați statuia goală a Venerei antice,
Ardeți acele pânze cu corpuri de ninsori;
Ele stârnesc în suflet ideea neferice
A perfecției umane și ele fac să pice
În ghiarele uzurei copile din popor!

Sfărmați tot ce ațâță inima lor bolnavă,
Sfărmați palate, temple, ce crimele ascund,
Zvârliți statui de tirani în foc, să curgă lavă,

Difesi dalla legge si rendono ai piaceri,
E il più dolce succo di questa terra succhian;
Attiran nell'ebbrezza delle chiassose orgie
Come strumenti ciechi le vostre belle figlie:
Le tenere bellezze i loro vecchi insozzan.

Se ve'l chiedete allora a voi che cosa resti?
Lo stento donde essi s'inebrian di piaceri,
La schiavitù a vita, il pianto sul pan nero,
Alle offese figlie, la povertà, l'obbrobrio...
Lor tutto e voi nulla; voi il duolo, loro il cielo!

Per essi non c'è legge – ma sono dei santoni
Se sazia è la voglia... Le leggi sono addette
Apposta per voi altri, per voi tutte le pene;
Se ai beni sorridenti, le braccia voi tendete,
Non si perdona il braccio neppure dei bisogni.

Schiacciate quest'assetto ingiusto e crudele,
Che scinde questo mondo in miseri e ricchi!
Se dopo morte nulla, nessun premio attende,
Voi fate che in terra ciascuno abbia parte,
Legittima, uguale e tutti siam fratelli!

Spezzate il nudo marmo di Venere, antico,
E date fuoco ai quadri dei femminili corpi;
Nel cuore essi sveglian l'idea infelice
Del canone umano e fanno incappare
In grinfie d'usura, del popolo le figlie!

Schiacciate ciò che attizza il loro cuor malato,
Schiacciate l'are, i templi che celano il misfatto,
I bronzi di tiranni al fuoco ed impeti di lava,

Să spele de pe pietre până și urma sclavă
Celor ce le urmează pân'la al lumii fund!

Sfărmați tot ce arată mândrie și avere,
O! Dezbrăcați viața de haina-i de granit,
De purpură, de aur, de lacrimi, de urât –
Să fie un vis numai, să fie o părere,
Ce făr de patimi trece în timpul nesfârșit.

Zidiți din dărmături gigantici piramide
Ca un *memento mori* pe al istoriei plan;
Aceasta este arta ce sufletu-ți deschide
Naintea vecinicii, nu corpul gol ce râde
Cu mutra de vândută, cu ochi vil și viclean.

O! Aduceți potopul, destul voi așteptarăți
Ca să vedeți ce bine prin bine o să ias';
Nimic... Locul hienei îl luă cel vorbareț,
Locul cruzimii vechie, cel lins și pizmătareț.
Formele se schimbă, dar răul a rămas.

Atunci vă veți întoarce la vremile-aurite,
Ce mitele albastre ni le șoptesc ades,
Plăcerile egale, egal vor fi-mpărțite,
Chiar moartea când va stinge lampa vieții finite,
Vi s-a părea un înger cu părul blond și des.

Atunci veți muri lesne fără de-amar și grijă,
Feciorii-or trăi-n lume cum voi ați viețuit,
Chiar clopotul n-a plânge cu limba lui de spijă
Pentru acel de care norocul avu grijă;
Nimeni de-a plânge n-are, el traiul și-a trăit.

Cancellin sulle lastre perfin la traccia schiava
Dei lor tanti seguaci fino alla fin del mondo!

Schiacciate ciò che mostra ricchezza e orgoglio,
La vita dispogliate dall'abito di pietra,
Di porpora, di oro, di lacrime, di pene –
Che tutto ciò non sia che un parere, un sogno
Che fonde nella calma dello eterno scorrer.

E degli avanzi immense piramidi innalzate
Come un *memento mori* sul corso della storia;
Questa è l'arte vera che l'anima ti schiude
Davanti all'eterno, non i ridenti nudi
Dal muso traditore, dall'occhio vile e furbo.

Oh! recate il diluvio, assai voi aspettaste
Veder che per il bene il bene rinnovasse;
Invano... Il posto d'iena lo prese il mestatore,
Al barbaro invece il damerin astioso.
Cambiarono le forme, il male vi rimase.

Allora tornerete ai giorni d'oro, elisi,
Di cui gli azzurri miti sussurrano sovente,
Tutti i piaceri uguali saran ugual divisi,
Perfin la morte quando torrà il vostro lume
V'apparirà qual angiol con folte chiome fulve.

Tranquilli morirete senza alcun rimpianto,
E come voi, sereni, vivranno i vostri figli,
Neppure la campana avrà rintocchi afflitti
Per quelli che la sorte colmò del suo affetto:
La vita fu vissuta, nessun rincrescimento.

Și boale ce mizeria ș-averea nefirească
Le nasc în oameni, toate cu-ncetul s-or topi;
Va crește tot ce-n lume este menit să crească,
Va bea pân-în fund cupa, pân'va vrea s-o zdrobească,
Căci va muri când nu va avea la ce trăi.

Pe malurile Seinei, în faeton de gală,
Cezarul trece palid, în gânduri adâncit;
Al undelor greu vuiet, vuirea în granit
A sute d-echipajuri, gândirea-i n-o înșală;
Poporul loc îi face tăcut și umilit.

Zâmbirea lui deșteaptă, adâncă și tăcută,
Privirea-i ce citește în suflete-omenești,
Și mâna-i care poartă destinele lumești,
Cea grupă zdrențuită în cale-i o saută.
Mărirea-i e în taină legată de acești.

Convins ca voi el este-n nălțimea-i solitară
Lipsită de iubire, cum că principiul rău,
Nedreptul și minciuna al lumii duce frâu;
Istoria umană în veci se desfășoară,
Povestea-i a ciocanului ce cade pe ilău.

Și el – el vârful mândru al celor ce apasă –
Salută-n a lui cale pe-apărătorul mut.
De ați lipsi din lume, voi cauza-ntunecoasă
De răsturnări mărețe, mărirea-i radioasă,
Cezarul, chiar cezarul de mult ar fi căzut.

Cu ale voastre umbre nimica crezătoare,
Cu zâmbetu-vă rece, de milă părăsit,
Cu mintea de dreptate și bine răsătoare,

E i mali cagionati dalla ricchezza ingiusta
Nonché dalla miseria man man si scioglieranno;
Qualsiasi sorte abbia a fiorir, vivrà
E svuoterà la coppa, sino a voler spezzarla,
Giacché morrà colui che nulla a viver l'indurrà.

Lungo la Senna passa nel cocchio signorile
Il Cesare, il volto assorto in pensieri;
Dell'onde il cupo rombo, il rombo sul selciato
Di cento equipaggi non turbano i suoi sogni;
Il popolo ripiega silente e umiliato.

Il suo sveglio e muto sorriso interiore,
Lo sguardo che discerne dell'anime i moventi,
La mano che sorregge la sorte delle genti,
Salutano quell'orda cenciosa che l'accoglie.
Oscuramente deve la sua grandezza a quelli.

Convinto come voi è nella sua altezza
Staccata e disillusa, che il principio del male,
Il torto, la menzogna tiene in freno il mondo;
La storia dell'uomo procede in eterno
Al pari del martello l'incudine battendo.

Ed egli – fiera cima di tutti i prepotenti –
Saluta avanzando il muto difensore.
Se non ci foste al mondo, voi causa oscura
Di fastose sommosse, lo stesso splendor suo,
Il Cesare, lui stesso sarebbe abbattuto.

Con le parvenze vostre dalla perduta fede,
Con il sorriso vostro freddo, inesorabile,
Con la ragion vogliosa di giustizia e benessere,

Cu umbra voastră numai, puteri îngrozitoare,
La jugu-i el silește pe cei ce l-au urât.

Parisul arde-n flăcări furtuna-n el se scaldă,
Turnuri ca facle negre trăsesc arzând în vânt,
Prin limbile de flăcări, ce-n valuri se frământ,
Răcnete, vuiet de-arme pătrund marea cea caldă,
Evul e un cadavru – Paris, al lui mormânt.

Pe stradele-ncrușite de flăcări orbitoare,
Suiți pe baricade de bulgări de granit,
Se mișc batalioane a plebei proletare,
Cu cușme frigiene și arme lucitoare,
Și clopote de-alarmă răsună răgușit.

Ca marmura de albe, ca ea nepăsătoare,
Prin aerul cel roșu, femeii trec cu-arme-n braț,
Cu păr bogat și negru ce pe-umeri se coboară
Și sânii lor acopăr – e ură și turbare
În ochii lor cei negri, adânci și desperați.

O! Luptă-te-nvălită în pletele-ți bogate,
Eroic este astăzi copilul cel pierdut!
Căci flamura cea roșă cu umbra-i de dreptate
Sfințește-a ta viață de taină și păcate;
Nu! Nu ești tu de vină, ci cei ce te-au vândut!

Scânteie marea lină, și placele ei sure
Se mișc una pe alta ca pături de cristal
Prin lunce prăvălite; din tainica pădure
Apare luna mare câmpiile azure,
Împlându-le cu ochiul ei mândru, triumfal.

Con la parvenza sola di voi, forze terrificanti,
Al suo giogo piega i suoi avversari.

Parigi fonde a flutti, è tutta una romba,
Bruciano come torce torri, dal vento abbattute,
Tra lingue di fiamme che avvampano a ondate,
Grida, fragore d'armi sfondan il mar scottante,
Il secol è una salma – Parigi, la sua tomba.

Sulle roventi strade per le fiamme abbaglianti,
Oltre le barricate di selciato divelto,
Salgono battaglioni di plebe proletaria
Con armi luccicanti e con berretto frigio,
E rauche rintronano campane di allarme.

Bianche come il marmo, com'esso indifferenti,
Per l'aria rossa passan le donne con le armi,
Le nere chiome folte sulle lor spalle scendono
E ascondono i seni – c'è odio e turbamento
In fondo agli occhi neri, profondi e sfiduciati.

Oh! Avvolta nella chioma ritrosa combatti anche tu,
Eroica è oggi la fanciulla perduta!
Ché la bandiera rossa, parvenza di giustizia
Riscatta la tua vita peccaminosa, occulta;
Non tua è la colpa, ma di chi t'ha venduta!

Sfavilla il quieto mare, e le sue grigie lastre,
Si muovon l'una e l'altra qual coltri di cristallo
Per piani rovinati; dal bosco misterioso
Spunta il plenilunio sopra i campi azzurri,
Colmandoli del suo fiero occhio, glorioso.

Pe undele încete își mișcă legănate
Corăbii învechite scheletele de lemn;
Trecând încet ca umbre, țin pânzele umflate
În fața lunei, care prin ele-atunci străbate,
Și-n roată de foc galben stă fața-i ca un semn.

Pe maluri zdrumicate de aiurirea mării
Cezaru-ncă veghează la trunchiul cel plecat
Al salciei pletoase. Și-ntinse-a apei arii
În cercuri fulgerânde se pleacă lin suflării
A zefirului nopții și sună cadențat.

Îi pare că prin aer în noaptea înstelată,
Călcând pe vârf de codri, pe-a apelor măriri,
Trecea cu barba albă – pe fruntea-ntunecată
Cununa cea de paie îi atârna uscată –
Moșneagul rege Lear.

Uimit privea cezarul la umbra cea din nouri,
Prin creți ai cărei stele lin tremurând transpar,
I se deschide-n minte tot sensul din tablouri
A vieții sclipitoare... A popoarelor ecouri
Par glasuri ce îmbracă o lume de amar:

"În orice om o lume își face încercarea,
Bătrânul Demiurgos se opintește-n van;
În orice minte lumea își pune întrebarea
Din nou: de unde vine și unde merge floarea
Dorințelor obscure sădite în noian?

Al lumii-ntregul sâmbur, dorința-i și mărirea,
În inima oricărui i-ascuns și trăitor,
Zvârlire hazardată, cum pomu-n înflorire

Sulle torbide onde si lascian barcollare
Antichi velieri i lor scheletri rosi;
Avanzan come spettri, le vele rigonfiate
Davanti alla luna che le pervade intanto
E qual presagio appare, ruota di fuoco giallo.

Sulle turbate rive del delirante mare
Il Cesare pur veglia presso il piegato tronco
Del salice piangente. E le distese d'acqua
In cerchie fulgenti si piegano al soffio
Dell'aura notturna lasciandosi ritmare.

Lui crede di vedere per l'aria della stellata notte,
Per le cime dei boschi, per l'acque maestose,
Che passa il vecchio re Lear, barba bianca –
Sull'aggrondata fronte gli pende una corona
Di paglia insecchita –

Il Cesare guardava stupito quell'ombra tra le nubi,
Per i cui orli crespi tremanti stelle traspasano,
Lui coglie di un tratto il segreto delle parvenze
Della vita splendente... Gli echi delle folle
Sembran voci che veston un mondo di amaro:

"In ogni uomo un mondo si mette alla prova,
Il vecchio Demiurgo vi si sforza invano;
In ogni mente il mondo rinnova la domanda:
Da dove viene e dove va il fiore
Dei desideri oscuri, piantati nell'infinito piano?

Il nocciolo del mondo, la gloria e la brama,
Nascosto in ogni cuore, lui vive e perdura,
Impeto azzardato, come l'albero che fiorisce

În orice floare-ncercă întreagă a sa fire,
Ci-n calea de-a da roade cele mai multe mor.

Astfel umana roadă în calea ei îngheață,
Se petrifică unul în sclav, altu-mpărat,
Acoperind cu noime sărmana lui viață
Și arătând la soare-a mizeriei lui față –
Fața – căci înțelesul i-același la toți dat.

În veci aceleași doruri mascate cu-altă haină,
Și-n toată omenirea în veci același om –
În multe forme-apare a vieții crudă taină,
Pe toți ea îi înșală, la nime se distaină,
Dorinți nemărginite plantând într-un atom.

Când știi că visu-acesta cu moarte se sfârșește,
Că-n urmă-ți rămân toate astfel cum sunt, de dregi
Oricât ai drege-n lume, atunci te obosește
Eterna alergare... și-un gând te-ademeneste:
Că vis al morții-eterne e viața lumii-ntregi."

FĂT-FRUMOS DIN TEI

– Blanca, află că din leagăn
Domnul este al tău mire,
Căci născută ești, copilă,
Din nevrednică iubire.

Mâni în schit la sfânta Ana
Vei găsi la cel din stele
Mângâierea vieții tale,
Mântuirea feței mele.

In ogni fior fa prova di tutto il suo fervore,
Ma muoiono i più in via del dar prole.

Così il frutto umano nel suo cammin si gela,
L'uno impietrito in schiavo, l'altro imperatore,
Di mete ricoprendo la sua dimessa sorte
E rivelando al sole il miserevol volto –
Il volto – perché il senso è per tutti lo stesso.

Per sempre i desideri, gli stessi, velati in altra veste,
Per sempre stesso uomo entro la specie umana –
Multiforme è l'aspro mistero della vita,
Esso lusinga tutti, a nessuno si svela,
Piantando in un atomo immensi desideri.

Sapendo che il sogno finisce nella morte
Che dopo la tua vita tutto resta com'era,
Malgrado i tuoi fatti, allora già stancato
Dall'eterno correr... ti alletta un pensiero:
La nostra vita è sogno della perenne morte."

PRINCIPE AZZURRO DEI TIGLI

– Blanca, sappi, dalla culla,
Tuo sposo è 'l Signore,
Che sei nata, oh fanciulla,
Di spregevole amore.

Al convento di sant'Anna
Troverai da quel degli astri
Il conforto dei tuoi giorni,
Il riscatto di mia fama.

– Nu voi, tată, să usuce
Al meu suflet tânăr, vesel:
Eu iubesc vânatul, jocul;
Traiul lumii alții lese-l.

Nu voi părul să mi-l taie
Ce-mi ajunge la călcâie,
Să orbesc cetind pe carte
În fum vânat de tămâie.

– Știu mai bine ce-ți priește,
Las' de-a lumii orice gând,
Mâni în zori de zi pleca-vom
Către schitul vechi și sfânt.

Ea aude – plânge. Parcă
Îi venea să plece-n lume,
Dusă de pustie gânduri
Și de-un dor fără de nume.

Și plângând înfrână calul,
Calul ei cel alb ca neaua,
Îi neteză mândra coamă
Și plângând îi pune șeaua.

S-avântă pe el și pleacă
Păru-n vânturi, capu-n piept,
Nu se uită înainte-i,
Nu privește îndărăpt.

Pe cărări pierdute-n vale
Merge-n codri făr' de capăt
Când a serei raze roșii
Asfințind din ceruri scapăt.

– Padre, affliggere non voglio
La mia lieta giovin alma:
Amo il ballo e la caccia;
Altri fuggan questo mondo.

Non vorrei mi recidesser
I capelli lunghi lunghi
Né tra fumeggianti incensi
Accecar leggendo libri.

– Io so meglio che ti giova,
Scorda il pensier mondano,
Partirai con me domani
Per il vecchio santo chiostro.

Lei ascolta – piange. Quasi
Fuggirebbe alla ventura,
Spinta da ermi pensieri
Da un'ansia senza nome.

E piangendo imbriglia il suo
Bianco niveo cavallo,
Gli carezza la criniera
E piangendo lei lo sella.

Ci si lancia su e parte,
I capelli sciolti al vento,
Lei non guarda mica indietro,
Né innanzi a lei bada.

Per sentieri che si sperdon
Va per boschi sconfinati
Quando al calar del vespro
Rossi raggi ai cieli sfuggon.

Umbră-n codri ici și colo
Fulgarează de lumină...
Ea trecea prin frunza-n freamăt
Și prin murmur de albine;

În mijloc de codru-ajunse
Lângă teiul nalt și vechi,
Unde-izvorul cel în vrajă
Sună dulce în urechi.

De murmur duios de ape
Ea trezită-atunci tresare,
Vede-un tânăr, ce alături
Pe-un cal negru stă călare.

Cu ochi mari la ea se uită
Plini de vis, duioși plutind,
Flori de tei în păru-i negru
Și la șold un corn de-argint.

Și-ncepu încet să sune
Fermecat și dureros –
Inima-i creștea de dorul
Al străinului frumos.

Părul lui i-atinge părul,
Și atunci c-obrazul roș
Ea apleacă gene lunge
Peste ochii cuvioși.

Iar pe buze-i trece-un zâmbet
Înecat, fermecător,
Care gură-abia-i deschide
Cea uscată de amor.

L'ombra qua e là dei boschi
Sfolgora di luci verdi...
Lei va tra stormir di fronde
E tra murmuri di pecchie;

Eccola nel fitto bosco
Presso l'alto tiglio vecchio,
Dove l'incantata polla
Dolce suona all'orecchio.

Dal sussurro dolce d'acque
Risvegliata lei trasale,
Vede un giovane che accanto
Sta su un caval corvino.

Gli occhi grandi, galleggianti,
Lui la guarda, trasognato,
Fior di tiglio nel suo crine
E d'argento corno al fianco.

Ne comincia a suonare
Magico e doloroso –
Il di lei cuor si infiamma
Pel forestier grazioso.

Le loro chiome si sfioran,
Le gote rosse qual fuoco
Lei abbassa lunghe ciglia
Sui suoi occhi verecondi.

Sulle labbra un sorriso
Mozzo e maliardo affiora,
Che appena le dischiude
L'arsa di amor, la bocca.

Când cu totul răpită
Se-ndoi spre el din șele,
El înceată din cântare
Și-i grăi cu glas de jele,

Ș-o cuprinde de călare –
Ea se apără c-o mână,
Însă totuși lui se lasă,
Simte inima că-i plină.

Și pe umărul lui cade
Al ei cap cu fața-n sus;
Pe când caii pasc alături,
Ea-l privea cu suflet dus.

Numai murmurul cel dulce
Din izvorul fermecat,
Asurzește melancolic
A lor suflet îmbătat.

Lun-atunci din codri iese,
Noaptea toată stă s-o vadă,
Zugrăvește umbre negre
Pe câmp alb ca de zăpadă.

Și mereu ea le lungește,
Și urcând pe cer le mută,
Dar ei trec, se pierd în codri
Cu viața lor pierdută.

La castel în poartă calul
Stă a doua zi în spume,
Dar frumoasa lui stăpână
A rămas pierdută-n lume.

Quando fu solo ardore,
Si piegò verso di lui,
Lui s'astenne dal suonare,
Per parlarle con affanno,

E l'abbraccia dall'arcione –
Colla man lei si difende,
Tuttavia a lui si lascia,
L'alma colma d'ogni bene.

Sulla spalla del ragazzo
Mette il capo, il viso in alto;
Pascon i cavalli accanto,
Lei lo guarda estasiata.

Solo il mite mormorio
Della polla incantata,
Culla, immalinconisce
La lor anima beata.

Di tra boschi spunta luna:
A mirarla è la notte,
Come stampa nere ombre
Sulla nivea pianura.

E le fa sempre più lunghe,
E, salendo in ciel, le muta,
Ma loro si perdon pei boschi
Con la lor vita perduta.

L'indomani al castello
Il caval sta tutto schiuma:
L'incantevole donzella
Si è persa, ahì, pel mondo.

MELANCOLIE

Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă,
Prin care trece albă regina nopții moartă. –
O, dormi, o, dormi în pace printre făclii o mie
Și în mormânt albastru și-n pânze argintie,
În mausoleu-ți mândru, al cerurilor arc,
Tu adorat și dulce al nopților monarc!
Bogată în întinderi stă lumea-n promoroacă,
Ce sate și câmpie c-un luciul văl îmbracă;
Văzduhul scânteiază și ca unse cu var
Lucesc zidiri, ruine pe câmpul solitar.
Și țințirimul singur cu strâmbe cruci veghează,
O cucuwaie sură pe una se așează,
Clopotnița trosnește, în stâlpi izbește toaca,
Și străveziul demon prin aer când să treacă,
Atinge-ncet arama cu zimții-aripei sale
De-auzi din ea un vaier, un aiurit de jale.
Biserica-n ruină
Stă cuvioasă, tristă, pustie și bătrână,
Și prin ferestre sparte, prin uși țiuite vântul –
Se pare că vrăjește și că-i auzi cuvântul –
Năuntru ei pe stâlpilor-i, păreți, iconostas,
Abia conture triste și umbre au rămas;
Drept preot toarce-un greier un gând fin și obscur,
Drept dascăl toacă cariul sub învechitul mur.

Credința zugrăvește icoanele-n biserici –
Și-n sufletu-mi pusese poveștile-i feerici,
Dar de-ale vieții valuri, de al furtunii pas
Abia conture triste și umbre-au mai rămas.
În van mai caut lumea-mi în obositul creier,
Căci răgușit, tomnatec, vrăjește trist un greier;

MALINCONIA

Sembrava che tra nubi si fosse aperta porta,
Per cui la bianca dea notturna passi morta. –
Oh, dormi, dormi in pace tra fiamme pullulanti,
Nell'azzurra tomba tra veli argentati,
Nel fiero mausoleo, del firmamento l'arco,
Tu delle notti dolce monarca adorato!
Deserto, sconfinato sta il mondo nella brina,
Coi suoi villaggi e campi in veste adamantina;
Scintilla l'aria, quasi di calce intonacati
Albeggiano i muri, avanzi in quelle lande.
Con le sue croci storte solo il cimitero veglia,
Una civetta grigia su una sosta, ferma,
Il campanile scricchia e suona forte a vespro,
Il trasparente demone per l'aria passando,
Il bronzo tocca lieve con i dentelli d'ala
Sì che partirne odi un delirante lagno.
La chiesa in rovina
Sta pietosa, triste, annosa, derelitta,
Per le finestre rotte, per gli usci fischia il vento –
E par che faccia incanti e tu ne ascolti i motti –
Addentro, sui pilastri, l'altare e l'icona,
A sole ombre, a mesti contorni son ridotte;
Qual prete fila un grillo un fin pensiero oscuro,
Qual sagrestano, il tarlo suona sotto il vecchio muro.

La fede nelle chiese pittura le icone –
Nel cuor m'aveva messo le sue fiabe e fole,
Ma i casi della vita, lo strappo dei frangenti
Vi han lasciato appena ombre contorni mesti.
Invano cerco il mondo nel cervello spossato,
Ché rauco un grillo vi fa il cupo incanto;

Pe inima-mi pustie zadarnic mâna-mi țiu,
Ea bate ca și cariul încet într-un sicriu.
Și când gândesc la viața-mi, îmi pare că ea cură
Încet repovestită de o străină gură,
Ca și când n-ar fi viața-mi, ca și când n-aș fi fost.
Cine-i acel ce-mi spune povestea pe de rost
De-mi țin la el urechea – și râd de câte-ascult
Ca de dureri străine? Parc-am murit de mult...

CRĂIASA DIN POVEȘTI

Neguri albe, strălucite
Naște luna argintie,
Ea le scoate peste ape,
Le întinde pe câmpie;

S-adun flori în șezătoare
De painjen tort să rumpă,
Și anină-n haina nopții
Boabe mari de piatră scumpă.

Lângă lac, pe care norii
Au urzit o umbră fină,
Ruptă de mișcări de valuri
Ca de bulgări de lumină,

Dându-și trestia-ntr-o parte,
Stă copila lin plecată,
Trandafiri aruncă roșii
Peste unda fermecată.

Sul mio vuoto cuore io metto invan la mano,
Lent'esso suona come in una bara il tarlo.
Se penso alla mia vita, mi pare ch'essa scorra
Narrata lievemente da un'estranea bocca,
Non fosse mia quasi, quasi io fossi un altro.
Chi è che la mia storia declama di un fiato
Se a lui l'orecchio sporgo – e rido di quant'odo
Come di duoli altrui? Ormai fossi già morto...

LA REGINA DELLE FIABE

Brume bianche, adamantine
Figlia l'argentina luna,
E le mena sulle acque,
Le diffonde sulle piane;

Radunati i fiori a veglia,
Sfilan fini ragnatele,
E appendon alla veste
Della notte grosse gemme.

Presso il lago, su qual nubi
Hanno ordito un'ombra fine,
Rotta dal gettarsi d'onde
Come da palle di lume,

Discostando il canneto
La fanciulla si inchina,
Getta intenta rose rosse
Sopra l'onda indovina.

Ca să vad-un chip, se uită
Cum aleargă apa-n cercuri,
Căci vrăjit de mult e lacul
De-un cuvânt al sfintei *Miercuri*;

Ca să iasă chipu-n față,
Trandafiri aruncă tineri,
Căci vrăjiți sunt trandafirii
De-un cuvânt al sfintei *Vineri*.

Ea se uită... Păru-i galben,
Fața ei lucesc în lună,
Iar în ochii ei albaștri
Toate basmele s-adun.

LACUL

Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă.

Și eu trec de-a lung de maluri,
Parc-ascult și parc-aștept
Ea din trestii să răsară
Și să-mi cadă lin pe piept;

Să sărim în luntrea mică,
Îngânați de glas de ape,
Și să scap din mână cârma
Și lopețile să-mi scape;

Per veder un viso, guarda
Come corre l'acqua in cerchie,
Ché da tempo è stregata
Dal detto di Santa *Miercuri*;

Ché il viso vi affiori,
Getta solo rose fresche,
Ché stregate son le rose
Dal detto di Santa *Vineri*.

Lei si specchia... Biondeggianti
I capelli, il volto, brillan
Nella luna, gli occhi azzurri
Tutte le fiabe adunan.

IL LAGO

L'azzurro dei boschi, il lago
Di ninfee si inarca;
Trasalendo in bianche cerchie
Esso scuote una barca.

Ed io passo lungo gli orli,
Quasi sento, quasi attendo
Che lei spunti di tra canne
E mi cada lieve al petto;

Saltiam nella barchetta,
Della voce d'acque ebbri,
E mi scivoli il timone
E mi sfuggano i remi;

Să plutim cuprinși de farmec
Sub lumina blândeii lune –
Vântu-n trestii lin foșnească,
Unduioasa apă sune!

Dar nu vine... Singuratic
În zadar suspin și sufăr
Lângă lacul cel albastru
Încărcat cu flori de nufăr.

DORINȚA

Vino-n codru la izvorul
Care tremură pe prund,
Unde prispa cea de brazde
Crengi plecate o ascund.

Și în brațele-mi întinse
Să alergi, pe piept să-mi cazi,
Să-ți desprind din creștet vâlul,
Să-l ridic de pe obraz.

Pe genunchii mei ședea-vei,
Vom fi singuri-singurei,
Iar în păr înfiorate
Or să-ți cadă flori de tei.

Fruntea albă-n părul galben
Pe-al meu braț încet s-o culci,
Lăsând pradă gurii mele
Ale tale buze dulci...

Navighiamo affascinati
Col lume di blanda luna –
Fra le canne il vento frusci,
L'acqua ondosa rumoreggi!

Ma non viene... Derelitto
Soffro indarno e rimpiango
Presso li sempre azzurro lago
Di ninfee gialle fitto.

IL DESIDERIO

Vieni al bosco, alla sorgente
Tremolante lungo il greto,
Ove l'alveo di zolle
Si nasconde nei fogliami.

E alle mie braccia aperte
Corra, sul mio petto cada,
Io ti colga il vel dal capo,
Lo sollevi pur dal volto.

Mi starai sulle ginocchia,
Saremo soli solinghi,
Ti cadranno nei capelli
Fiori tremuli di tiglio.

La tua fronte a chiome d'oro
Sul mio braccio piano poggì,
Arrischiando alla mia bocca
Le tue labbra dolci dolci...

Vom visa un vis fericit,
Îngâna-ne-vor c-un cânt
Singuratece izvoare,
Blânda batere de vînt;

Adormind de armonia
Codrului bătut de gânduri,
Flori de tei deasupra noastră
Or să cadă rînduri-rînduri.

POVESTEA CODRULUI

Împărat slăvit e codrul,
Neamuri mii îi cresc sub poale,
Toate înflorind din mila
Codrului, Măriei-Sale.

Lună, Soare și Luceferi
El le poartă-n a lui herb,
Împrejuru-i are dame
Și curteni din neamul Cerb.

Crainici, iepurii cei repezi
Purtători îi sunt de vești.
Filomele-i țin orchestrul,
Și izvoare spun povești.

Peste flori, ce cresc în umbră,
Lângă ape pe potici,
Vezi bejării de albine,
Armii grele de furnici...

Sognerem felice sogno,
Ci farà da eco un canto
Di sorgenti solitarie,
L'alito del vento, blando;

Assopendo negli accordi
Dell'impensierito bosco,
Ricadran fiori di tiglio
Su di noi, a fitte file.

LA FIABA DEL BOSCO

Re magnifico il bosco,
Tanta prole al suo piede,
Rifiorisce tutta grazie
Alla Maestà, il Bosco.

Luna, sole, nonché stelle
Egli porta nel suo serto,
Cavaliere ha attorno
E dame del ceppo Cervo.

D'araldi, le lepri fanno,
Che veloci portan nuove.
Fan d'orchestra gli usignoli,
Favoleggiano le fonti.

Là, nell'ombra, sopra i fiori,
Sui sentieri presso l'acque,
Pecchie passano a sciame,
Spesse truppe di formiche...

Hai și noi la craiul, dragă,
Și să fim din nou copii,
Ca norocul și iubirea
Să ne pară jucării.

Mi-a părea cum că natura
Toată mintea ei și-a pus,
Decât orișice păpușă
Să te facă mai presus;

Amândoi vom merge-n lume
Rătăciți și singurei,
Ne-om culca lângă izvorul
Ce răsare sub un tei;

Adormi-vom, troieni-va
Teiul floarea-i peste noi,
Și prin somn auzi-vom bucium
De la stânele de oi.

Mai aproape, mai aproape
Noi ne-om strânge piept la piept...
O, auzi cum cheam-acuma
Craiul sfatu-i înțelept!

Peste albele isvoare
Luna bate printre ramuri,
Împrejuru-ne s-adună
Ale Curții mândre neamuri:

Caii mării, albi ca spuma,
Bouri nalți cu steme-n frunte,
Cerbi cu coarne rămuroase,
Ciute sprintene de munte –

Cara, andiam dal Re,
Per ridiventar bambini,
Ché la sorte e l'amore
A noi paian dei balocchi.

Mi pare che la natura
Abbia messo la sua mente,
Per foggarti al di sopra
D'ogni fata seducente;

Noi andremo per il mondo
Pellegrini e solinghi,
Ci sdraieremo alla fonte
Che zampilla sott'un tiglio;

Fiori fioccheran dal tiglio
Su di noi assopiremo,
E nel sonno sentiremo
Il corno degli ovili.

Più vicino, più vicino
Più forte ci abbracceremo...
Senti, il re adesso chiama
I suoi saggi a consiglio!

Sopra le bianche sorgenti
Splende la luna tra i rami,
Tutte intorno si radunan
L'alte schiatte della Corte:

Del mare candidi i cavalli,
Grossi uri a stemmi in fronte,
Cervi a corna diramate,
Cerve agili di monte –

Și pe teiul nostru-ntreabă:
Cine suntem, stau la sfaturi,
Iară gazda noastră zice,
Dându-și ramurile-n laturi:

– O, priviți-i cum visează
Visul codrului de fagi!
Amândoi ca-ntr-o poveste
Ei își sunt așa de dragi!

SINGURĂTATE

Cu perdelele lăsate
Șed la masa mea de brad,
Focul pâlpâie în sobă,
Iară eu pe gânduri cad.

Stoluri, stoluri trec prin minte
Dulci iluzii. Amintiri
Țârâiesc încet ca greieri
Printre negre, vechi zidiri,

Sau cad grele, mângâioase
Și se sfarmă-n suflet trist,
Cum în picuri cade ceara
La picioarele lui Crist.

În odaie prin unghere
S-a tesut pănjeniș
Și prin cărțile în vravuri
Umblă șoarecii furiș.

Chiedono al nostro tiglio:
Chi siamo, stanno a crocchio,
Mentre il nostro anfitrione
Dice, le fronde scostando:

– Oh, guardateli che fanno
Del faggeto alto il sogno!
Tutti e due d'una fiaba,
Tanto cari l'una all'altro!

SOLITUDINE

Le tende ormai calate
Al mio tavolo sto fermo,
Nel camin crepita il fuoco,
Mentre vo soprappensiero.

Nella mente vanno a stuoli
Dolci inganni. E ricordi
Stridon lievi, come grilli
Tra annosi muri foschi,

Oppur piovono nell'alma
E si frangon grevi e tristi,
Come gocciola la cera
Ai piedi di Gesù Cristo.

Nella stanza ai cantoni
Pendono le ragnatele,
E tra i libri a cataste
Frusciano furtivi i topi.

În această dulce pace
Îmi ridic privirea-n pod
Și ascult cum învelișul
De la cărți ei mi le rod.

Ah! De câte ori voit-am
Ca să spânzur lira-n cui
Și un capăt poeziei
Și pustiului să pui;

Dar atuncea greieri, șoareci,
Cu ușor-măruntul mers,
Readuc melancolia-mi,
Iară ea se face vers.

Câteodată... prea arare...
A târziu când arde lampa,
Inima din loc îmi sare,
Când aud că sună cleampa...

Este ea. Deșarta casă
Dintr-o dată-mi pare plină,
În privazul negru-al vieții-mi
E-o icoană de lumină.

Și mi-i ciudă cum de vremea
Să mai treacă se îndură,
Când eu stau șoptind cu draga
Mână-n mână, gură-n gură.

E in questa dolce quiete
Alzo gli occhi al soffitto
E li ascolto rosicchiare
Le copertine per vitto.

Quante volte ebbi in mente
D'appender la lira al chiodo,
Metter fine alla poesia,
Metter fine al tormento;

Ma allora grilli, topi,
Con il loro passo di sabbia,
Mi riportan la tristezza,
Che sempre in verso cambia.

Qualche volta... raramente...
Che pel lume stesso è tardi,
Sento il cuor rabbrivire,
Se il saliscendi stride...

Ecco lei. Per quanto vuota
La casa se ne riempie,
Nel telaio di sventura
Qual icona, ecco, splende.

E m'indispettisce il tempo
Che non ferma il suo correr,
Quando insieme sussurriamo,
Le mani, le labbra giunte.

DEPARTE SUNT DE TINE...

Departe sunt de tine și singur lângă foc,
Petrec în minte viața-mi lipsită de noroc,
Optzeci de ani îmi pare în lume c-am trăit,
Că sunt bătrân ca iarna, că tu vei fi murit.
Aducerile-aminte pe suflet cad în picuri,
Redeșteptând în față-mi trecutele nimicuri;
Cu degetele-i vântul lovește în ferești,
Se toarce-n gându-mi firul duioaselor povești,
Ș-atuncea dinainte-mi prin ceață parcă treci
Cu ochii mari în lacrimi, cu mâni subțiri și reci;
Cu brațele-amândouă de gâtul meu te-anini
Și parc-ai vrea a-mi spune ceva... apoi suspini...
Eu strâng la piept averea-mi de-amor și frumuseți,
În sărutări unim noi sărmanele vieți...
O! Glasul amintirii rămâie pururi mut,
Să uit pe veci norocul ce-o clipă l-am avut,
Să uit, cum dup-o clipă din brațele-mi te-ai smult...
Voi fi bătrân și singur, vei fi murit de mult!

O, RĂMĂI...

O, rămâi, rămâi la mine,
Te iubesc atât de mult!
Ale tale doruri toate
Numai eu știu să le-ascult;

În al umbrei întuneric
Te asemăn unui prinț,
Ce se uit-adânc în ape
Cu ochi negri și cumiști;

LONTANO SON DA TE...

Lontano son da te e solo presso il fuoco,
Nel mio pensier trascorro la sventurata vita,
Ottant'anni mi pare vissuto fossi al mondo,
Qual verno fossi vecchio, che tu ti fossi estinta.
Le ricordanze piovon a gocce nel mio cuore,
Risuscitando il nulla di vanità passate;
Con sue dita bussa il vento alle finestre,
Il fil di dolci fiabe si fila nella mente,
Allor a me innanzi tra nebbie quasi apparì
I grandi occhi molli, le fredde mani frali;
Le braccia sporte in alto, il mio collo cingi,
Volessi quasi dirti qualcosa... poi sospiri...
Al petto stringo i beni d'amore e di bellezza,
Nei baci uniamo le nostre vite meste...
Oh! Il ricordo resti per sempre senza voce,
Scordar per sempre ch'ebbi quell'attimo di sorte,
Che poi dalle mie braccia ti svincolasti ratto...
Sarò cadente e solo, sarai morta da tanto!

OH, RIMANI...

Oh, rimani ancor, rimani,
Io ti voglio, non partire!
Tutti i tuoi desii
Solo io so sentire;

Nell'oscurità dell'ombra
Hai d'un principe il sembiante,
Che contempla l'acqua fonda
Con neri occhi da infante;

Și prin vuietul de valuri,
Prin mișcarea naltei ierbi,
Eu te fac s-auzi în taină
Mersul cârdului de cerbi;

Eu te văd răpit de farmec
Cum îngâni cu glas domol,
În a apei strălucire
Întinzând piciorul gol.

Și privind în luna plină
La văpaia de pe lacuri,
Anii tăi se par ca clipe,
Clipe dulci se par ca veacuri.

Astfel zise lin pădurea,
Bolți asupra-mi clătinând;
Șuieram l-a ei chemare
Ș-am ieșit în câmp râzând.

Astăzi chiar de m-aș întoarce
A-nțelege n-o mai pot...
Unde ești, copilărie,
Cu pădurea ta cu tot?

DE CÂTE ORI, IUBITO...

De câte ori, iubito, de noi mi-aduc aminte,
Oceanul cel de gheață mi-apare înainte:
Pe bolta alburie o stea nu se arată,
Departă doară luna cea galbenă – o pată;

Nello scroscio delle onde,
Nel fremir dell'alte erbe,
Io ti faccio udir l'arcano,
Il sommesso andar dei cervi;

Io ti vedo ammaliato
Sussurrar con lieve voce,
Stendere il nudo piede
Nello splendere dell'onde.

Come guardi a luna piena
Il barbaglio sui laghi,
I tuoi anni istanti sembran,
Sembran evi i dolci istanti.

Così parlò piano il bosco,
Volte su me dimenando;
Zufolai a quel richiamo,
Sorridente fra i campi.

Oggi anche se tornassi
Capire più non lo posso...
Dove sei, oh fanciullezza,
Col tuo bosco favoloso?

OGNI QUAL VOLTA, AMORE...

Ogni qual volta, amore, di noi io mi rammento,
L'oceano di ghiaccio davanti a me si stende:
Sulla biancastra volta non sale nessun astro,
Solo la gialla luna – lontano – una macchia;

Iar peste mii de sloiuri de valuri repezite
O pasăre plutește cu aripi ostenite,
Pe când a ei pereche nainte tot s-a dus
C-un pâlc întreg de păsări, pierzându-se-n apus.

Aruncă pe-a ei urmă priviri suferitoare,
Nici rău nu-i pare-acuma, nici bine nu... ea moare,
Visându-se-ntr-o clipă cu anii înapoi.

Suntem tot mai departe deolaltă amândoi,
Din ce în ce mai singur mă-ntunec și îngheț,
Când tu te pierzi în zarea eternei dimineți.

RUGĂCIUNEA UNUI DAC

Pe când nu era moarte, nimic nemuritor,
Nici sâmburul luminii de viață dătător,
Nu era azi, nici mâne, nici ieri, nici totdeauna,
Căci unul erau toate și totul era una;
Pe când pământul, cerul, văzduhul, lumea toată
Erau din rândul celor ce n-au fost niciodată,
Pe-atunci erai Tu singur, încât mă-ntreb în sine-mi:
Au cine-i zeul cărui plecăm a noastre inemi?

El singur zeu stătut-au nainte de-a fi zeii
Și din noian de ape puteri au dat scânteii,
El zeilor dă suflet și lumii fericire,
El este-al omenimei izvor de mântuire:
Sus inimile voastre! Cântare aduceți-i,
El este moartea morții și învierea vieții!

Sui ghiacci a migliaia dai flutti sbatacchiati,
Svolazza un uccello, le ali svigorite,
Mentre la sua compagna si è allontanata,
Perdendosi al tramonto con uno stuolo intero.

Lui getta dietro lei addolorati sguardi,
Adesso non gli incresce, né si rallegra... muore
Coll'improvviso sogno di tanti anni addietro.

Noi sempre più distante siamo una dall'altro,
Sempre più solo io rabbuio e raggelo,
Mentre te'n vai perduta all'alba lume eterno.

LA PREGHIERA DI UN DACO

Quando non c'era morte e niente immortale,
Né il nocciolo del lume di vita augurale,
Non c'era oggi, ieri, né sempre né domani,
Che l'uno eran tutte, il tutto era l'uno;
Che terra, cielo, aria e l'universo tutto
A ciò appartenevan che mai foss'esistito,
Allor solo tu eri, così che mi domando:
Chi sia mai il dio cui i cuori inchiniamo?

Lui solo fu il dio prima che fosser déi
E dall'abisso acqueo accese la scintilla,
Dà animo agli dei, al mondo la gran sorte,
Sorgente di riscatto è per l'umana prole:
In alto i vostri cuori! Lodatelo nei canti,
Lui, morte della morte e risurrezione!

Și el îmi dete ochii să văd lumina zilei,
Și inima-mi împlut-au cu farmececele milei,
În vuietul de vânturi auzit-am al lui mers
Și-n glas purtat de cântec simții duiosu-i viers,
Și tot pe lângă-acestea cerșesc înc-un adaos:
Să-ngăduie intrarea-mi în vecinicul repaos!

Să blesteme pe-oricine de mine-o avea milă,
Să binecuvânteze pe cel ce mă împilă,
S-asculte orice gură, ce-ar vrea ca să mă râdă,
Puteri să puie-n brațul ce-ar sta să mă ucidă,
Ș-acela între oameni devină cel întâi,
Ce mi-a răpi chiar piatra ce-oi pune-o căpătâi.

Gonit de toată lumea prin anii mei să trec,
Pân' ce-oi simți că ochiu-mi de lacrimi e sec,
Că-n orice om din lume un dușman ni se naște,
C-ajung pe mine însumi a nu mă mai cunoaște,
Că chinul și durerea simțirea-mi a-mpietrit-o,
Că pot să-mi blestem mama, pe care am iubit-o –
Când ura cea mai crudă mi s-ar părea amor...
Poate-oi uita durerea-mi și voi putea să mor.

Străin și făr' de lege de voi muri – atunce
Nevrednicu-mi cadavru în uliță l-arunce,
Ș-aceluia, Părinte, să-i dai coroană scumpă,
Ce-o să amuțe câinii, ca inima-mi s-o rumpă,
Iar celui ce cu pietre mă va izbi în față,
Îndură-te, stăpâne, și dă-i pe veci viață!

Astfel numai, Părinte, eu pot să-ți mulțumesc
Că tu mi-ai dat în lume norocul să trăiesc.
Să cer a tale daruri, genunchi și frunte nu plec,

Mi dette lui gli occhi ch'il lume io vedessi,
Mi riempi dei doni della pietà lo spirto,
Nell'ululo del vento sentii i suoi passi,
Nella canora voce il suo verso, blando,
Eppure, oltre tutto, prostrato io vorrei:
Che mi conceda ch'entri nel sonno infinito!

Che egli maledica chi avrà pietà di me,
Che egli benedica chi opprimermi vorrà,
Che egli dia ascolto cui me deriderà,
E dia forza al braccio in punto d'ammazzarmi,
Che abbia fra gli umani le prime dignità,
Chi mi torrà la pietra che avrei per capezzale.

Da tutti io scacciato i miei anni trascorra,
Finché di pianto gli occhi io sentirò seccare,
Che un nemico mio in ogni uomo nasca,
Che io giunga a disconoscere me stesso,
Che il dolore, il cruccio m'avrà impietrito il cuore,
Da farmi maledire la madre che ho amato –
Che il più empio odio mi sembrerà amore...
Forse potrei scordare il duolo e morirei pacato.

E se morissi allora, nefando, pellegrino,
Mi buttino la salma – spregevole – in strada,
E a colui, tu Padre, concedi serto ricco,
Che aizzerà i cani a lacerarmi il cuore,
E di colui che sassi mi scaglierà nel volto,
Abbi pietà, Signore, e dagli eterno giorno!

Solo così, Signore, ringraziar potrei
D'avermi fatto grazia di mettermi al mondo.
A chieder tuoi doni, ginocchio e cuor non piego,

Spre ură și blestemuri aş vrea să te înduplec,
Să simt că de suflarea-ţi, suflarea mea se curmă
Şi-n stingerea eternă dispar fără de urmă!

ATÂT DE FRAGEDĂ...

Atât de fragedă, te-asameni
Cu floarea albă de cireş,
Şi ca un înger dintre oameni,
În calea vieţii mele ieşi.

Abia atingi covorul moale,
Mătasa sună sub picior,
Şi de la creştet până-n poale
Pluteşti ca visul de uşor.

Din încreţirea lungii rochii
Răesai ca marmura în loc –
S-atârnă sufletu-mi de ochii
Cei plini de lacrimi şi noroc.

O, vis ferice de iubire,
Mireasă blândă din poveşti,
Nu mai zâmbi! A ta zâmbire
Mi-arată cât de dulce eşti,

Cât poţi cu-a farmecului noapte
Să-ntuneci ochii mei pe veci,
Cu-a gurii tale calde şoapte,
Cu-nbrăţişări de braţe reci.

A odio e bestemmie indurre te vorrei,
Sentire che nel tuo si spegne il mio soffio
E nell'eterno buio senz'orma mi dileguo.

COSÌ SOAVE...

Così soave rassomigli
Il bianco fiore del ciliegio,
E angelo, tu, fra la gente,
Incontro alla mia vita sorgi.

Appena sfiori il tappeto,
La seta suona quando muovi,
E dalla testa fino ai piedi,
Leggera come sogno voli.

Di tra le pieghe del vestito
A mo' di fermo marmo spicchi –
Mi pende l'anima ai tuoi occhi
Di lacrime e sorte ricchi.

Oh, vago sogno d'amore,
Soave sposa delle fiabe,
Più non sorridere! Il sorriso
Mi svela quanto tu sei dolce,

E puoi col fascino notturno
Per sempre gli occhi abbuiarmi,
Con caldi sussurri di labbra,
Con fredde braccia ad abbracciarmi.

Deodată trece-o cugetare
Un vâl pe ochii tăi fierbinți:
E-ntunecoasa renunțare,
E umbra dulcilor dorinți.

Te duci, ș-am înțeles prea bine
Să nu mă țin de pasul tău,
Pierdută vecinic pentru mine,
Mireasa sufletului meu!

Că te-am zărit e a mea vină
Și vecinic n-o să mi-o mai iert,
Spăși-voi visul de lumină
Tinzându-mi dreapta în deșert.

Ș-o să-mi răsați ca o icoană
A pururi verginei Marii,
Pe fruntea ta purtând coroană –
Unde te duci? Când o să vii?

AFARĂ-I TOAMNĂ...

Afară-i toamnă, frunză-mprăștiată,
Iar vântul zvârle-n geamuri grele picuri;
Și tu citești scrisori din roase plicuri
Și într-un ceas gândești la viața toată.

Pierzându-ți timpul tău cu dulci nimicuri,
N-ai vrea ca nime-n ușa ta să bată;
Dar și mai bine-i, când afară-i zloată,
Să stai visând la foc, de somn să picuri.

Di colpo affiora un pensiero
Un velo sui tuoi occhi in fiamme:
C'è il cupo scuro abbandono,
C'è l'ombra delle dolci brame.

Te'n vai ed io ho ben capito
Di non seguire il tuo cammino,
Per me perduta in eterno,
Tu sposa del mio destino!

A me la colpa vista averti,
E mai me la perdonerò,
L'azzurro sogno sconterò,
La destra porta nei deserti.

E a me risorgerai, icona
Della per sempre Immacolata,
Sulla tua fronte la corona –
Dove te'n vai? Quando verrai?

L'AUTUNNO FUORI...

L'autunno fuori sperde i fogliami
E gravi gocce il vento lancia ai vetri,
Tu lettere da buste logore rileggi
E in un'ora pensi tutti i tuoi anni.

Perdendo il tempo in dolci bagattelle,
Tu non vorresti che alcuno importunasse;
Ma meglio ancor è quando fuori gronda,
Al fuoco star sognando e sonnecchiare.

Și eu astfel mă uit din jeț pe gânduri,
Visez la basmul vechi al zânei Dochii;
În juru-mi ceață crește rânduri-rânduri;

Deodat-aud foșnirea unei rochii,
Un moale pas abia atins de scânduri...
Iar mâni subțiri și reci mi-acopăr ochii.

SUNT ANI LA MIJLOC...

Sunt ani la mijloc și-ncă mulți vor trece
Din ceasul sfânt în care ne-ntâlnirăm,
Dar tot mereu gândesc cum ne iubirăm,
Minune cu ochi mari și mână rece.

O, vino iar! Cuvinte dulci inspiră-mi,
Privirea ta asupra mea se plece,
Sub raza ei mă lasă a petrece
Și cânturi nouă smulge tu din liră-mi.

Tu nici nu știi a ta apropiere
Cum inima-mi de-adânc o liniștește,
Ca răsărirea stelei în tăcere;

Iar când te văd zâmbind copilărește,
Se stinge-atunci o viață de durere,
Privirea-mi arde, sufletul îmi crește.

Così nella poltrona in pensieri assorto
La fiaba della fata Dochia² sogno;
Man mano intorno a me la nebbia vien crescendo;

A un tratto il fruscio d'un vestito avverto,
Un mite passo appena tocca il palco...
E frali mani fredde mi coprono lo sguardo.

SON GIÀ MOLTI ANNI...

Son già molti anni e più si daran fretta
Dall'ora sacra quando c'incontrammo,
Ma pur ripenso quanto ci amammo,
Prodigio dai grandi occhi e man fredda.

Oh, vieni ancor! Ispirami poesia,
Il tuo sguardo su di me piegato,
Consenti ch'io viva del suo raggio,
E nuovi carmi affranchi dalla lira.

Nemmeno sai come l'averti appresso
I miei torbidi precordi placa,
Al par del quieto sorgere della luna;

Quando ti vedo rider da fanciulla
Si spegne tutta una vita di dolor,
Lo sguardo brucia, l'anima s'allarga.

2 Una delle fate augurali del folclore fiabesco rumeno.

CÂND ÎNSUȘI GLASUL...

Când însuși glasul gândurilor tace,
Mă-ngână cântul unei dulci evlavii –
Atunci te chem; chemarea-mi asculta-vei?
Din neguri reci plutind te vei desface?

Puterea nopții blând însenina-vei
Cu ochii mari și purtători de pace?
Răsați din umbra vremilor încoace,
Ca să te văd venind – ca-n vis, așa vii!

Cobori încet... aproape, mai aproape,
Te pleacă iar zâmbind peste-a mea față,
A ta iubire c-un suspin arat-o,

Cu geana ta m-atinge pe pleoape,
Să simt fiorii străngerii în brațe –
Pe veci pierdute, vecinic adorato!

FREAMĂT DE CODRU

Tresărind scânteie lacul
Și se leagănă sub soare;
Eu, privindu-l din pădure,
Las aleanul să mă fure
Și ascult de la răcoare
Pitpalacul.

Din izvoare și din gârle
Apa sună somnoroasă;
Unde soarele pătrunde

QUANDO LA STESSA VOCE...

Quando la stessa voce dei pensieri tace,
Il canto d'una dolce pietà mi culla –
Allor ti chiamo; tu mi ascolterai?
Da freddi nembi a volo ti dipartirai?

Tu mite chiarirai il cuore della notte
Con gli occhi grandi pacificatori?
Dall'ombra dell'età fin qua risorgi,
Venir ti vegga – come in sogno voli!

Discendi piano... vicino, più vicino,
Sul mio volto ripiega il tuo sorriso!
Con un sospiro rivela la tua fiamma,

Col ciglio le mie palpebre rasenta,
Del nostro abbraccio i brividi io senta –
Tu, in eterno persa, per sempre adorata!

FREMITO DI BOSCO

Trasalendo il lago raggia
E si culla sotto il sole;
Io, guardandolo dal bosco,
Dall'ansia mi fo rapire
E col fresco sento il verso
Della quaglia.

Nelle fonti, nei ruscelli
L'acqua suona assonnata;
Dove tra i rami, il sole

Printre ramuri a ei unde,
Ea în valuri sperioase
Se asvârle.

Cucul cântă, mierle, presuri –
Cine știe să le-asculte?
Ale păsărilor neamuri
Ciripesc pitite-n ramuri
Și vorbesc cu-atât de multe
Înțelesuri.

Cucu-ntreabă: – Unde-i sora
Viselor noastre de vară?
Mlădioasă și iubită,
Cu privirea ostenită,
Ca o zână să răsară
Tuturora.

Teiul vechi un ram întins-a,
Ea să poată să-l îndoaie,
Ramul tânăr vânt să-și deie
Și de brațe-n sus s-o ieie,
Iară florile să ploaie
Peste dânsa.

Se întreabă trist izvorul:
– Unde mi-i crăiasa oare?
Părul moale despletindu-și,
Fața-n apa mea privindu-și,
Să m-atingă visătoare
Cu piciorul?

Am răspuns: – Pădure dragă,
Ea nu vine, nu mai vine!

Si addentra nelle onde,
Essa a flutti timorati
Vi si getta.

Cantano i tordi, i merli, il cucù –
Chi sa sentirli?
Fitte genti di uccelli
Garriscon nei rami ascosi,
Parlano con numerosi
Sottintesi.

Il cucù: – Dov'è l'amata
Dei nostri sogni estivi?
La sorella flessuosa,
Dagli sguardi affaticati,
Come fata maravigli
Tutti quanti.

Stese il vecchio tiglio un ramo,
Che lei possa afferrarlo,
Il bel ramo poi s'avventi,
Per le braccia la sollevi,
E i suoi fiori piovano
Su di lei.

Triste la sorgente chiede:
– Dove andò la mia regina?
Le sue chiome strecciando,
Rispecchiandosi nell'onde,
Mi sfiorì come in sogno
Con il piede?

Io risposi: – Bosco mio,
Lei non viene, più non viene!

Singuri, voi, stejari, rămâneți
De visați la ochii vineți,
Ce luciră pentru mine
Vara-ntreagă.

Ce frumos era în crânguri,
Când cu ea m-am prins tovarăș!
O poveste încântată
Care azi e-ntunecată...
De-unde ești revino iarăși,
Să fim singuri!

DESPĂRȚIRE

Să cer un semn, iubito, spre-a nu te mai uita?
Te-aș cere doar pe tine, dar nu mai ești a ta;
Nu floarea vestejită din părul tău bălai,
Căci singura mea rugă-i uitării să mă dai.

La ce simțirea crudă a stinsului noroc
Să nu se sting-asemeni, ci-n veci să stea pe loc?
Tot alte unde-i sună aceluiași pârâu:
La ce statornicia părerilor de rău,
Când prin această lume să trecem ne e scris,
Ca visul unei umbre și umbra unui vis?
La ce de-acu nainte tu grija mea s-o porți,
La ce să măsurii anii ce zboară peste morți?
Totuna-i dacă astăzi sau mâine o să mor,
Când voi să-mi piară urma în mintea tuturor,
Când voi să uiți norocul visat de amândoi.
Trezindu-te, iubito, cu anii înapoi,
Să fie neagră umbra în care-oi fi pierit,

Solo voi, lecci, restate
A sognare l'occhio azzurro
Che brillò tutto per me
Un'estate.

Quanta gioia nella fratta,
Che con lei mi son legato!
Una favola d'incanto
Che oggi si è oscurata...
Dovunque sii, ritorna,
Siam soli!

SEPARAZIONE

Chiedere, amore, un segno, per non dimenticarti?
Te sola chiederei, ma tu non sei più tua;
Non l'appassito fiore nei tuoi capelli biondi,
La mia sola prece è già che tu mi scordi.

Perché il patimento della fortuna spenta
Non spiri insieme a essa, ma stia sempre fermo?
Di nuove onde sempre risuonano i ruscelli:
A che pro la tenacia dei tuoi rincrescimenti,
Se per codesto mondo è scritto che passiamo,
Qual sogno di un'ombra, qual'ombra che sogniamo?
Perché ormai ancora tu nel pensier mi porti,
Annoverando gli anni che volan sopra i morti?
Tutt'una se domani o oggi morirò,
Se voglio che di me si sciolgan le orme nell'oblio
E tu la sorte scordi, sognata da entrambi.
In quel passato, amore, se ti risveglierai,
Pur l'ombra sia tetra ove mi fossi spento,

Ca și când niciodată noi nu ne-am fi găsit,
Ca și când anii mândri de dor ar fi deșeți –
Că te-am iubit atâta putea-vei tu să ierți?
Cu fața spre părete, mă lasă prin străini,
Să-nghete sub pleoape a ochilor lumini,
Și când se va întoarce pământul în pământ,
Au cine o să știe de unde-s, cine sunt?
Cântări tânguitoare prin zidurile reci
Cerși-vor pentru mine repaosul de veci;
Ci eu aș vrea ca unul, venind de mine-aproape,
Să-mi spuie al tău nume pe-nchisele-mi pleoape,

Apoi – de vor – m-arunce în margine de drum...
Tot îmi va fi mai bine ca-n ceasul de acum.
Din zare depărtată răsar-un stol de corbi,
Să-ntunece tot cerul pe ochii mei cei orbi,
Răsar-o vijelie din margini de pământ,
Dând pulberea-mi țărâni și inima-mi la vânt...

Ci tu rămâi în floare ca luna lui april,
Cu ochii mari și umezi, cu zâmbet de copil,
Din cât ești de copilă să-ntinerești mereu,
Și nu mai ști de mine, că nu m-oi ști nici eu.

O, MAMĂ...

O, mamă, dulce mamă, din negură de vremi
Pe freământul de frunze la tine tu mă chemi;
Deasupra criptei negre a sfântului mormânt
Se scutură salcâmii de toamnă și de vânt,
Se bat încet din ramuri, îngână glasul tău...
Mereu se vor tot bate, tu vei dormi mereu.

Come se mai noi due ci fossimo incontrati,
Come se i verdi anni d'amore fosser vuoti –
Che t'ho amato tanto potrai mai perdonare?
Il volto errante andrò tra pellegrini volti,
Finché sarà di ghiaccio il lume dei miei occhi,
E allor quando la terra in terra tornerà,
Chi mai saprà chi sono, chi mai ne baderà?
Compianti lamentosi fra l'agghiacciate mura
Mendicheranno per me il sonno sempiterno;
Oh se allora uno venisse a me accanto
Per dire il tuo nome sul mio occhio fermo,

Poi – se vorranno – via, mi buttino al fossato...
Starò ancora meglio che nel presente stato.
Dall'orizzonte s'alzi di corvi uno stuolo,
Che abbuino il cielo sui miei occhi vuoti,
Dai margini del mondo si levi la bufera,
Mio cuore dando al vento, mia polve alla terra...

Ma tu rimani in fiore al pari dell'aprile,
Con gli occhi grandi molli, sorriso infantile,
Per quanto sia fanciulla, ringiovanisca ancor,
E non pensarmi più, né io di me saprò.

OH, MAMMA...

Oh, mamma, dolce mamma, dal tenebror degli anni
Col fremito di foglie a te tu mi richiami;
E sulla nera cripta del tuo sant'avello
Si scuotono le acacie d'autunno e di vento,
I rami fremon lievi col suono dei tuoi accenti...
Sempre essi fremeranno, tu dormirai per sempre.

Când voi muri, iubito, la creștet să nu-mi plângi;
Din teiul sfânt și dulce o ramură să frângi,
La capul meu cu grijă tu ramura s-o-ngropi,
Asupra ei să cadă a ochilor tăi stropi;
Simți-o-voi odată umbrind mormântul meu...
Mereu va crește umbra-i, eu voi dormi mereu.

Iar dacă împreună va fi ca să murim,
Să nu ne ducă-n triste zidiri de țințirim,
Mormântul să ni-l sape la margine de râu,
Ne pună-n încăperea aceluiași sicriu;
De-a pururea aproape vei fi de sânul meu...
Mereu va plânge apa, noi vom dormi mereu.

SCRISOAREA I

Când cu gene ostenite sara suflu-n lumânare,
Doar ceasornicul urmează lung-a timpului cărare,
Căci perdelele-ntr-o parte când le dai, și în odaie
Luna varsă peste toate voluptoasa ei văpaie,
Ea din noaptea amintirii o vecie-ntreagă scoate
De dureri, pe care însă le simțim ca-n vis pe toate.

Lună, tu, stăpân-a mării, pe a lumii boltă luneci
Și gândirilor dând viață, suferințele întuneci;
Mii pustiuri scânteiază sub lumina ta fecioară,
Și câți codri-ascund în umbră strălucire de izvoară!
Peste câte mii de valuri stăpânirea ta străbate,
Când plutești pe mișcătoarea mărilor singurătate!
Câte țărături înflorite, ce palate și cetăți,
Străbătute de-al tău farmec ție singură-ți arăți!
Și în câte mii de case lin pătruns-ai prin ferești,

Quando morirò, amore, non piangere al mio capo;
Dal sacro taglio dolce tu spezzi un verde ramo,
Al mio capo il ramo l'inumi, man gentile,
E sopra d'esso cadan dai tuoi occhi gemme;
Lo sentirò nel tempo che ombreggia la mia tomba...
Sempre più fitta l'ombra, io dormirò per sempre.

E se insieme il fato vorrà che noi moriamo,
Non rechino noi due tra mura al cimitero,
La tomba nostra scavin ad orlo di ruscello,
Ci mettano noi insieme nella istessa bara;
Al seno mi starai ininterrottamente...
Le acque piangeranno, noi dormirem per sempre.

EPISTOLA I

Quando a sera a ciglia stanche sul lumino io soffio,
Dell'ore la lunga strada segue solo l'orologio,
E se discosti le tende e la luna nelle stanze
Tutto avvolge e ricopre di ardore inebriante,
Essa trae dalla notte del ricordo un infinito
Di dolore, com'in sogno tutto quanto risentito.

Luna, tu, del mar signora, sulla volta del ciel muovi
E ai pensieri dando vita, tu eclissi i dolori;
E deserti quanti fulgon nel tuo lume verginal,
Quanti boschi all'ombra celan di sorgenti il corruscar!
Quante mila d'onde regni e perlustri, eternale,
Quando solchi l'ondeggiante solitudine dei mari!
Quanti lidi pien di fiori, qual città e quai palagi,
A te stessa tu riveli, dal tuo fascino pervasi!
E in quante case, lieve, per i vetri penetrasti,

Câte frunți pline de gânduri, gânditoare le privești!
Vezi pe-un rege ce-mpânzește globu-n planuri pe un veac,
Când la ziua cea de mâne abia cuget-un sărac...
Deși trepte osebite le-au ieșit din urna sorții
Deopotrivă-i stăpânește raza ta și geniul morții;
La același șir de patimi deopotrivă fiind robi,
Fie slabi, fie puternici, fie genii ori neghiobi!
Unul caută-n oglindă de-și buclează al său păr,
Altul caută în lume și în vreme adevăr,
De pe galbenele file el adună mii de coji,
A lor nume trecătoare le însamnă pe răboj;
Iară altu-mparte lumea de pe scândura tărâbii,
Socotind cât aur marea poartă-n negrele-i corăbii.
Iar colo bătrânul dascăl, cu-a lui haină roasă-n coate,
Într-un calcul fără capăt tot socoate și socoate.
Și de frig la piept și-ncheie tremurând halatul vechi,
Își înfundă gâtul-n guler și bumbacul în urechi;
Uscățiv așa cum este, gârbovit și de nimic,
Universul fără margini e în degetul lui mic,
Căci sub frunte-i viitorul și trecutul se încheagă,
Noaptea-adâncă-a vecinicii el în șiruri o dezleagă;
Precum Atlas în vechime sprijinea cerul pe umăr
Așa el sprijină lumea și vecia într-un număr.

Pe când luna strălucește peste-a tomurilor braturi,
Într-o clipă-l poartă gândul îndărăt cu mii de veacuri,
La-nceput, pe când ființă nu era, nici neființă,
Pe când totul era lipsă de viață și voință,
Când nu s-ascundea nimica, deși tot era ascuns...
Când pătruns de sine însuși odihnea cel nepătruns.
Fu prăpastie? Genune? Fu noian întins de apă?
N-a fost lume pricepută și nici minte s-o priceapă,
Căci era un întuneric ca o mare fără-o rază,
Dar nici de văzut nu fuse și nici ochi care s-o vază.

Quante fronti impensierite, pensierosa tu mirasti!
Un re irretisce il globo nei suoi centenari piani,
Mentre un povero appena può pensare al domani...
Anche se diversi ranghi loro diede l'urna della sorte
Li governa il tuo raggio e il genio della morte;
Ubbidendo come schiavi alle stesse passioni,
Sia miseri che forti, sia geni che balordi!
Uno cerca d'arricciarsi i capelli nello specchio,
Mentre l'altro sta cercando nel mondo, nel tempo il vero,
Raccogliendo dalle gialle pagine mille avanzi,
Per segnare sulla taglia il lor nome passeggero;
E un altro parte per il mondo calcolando dal suo banco,
Quanto oro il mare porta nelle sue nere navi.
Ma c'è pure il vecchio savio, colla giacca logorata,
Che assomma, assomma sempre, in un calcol sconfinato.
E tremante per il freddo s'abbottona la zimarra,
Si affonda il collo al baver, negli orecchi la bambagia;
Curvo, insignificante e magrolino com'è,
L'universo sterminato in potere suo tiene,
Perché sotto la sua fronte il passato e l'avvenire
Si apprendon, l'atro eterno egli scioglie colle cifre;
Come Atlante che reggeva sulle spalle il firmamento,
Così lui, su di un numer, regge il mondo e l'eterno.

Mentre brilla il plenilunio sopra i tomi messi a mucchi,
Il pensiero lo invola mille secoli indietro,
Ai primordi che non c'era l'essere e il non-essere,
Ogni cosa era assenza d'ogni vivere e voler,
Quando nulla s'ascondeva benché tutto fosse ascoso...
Quando sol da sé compreso riposava il non compreso.
Fu voragine? Burrone? Piano d'onde infinito?
Non fu mondo da capire, neppur mente a capirlo,
Poiché c'era il buio pesto com'un mare senza raggio,
Non fu mondo da vedere, neppur occhio a vederlo,

Umbră celor nefăcute nu-ncepuse-a se desface,
Și în sine împăcată stăpâna eterna pace...
Dar deodat-un punct se mișcă... cel întâi și singur. Iată-l
Cum din chaos face mumă, iară el devine Tatăl...
Punctu-acela de mișcare, mult mai slab ca boaba spumii,
E stăpânul fără margini peste marginile lumii...
De-atunci negura eternă se desface în fășii,
De atunci răsare lumea, lună, soare și stihii...
De atunci și până astăzi colonii de lumi pierdute
Vin din sure văi de chaos pe cărări necunoscute
Și în roiuri luminoase izvorând din infinit,
Sunt atrase în viață de un dor nemărginit.
Iar în lumea asta mare, noi, copii ai lumii mici,
Facem pe pământul nostru mușunoaie de furnici;
Microscopice popoare, regi, oșteni și învățați,
Ne succedem generații și ne credem minunați;
Muști de-o zi pe-o lume mică de se măsură cu cotul,
În acea nemărginire ne-nvârtim uitând cu totul
Cum că lumea asta-ntreagă e o clipă suspendată,
Că-ndărătu-i și nainte-i întuneric se arată.
Precum pulberea se joacă în imperiul unei raze,
Mii de fire viorie ce cu raza încetează,
Astfel, într-a veciniciei noapte pururea adâncă,
Avem clipa, avem raza, care tot mai ține încă...
Cum s-o stinge, totul piere, ca o umbră-n întuneric,
Căci e vis al neființii universul cel himeric...

În prezent cugetătorul nu-și oprește a sa minte,
Ci-ntr-o clipă gându-l duce mii de veacuri înainte;
Soarele, ce azi e mândru, el îl vede trist și roș
Cum se-nchide ca o rană printre nori întunecoși,
Cum planeteii toți îngheață și s-azvârl rebeli în spaț
Ei, din frânele luminii și ai soarelui scăpăți;
Iar catapeteasma lumii în adânc s-au înnegrit,

L'ombra degli increati non era ancor spiegata
E la pace era sovrana in sé stessa appagata...
Ma ad un tratto muove un punto solo e primordiale.
Ecco, fa dal caos madre mentre lui diviene Padre...
E quel punto in movimento, gracile granel di schiuma
È il signor illimitato oltre i limiti del lume...
È d'allora che l'eterna bruma si disfa in strisce,
È d'allora che c'è mondo, luna, sole, forze cieche...
È d'allora fino a oggi galassie errabonde
Dalle grige val del caos per ignote vie emergon
E in sciami luminosi sgorgano dall'infinito,
Tutti attratti alla vita da un desìo sconfinato.
E su questo grande orbe, figli noi d'un picciol mondo,
Altro non siam che tanti formicai sulla terra;
Microscopiche nazioni, re, soldati, eruditi,
Gli uni agli altri succediamo, ci crediam fenomenali;
Mosche effimere su un mondo che misurasi col palmo,
E in quegli immani spazi rotiam scordando affatto
Che il mondo non è altro che un attimo sospeso,
Che il buio pesto veglia dietro e innanzi a esso.
Come polvere che salta nell'imperio di un raggio,
Mille e mille fili lilla che scompaiono col raggio,
È così che nella notte dell'eterno, sempre cupa,
Abbiam l'attimo, il raggio che ancora più perdura...
Spento il raggio, come un'ombra nella notte, tutto muore,
Ché è sogno del non-esser l'universo illusorio...

Non si ferma il pensatore al cospetto del presente,
In un attimo i millenni a venire lui trascende;
Oggi, sì grandioso il sole, lui lo vede tetro e rosso
Qual ferita che si stringe tra le nubi tenebrose,
Vede gli astri che agghiaccian e si slancian negli spazi,
Al governo del sol lume sovversori e scampati;
L'universo firmamento nel profondo s'annerì,

Ca și frunzele de toamnă toate stelele-au pierit;
Timpul mort și-ntinde trupul și devine vecinicie
Căci nimic nu se întâmplă în întinderea pustie;
Și în noaptea neființii totul cade, totul tace,
Căci în sine împăcată reîncep-eterna pace...

Începând la talpa însăși a mulțimii omenești
Și suind în susul scării pân'la frunțile crăiești,
De a vieții *lor* enigmă îi vedem pe toți munciiți,
Făr-a ști să spunem care ar fi mai nenorociți...
Unul e în toți, tot astfel precum *una* e în toate,
De asupra tuturor se ridică cine poate,
Pe când alții stând în umbră și cu inima smerită,
Neștiuți se pierd în taină ca și spuma nezărită –
Ce-o să-i pese soartei oarbe ce vor *ei* sau ce gândesc?...
Ca și vântu-n valuri trece peste traiul omenesc.
Fericească-l scriitorii, toată lumea recunoască-l...
Ce-o să aibă din acestea pentru el, bătrânul dascăl?
Nemurire, se va zice. Este drept că viața-ntreagă,
Ca și iedera de-un arbor, de-o idee i se leagă.
"De-oî muri – își zice-n sine – al meu nume o să-l poarte
Secolii din gură-n gură și l-or duce mai departe,
De a pururi, pretutindenî, în ungherul unor crieri
Și-or găsi, cu al meu nume, adăpost a mele scrieri!"

O, sărmane! Ții tu minte câte-n lume-ai auzit,
Ce-ți trecu pe dinainte, câte singur ai vorbit?
Prea puțin. De ici, de colo de imagine-o fășie,
Vre o umbră de gândire, ori un petec de hârtie;
Și când propria ta viață singur n-o știi pe de rost,
O să-și bată alții capul s-o pătrunză cum a fost?
Poate vrun pedant cu ochii cei verzui, peste un veac,
Printre tomuri brăcuite așezat și el, un brac,
Aticismul limbii tale o să-l pună la cântari,

Come foglie d'autunno ogni stella scomparì;
Il defunto tempo stende le sue membra e diviene eternità
Poiché nulla più accade nella vuota immensità;
Nella notte del non-esser tutto crolla, tutto tace,
Ché appagata in se stessa ritorna l'eterna pace...

A partir dai più minuti del consorzio delle genti
E salendo sulla scala, sino alle fronti regie,
Per l'enigma del *lor* esser li vediamo affannarsi,
Non sappiamo chi fra di loro sian più disgraziati...
Uno solo è in tutti, *una* in tutte, altrettanto,
Al di sopra di noi tutti s'alza *quello* che può farlo,
Mentre gli altri stan nell'ombra, umile il cuor, prostrati,
Come spuma nell'eterno, scompaiono ignorati –
Che importa alla sorte ciò che *essi* voglion, pensan?...
Come il vento, a ondate, gli umani essa calpesta.
Gli scrittori lo celebrin, inclito nel mondo sia...
Per se stesso il vecchio savio cosa avrà di tutto questo?
L'immortalità, direte. Vero è che la sua vita,
Come l'edera all'alber, si allaccia a un concetto.
"Se morirò – tra sé lui disse – l'avvenire, il mio nome,
Porterà di bocca in bocca e avanti protrarrà,
Lungo gli evi dappertutto, nel cantuccio d'un cervello
Troveranno col mio nome, un riparo le mie opre!"

Poveretto! Sai ancora quanto al mondo hai sentito,
Le vicende dei tuoi giorni, che tu stesso hai asserito?
Quasi niente. Lì e là parvenze a pezzi, vanno fuori,
O di carta uno straccio, quasi un'ombra di un pensiero;
Quando la tua propria vita ricordar non puoi affatto,
Gli altri per dilucidarla il cervel si stilleranno?
Forse un pedante dagli occhi verdi, fra cent'anni,
Tra volumi fatti a mucchi ammucchiato pure lui,
L'atticismo dei tuoi scritti a pesar sulla bilancia,

Colbul ridicat din carte-ți l-o sufla din ochelari
Și te-o strânge-n două șiruri, așezându-te la coadă,
În vro notă prizărită sub o pagină neroadă.

Poți zidi o lume-ntreagă, poți s-o sfărâmi... orice-ai spune,
Peste toate o lopată de țărână se depune.
Mâna care-au dorit scepstrul universului și gânduri
Ce-au cuprins tot universul, încap bine-n patru scânduri...
Or să vie pe-a ta urmă în convoi de-nmormântare,
Splendid ca o ironie cu priviri nepăsătoare...
Iar deasupra tuturor va vorbi un mititel,
Nu slăvindu-te pe tine... lustruindu-se pe el
Sub a numelui tău umbră. Iată tot ce te așteaptă!
Ba să vezi... posteritatea este încă și mai dreaptă!
Neputând să te ajungă, crezi c-or vrea să te admire?
Ei vor aplauda desigur biografia subțire
Care s-o-ncerca s-arate că n-ai fost un lucru mare,
C-ai fost om cum sunt și dâșii... Măgulit e fiecare
Că n-ai fost mai mult ca dânsul. Și prostatecele nări
Și le umflă orișicine în savante adunări
Când de tine se vorbește. S-a-nțeles de mai nainte
C-o ironică grimasă să te laude-n cuvinte.
Astfel încăput pe mână a oricărui, te va drege,
Rele-or zice că sunt toate câte nu vor înțelege...
Dar afară de acestea, vor căta vieții tale
Să-i găsească pete multe, răutăți și mici scandale –
Astea toate te apropie de dâșii... Nu lumina
Ce în lume-ai revărsat-o, ci păcatele și vina,
Oboseala, slăbiciunea, toate relele ce sunt
Într-un mod fatal legate de o mână de pământ;
Toate micile mizerii unui suflet chinuit
Mult mai mult îi vor atrage decât tot ce ai gândit.

Il pulviscolo del tuo libro dagli occhiali soffierà
E fra due sole righe ti compendierà sbrigando
Una esil nota in calce d'un articolo baggiano.

Puoi foggiare un mondo intero, puoi spezzarlo... te malgrado,
Ne rimane a notte fatta, mucchiettin di terra, vano.
La man che lo scettro volle della terra e concetti
Che compreser tutto l'orbe vanno ben fra quattro assi...
Dietro a te verranno tutti, in corteo mortuario,
Gli sguardi indifferenti, splendido qual gabbo amaro...
E fra tutti a parlare salterà su un fantoccio,
Non glorificando te... bensì se stesso ostentando
Sotto l'ombra del tuo nome. Sarà questa la tua sorte!
E vedrai... ch'ancor più giusti i tuoi posterì saranno!
Non potendo te raggiunger, saran prodighi di lode?
La tua magra biografia, certo, applaudiranno...
Vi si proverà d'espore che non fosti grande evento,
Che uomo fosti come loro. E ciascun ne è contento
Che non fosti più di loro. Poi in dotte adunanze
Le prostatiche narici si rigonfieran gli astanti
Quando di te parleranno. Quinte della lor cabala:
Di lodarti a parole con boccacce, ghigni, smorfie.
In tali mani caduto, ohimè, sarai bene aggiustato,
Ciò che non avranno inteso, male tutto stimeranno...
E per giunta, nella vita, a trovarti cercheranno
Molte macchie, imbrogli, liti e malvagità –
Ciò che t'avvicini a loro... Non la luce illibata
Che spargesti tu al mondo, ma i peccati e i falli,
La stanchezza, i capricci, quindi tutte le magagne
In fatal modo congiunte ad una terrena spoglia;
Tutte le miserie grette di un cuor martoriato,
Di gran lunga alletteranno, più di ciò che avrai pensato.

Între ziduri, printre arbori ce se scutură de floare,
Cum revarsă luna plină liniștita ei splendoare!
Și din noaptea amintirii mii de doruri ea ne scoate;
Amorțită li-i durerea, le simțim ca-n vis pe toate,
Căci în propria-ne lume ea deschide poarta-ntrării
Și ridică mii de umbre după stinsul lumânării...
Mii pustiuri scânteiază sub lumina ta fecioară,
Și câți codri-ascund în umbră strălucire de izvoară!
Peste câte mii de valuri stăpânirea ta străbate,
Când plutești pe mișcătoarea mărilor singurătate,
Și pe toți ce-n astă lume sunt supuși puterii sorții,
Deopotrivă-i stăpânește raza ta și geniul morții!

SCRISOAREA II

De ce pana mea rămâne în cerneală, mă întrebi?
De ce ritmul nu m-abate cu ispita-i de la trebi?
De ce dorm, îngrămădite între galbenele file,
Iambii suitori, troheii, săltărețele dactile?
Dacă tu știai problema astei vieți cu care lupt,
Ai vedea că am cuvinte pana chiar să o fi rupt,
Căci întreb, la ce-am începe să-ncercăm în luptă dreaptă
A turna în formă noua limba veche și-nțeleaptă?
Acea tainică simțire, care doarme-n a ta harfă
În cuplete de teatru s-o desfaci ca pe o marfă,
Când cu sete cauți forma ce să poată să te-ncapă,
Să le scrii cum cere lumea, vro istorie pe apă? –
Însă tu îmi vei răspunde că e bine ca în lume
Prin frumoasă stilhure să pătrunză al meu nume,
Să-mi atrag luare-aminte a bărbaților din țară,
Să-mi dedic a mele versuri la cucoane, bunăoară,
Și dezgustul meu din suflet să-l împac prin a mea minte. –

Sopra i muri, fra gli alberi che si spogliano dei fiori,
Versa il plenilunio il suo quieto candido splendore!
Dalla notte del ricordo trae affanni, a mille a mille;
Il lor duolo è quasi spento, come in sogno li sentiamo,
Ché la porta esso ci apre per entrar nel proprio mondo
E risveglia mille ombre che il lumino viene spento...
E deserti quanti fulgon nel tuo lume verginale,
Quanti boschi all'ombra celan di sorgenti il corruscar!
Quante mila d'onde regni e perlustri, eternale,
Quando solchi l'ondeggiante solitudine dei mari,
E in questo mondo tutti son soggetti alla sorte,
Li governa il tuo raggio e il genio della morte!

EPISTOLA II

Perché resta la mia penna nell'inchiostro, mi domandi?
Perché il ritmo non mi tenta a sfuggire ad altri affari?
Perché mai, accumulati tra i gialli fogli, dormon
Dattili balzanti, giambi ascendenti e trochei?
Se i problemi della vita che affronto tu sapessi,
Vedresti che avrei ragione anche di troncar la penna,
A che pro, io mi domando, cercherem in giusta gara
Di fondere in forma nuova il savio linguaggio vecchio?
Quel recondito sentire assopito nel mio plettro
Venderlo dovrei qual merce, recitato nei *couplets*,
Quando cerco assetato una forma che m'esprima,
Scrivere dovrei storielle al gusto di chicchessia? –
Mi risponderai invece che è bene che nel giro
Sia noto il mio nome qual di buon verseggiatore,
Ch'io attiri su me stesso l'attenzione dei potenti,
Che io dedichi i miei versi, per esempio, alle signore,
Il disgusto che ho nell'anima lo concili con la mente. –

Dragul meu, cărarea asta s-a bătut de mai nainte;
Noi avem în veacul nostru acel soi ciudat de barzi,
Care-ncearcă prin poeme să devie cumularzi,
Închinând ale lor versuri la puternici, la cucoane,
Sunt cântați în cafenele și fac zgomot în saloane;
Iar cărările vieții fiind grele și înguste,
Ei încearcă să le treacă prin protecție de fuste,
Dedicând broșuri la dame a căror bărbați ei speră
C-ajungând cândva miniștri le-a deschide carieră. –
De ce nu voi pentru nume, pentru glorie să scriu?
Oare glorie să fie a vorbi într-un pustiu?
Azi, când patimilor proprii muritorii toți sunt robi,
Gloria-i închipuirea ce o mie de neghiobi
Idolului lor închină, numind mare pe-un pitic
Ce-o beșică e de spumă, într-un secol de nimic.

Încorda-voi a mea liră să cânt dragostea? Un lanț
Ce se-mparte cu frăție între doi și trei amanți.
Ce? să-ngâni pe coardă dulce, că de voie te-ai adaos
La cel cor ce-n operetă e condus de Menelaos?
Azi adeseori femeia, ca și lumea, e o școală,
Unde-nveți numai durere, înjosire și spoială;
La aceste academii de științi a zânei Vineri
Tot mai des se perindează și din tineri în mai tineri,
Tu le vezi primind elevii cei imberbi în a lor clas,
Până când din școala toată o ruină a rămas.

Vai! tot mai gândești la anii, când visam în academii,
Ascultând pe vechii dascăli cârpocind la haina vremii,
Ale clipelor cadavre din volume stând s-adune
Și-n a lucrurilor peteci căutând înțelepciune?
Cu murmurele lor blânde, un izvor de *horum-harum*
Câștigând cu clipeală *nervum rerum gerendarum*

Caro mio, questa strada è ormai battuta, troppo;
Noi abbiám nel nostro secol certa fatta di aedi,
Che, a cumular denaro servonsi dei lor poemi,
Dedicando i propri versi a signore, a padroni,
Nei caffè se recitati, fanno colpo nei salotti;
Ben sapendo che i sentieri della vita sono stretti,
Essi tentan farsi largo a guisa di damerini,
Destinando opuscoletti alle dame i cui mariti
Essi vedon già ministri che faran pur lor promover. –
Perché scrivere, non voglio, per la gloria del nome?
Forse gloria sarebbe il parlare al deserto?
Oggi quando ogni uomo è soggetto ai propri vizi,
Gloria si chiama il vanto che migliaia di cretini
Il lor idol riveriscon, stiman grande un vil nano
Ch'è di schiuma una bolla in un secolo codardo.

Accordare la mia lira a magnificar l'amore?
Vincolo che più amanti da fratelli condividon.
Canticchiare in dolce tono d'essermi me stesso aggiunto
A quel coro d'operetta che dirige Menelao?
Spesso oggi è la donna, una scuola, come il mondo,
Di dolor, d'avvilimento e di grossa finteria;
A codeste accademie di veneree scienze
Molto spesso s'avvicendan oltremodo i giovanotti,
Stanno ammettendo anche molti allievi imberbi
Fino a che di quella scuola reggon solo le macerie.

Ahi, ancora stai pensando gli anni, i sogni delle scuole,
Quando ascoltavi i maestri che gli evi rammendavan,
Che le salme degli istanti lor coglievan dai volumi
E cercavan la saggezza nelle cose a frantumi?
Con il lor brusìo blando, un ruscel di *horum-harum*
Con il lor bisbiglio d'onda *nervum rerum gerendarum*

Cu evlavie adâncă ne-nvârteau al minții scripet,
Legănând când o planetă, când pe-un rege din Egipt.

Parcă-l văd pe astronomul cu al negurii repaos,
Cum ușor, ca din cutie, scoate lumile din chaos
Și cum neagra vecinicie ne-o întinde și ne-nvață
Că epocile se-nșiră ca măgelele pe ață.
Atunci lumea-n căpățână se-nvârtea ca o morișcă,
De simțeam, ca Galilei, că comedia se mișcă. –
Amețiți de limbe moarte, de planete, de colbul școlii,
Confundam pe bietul dascăl cu un crai mâncat de molii,
Și privind păinjeniișul din tavan, de pe pilaștri,
Ascultam pe craiul Ramses și visam la ochi albaștri,
Și pe margini de caiete scriam versuri dulci, de pildă
Către vreo trandafirie și sălbatică Clotildă.
Îmi plutea pe dinainte cu a timpului amestic,
Ba un soare, ba un rege, ba alt animal domestic.
Scârțâirea de condeie dădea farmec astei liniști.
Vedeam valuri verzi de grâne, undoierea unei iniști,
Capul greu cădea pe bancă, păreau toate-n infinit;
Când suna, știam că Ramses trebuia să fi murit.

Atunci lumea cea gândită pentru noi avea ființă,
Și, din contra, cea aievea ne părea cu neputință.
Azi abia vedem ce stearpă și ce aspră cale este
Cea ce poate să convie unei inime oneste,
Iar în lumea cea comună a visa e un pericol,
Căci de ai cumva iluzii, ești pierdut și ești ridicul.

Și de-aceea de-azi nainte poți să nu mă mai întrebi
De ce ritmul nu m-abate cu ispită de la trebi,
De ce dorm îngrămădite între galbenele file,
Iambii suitori, troheii, săltărețele dactile...

Ci volgevano devoti l'altalena dell'ingegno,
Vi cullavan ora un astro, ora dell'Egitto il regno.

L'astronomo mi appare tra il sonno delle nebbie,
Lui dal caos tira fuori, quasi in tasca li avesse,
Gli eterni neri mondi, ecco ce li spiega innanzi
E ci insegna a infilzare l'epoche come i coralli.
Allora nel nostro capo il mondo girava come mulinello,
Sentivam con Galileo che la giostra eppur si muove. –
Ebbri dagli idiomi morti, dalla polve, dagli astri,
Con un re da tarme roso confondevamo il maestro,
E guardando i ragnateli pender dal soffitto scuro,
Sentivamo il re Ramsete, sognavamo l'occhio azzurro,
E in margine ai quaderni scrivevam versi gentili,
Per esempio a una rosea e selvatica Clotilde.
Mi volavano davanti nell'amalgama dell'ere,
Ora un sole, ora un re, ora altro animale.
Lo scricchiare delle penne dava incanto alla quiete.
Vedevam onde di grano e di lino ondeggiante,
Ci cadeva il capo al banco, tutto andava all'infinito;
Quando il campanel suonava, Ramsete era già estinto.

In quei tempi il mondo astratto per noi esisteva, certo,
E al contrario, quello vero ci sembrava un sospetto.
Oggi appena ci avvediamo come vano vuoto acerbo
È 'l cammino che conviene a un essere onesto,
Giacché tra comune gente il sognar è un pericolo,
E se hai illusioni, sei perduto, sei ridicolo.

Perciò, caro, d'ora innanzi non mi chieder la ragione
Perché il ritmo non mi tenta a sfuggire ad altri affari,
Perché mai accumulati dormon tra i fogli gialli,
Dattili balzanti, giambi ascendenti e trochei...

De-oi urma să scriu în versuri, teamă mi-e ca nu cumva
Oamenii din ziua de-astăzi să mă-nceap-a lăuda.
Dacă port cu ușurință și cu zâmbet a lor ură,
Laudele lor desigur m-ar mâhni peste măsură.

SCRISOAREA III

(FRAGMENT)

Un sultan dintre aceia ce domnesc peste vro limbă,
Ce cu-a turmelor pășune, a ei patrie ș-o schimbă,
La pământ dormea ținându-și căpătâi mâna cea dreaptă;
Dară ochiu-nchis afară, înlăuntru se deșteaptă.
Vede cum din ceruri luna lunecă și se coboară
Și s-apropie de dânsul preschimbata în fecioară.
Înfloreă cărarea ca de pasul blândeii primăveri;
Ochii ei sunt plini de umbra tănuitelor dureri
Codrii se înflorează de atâta frumusețe,
Apele-ncrețesc în tremur străveziile lor fețe,
Pulbere de diamante cade fină ca o bură,
Scânteind plutea prin aer și pe toate din natură
Și prin mândra fermecare sun-o muzică de șoapte,
Iar pe ceruri se înalță curcubeiele de noapte...
Ea, șezând cu el alături, mâna fină i-o întinde,
Părul ei cel negru-n valuri de mătăasă se desprinde:
– Las' să leg a mea viață de a ta... În brațu-mi vino,
Și durerea mea cea dulce cu durerea ta alin-o...
Scris în cartea vieții este și de veacuri și de stele
Eu să fiu a ta stăpână, tu stăpân vieții mele.

Și cum o privea sultanul, ea se-ntunecă... dispăre;
Iar din inima lui simte un copac cum că răsare,
Care crește într-o clipă ca în veacuri, mereu crește,

Continuando a far versi, ho paura... Dio guardi!
I miei contemporanei incomincino a lodarmi.
Se sopporto facilmente il lor odio e ne sorrido,
Dalle lor lodi di sicuro, il mio cuore, sarà afflitto.

EPISTOLA III
(FRAMMENTO)

Un sultano che regnava su di un popolo errante,
Che col pascol delle greggi muta sempre la sua patria,
Sotto il capo la man destra per guancia riposava;
Ma il suo occhio chiuso all'interno si risveglia.
Vede come giù dal cielo scivola e scende in terra
La luna e a lui s'accosta tramutata in fanciulla.
Il passo di lei fioriva pari alla primavera;
Gli occhi suoi colmi dell'ombra di reconditi affanni
Fan rabbrivire i boschi, vagheggiando tanta grazia,
L'acque tremanti increspan il lor viso trasparente,
Come brina cade fine polvere di diamanti,
Che sfavilla e pervade ed inebria la natura
E un coro di bisbigli suona in quel sublime incanto,
Mentre al cielo arcobaleni della notte si innalzan...
Lei, accanto a lui sedendo, gli porge la fine mano,
Mentre i suoi capelli neri in onde di seta sboccan:
– A legar le nostre vite vieni tra le mie braccia,
E il mio affanno dolce col tuo affanno allevia...
Ché il libro della vita scritto dagli evi dagli astri
Vuole me tua padrona, te padron della mia vita.

Mentre il sultano la guarda, lei s'oscura... si dilegua;
Egli sente che dal cuore come un albero gli nasce,
In un attimo aggrandisce come in secoli di fila,

Cu-a lui ramuri peste lume, peste mare se lățește;
Umbra lui cea uriașă orizontul îl cuprinde
Și sub dânsul universul într-o umbră se întinde;
Iar în patru părți a lumii vede șiruri munții mari,
Atlasul, Caucazul, Taurul și Balcanii seculari;
Vede Eufratul și Tigris, Nilul, Dunărea bătrână –
Umbra arborelui falnic peste toate e stăpână.
Astfel Asia, Europa, Africa cu-a ei pustiiuri
Și corăbiile negre legănându-se pe râuri,
Valurile verzi de grăie legănându-se pe lanuri,
Mările țărnuitoare și cetăți lângă limanuri,
Toate se întind nainte-i... ca pe-un uriaș covor,
Vede țară lângă țară și popor lângă popor
Ca prin neguri alburie se strevăd și se prefac
În întinsă-mpărăție sub o umbră de copac.

Vulturii porniți la ceruri, pân' la ramuri nu ajung;
Dar un vânt de biruință se pornește îndelung
Și lovește rânduri, rânduri în frunzișul sunător,
Strigăte de-Allah! Allah! Se aud pe sus prin nori,
Zgomotul creștea ca marea turburată și înaltă,
Urlete de bătălie s-alungau dupăolaltă,
Însă frunzele-ascuțite se îndoiaie după vânt
Și deasupra Romei nouă se înclină la pământ.

Se cutremură sultanul... se deșteaptă... și pe cer
Vede luna cum plutește peste plaiul Eschișer.
Și privește trist la casa șeihului Edebali;
După gratii de fereastră o copilă el zări
Ce-i zâmbește, mlădioasă ca o creangă de alun;
E a șeihului copilă, e frumoasa Malcatun.
Atunci el pricepe visul că-i trimis de la profet,
Că pe-o clipă se-nălțase chiar în rai la Mohamet,

I suoi rami allargando sopra il mondo, sopra il mare;
La sua ombra gigantesca si aggrappa all'orizzonte
E sott'esso il globo intero oscurato si distende;
E nei punti cardinali egli vede i massicci,
L'Atlante, il Caucaso, il Tauro, i Balcani antichi,
Vede l'Eufrate, il Tigri, il Nilo e il Danubio annoso –
E su tutto signoreggia l'ombra dell'albero glorioso.
Così l'Asia, l'Europa, l'Africa coi suoi deserti
Ed i neri velieri che ondeggiano sui fiumi,
Biade a ondate verdi che si cullano sui campi,
Mari a sponde infinite e città negli estuari,
Tutto gli si stende innanzi... quasi su un tappeto enorme,
Vede regni accanto a regni e genti accanto a genti
Che tra biancheggiar di nebbie s'intravedon si confondon
Sotto l'albero l'ombra in un solo vasto impero.

Aquile avviate al cielo fino ai rami non arrivano;
Ma un vento di trionfo si alza forte, batte a lungo
E colpisce a sferzate il fogliame echeggiante,
Grida di Allah! Allah! S'odono fino alle nubi,
Il fracasso aggrandisce come il mare tempestoso,
Alti urli di battaglia si rinnovano a ogni istante,
Ma le foglie acute sotto il vento si ripiegan
Davanti alla nuova Roma chinano il capo a terra.

Sobbalza in sogno il Sultano... si sveglia... sul firmamento
Vede veleggiar la luna sui campi dell'Eschişer.
E guarda mesto la casa dello sceicco Edebali;
Dietro grate di finestra egli scorge una fanciulla
Che graziosa come un ramo d'avellano gli sorride;
La figlia dello sceicco è la bella Malcatun.
Allora intende il sogno che dal profeta gli è giunto,
Che un istante ha raggiunto l'Eliso di Maometto,

Că din dragostea-i lumească un imperiu se va naște,
Ai căruia ani și margini numai cerul le cunoaște.

Visul său se-nfiripează și se-ntinde vulturește,
An cu an împărăția tot mai largă se sporește,
Iară flamura cea verde se înalță an cu an,
Neam cu neam urmându-i zborul și sultan după sultan.
Astfel țară după țară drum de glorie-i deschid...
Pân-în Dunăre ajunge furtunosul Bayazid...

La un semn, un țărnam de altul, legând vas de vas, se leagă
Și în sunet de fanfare trece oastea lui întreagă;
Ieniceri, copii de suflet ai lui Allah și spahii
Vin de-ntunecă pământul la Rovine în câmpii;
Răspândindu-se în roiuri întind corturile mari...
Numa-n zarea depărtată sună codrul de stejari.

Iată vine-un sol de pace c-o năframă-n vârful de băț.
Bayazid, privind la dânsul, îl întreabă cu dispreț:
– Ce vrei tu?
– Noi? Bună pace! Și, de n-o fi cu bănat,
Domnul nostru-ar vrea să vadă pe măritul împărat.

La un semn deschisă-i calea și s-apropie de cort
Un bătrân atât de simplu, după vorbă, după port.
– Tu ești Mircea?
– Da-mpărate!
– Am venit să mi te-nchini,
De nu schimb a ta coroană într-o ramură de spini.
– Orice gând ai, împărate, și oricum vei fi sosit,
Cât suntem încă pe pace, eu îți zic: Bine-ai venit!
Despre partea închinării însă, doamne, să ne ierți;
Dar acu vei vrea cu oaste și război ca să ne cerți,
Ori vei vrea să faci întoarsă de pe-acuma a ta cale,

Che dal suo amor profano un impero nascerà,
I cui limiti e i tempi solo il cielo li saprà.

Il suo sogno prende vita, quale aquila spazia alto,
Ogni anno più si spande quell'impero invadente,
Ogni anno più in alto s'erge lo stendardo verde,
Gli succedon genti a genti e sultani a sultani.
Così regno dopo regno gli apron strada trionfale...
Fino al Danubio giunge Bayazid, il fulminante...

Ad un segno, rive opposte son legate, nave a nave,
E l'esercito intero passa a suono di fanfare;
Di Allah figli adottivi, giannizzeri e spahi
Vengono a rabbuiare le pianure di Rovine;
Brulicando come sciami, piantano le grandi tende...
Al lontano orizzonte il bosco di querce echeggia.

Ecco un araldo di pace con un velo su un bastone.
Bayazid, mentre lo guarda, gli domanda con disdegno:
– Che vuoi tu?
– Noi? Buona pace! E se non vi darà noia,
Il nostrano voivoda vuol veder l'imperatore.

Ad un cenno si fa largo e s'appressa alla tenda
Un vecchiardo come gli altri agli accenti, al contegno.
– Tu sei Mircea?
– Sì Maestà!
– Venni ché a me t'inchini,
Sennò ti sarà corona un secco ramo di spini.
– Quallsisia il tuo piano e l'intento del tuo arrivo,
Finché siam ancora in pace, benvenuto sii, ti dico!
Quanto poi al farti omaggio, ti preghiam di perdonarci;
Sia che tu vuoi con guerra ed esercito punirci,
O che indietro tornar pensi prima di averci vinto,

Să ne dai un semn și nouă de mila măriei-tale...
 De-o fi una, de-o fi alta... ce e scris și pentru noi,
 Bucuroși le-om duce toate, de e pace, de-i război.
 – Cum? Când lumea mi-e deschisă, a privi gândești că pot
 Ca întreg Aliotmanul să se-mpiedice de-un ciot?
 O, tu nici visezi, bătrâne, câți în cale mi s-au pus!
 Toată floarea cea vestită a întregului Apus,
 Tot ce stă în umbra crucii, împărați și regi s-adună
 Să dea piept cu uraganul ridicat de semilună.
 S-a-mbrăcat în zale lucii cavalerii de la Malta,
 Papa cu-a lui trei coroane puse una peste alta,
 Fulgerule adunat-au contra fulgerului care
 În turbarea-i furtunoasă a cuprins pământ și mare.
 N-au avut decât cu ochiul ori cu mâna semn a face
 Si Apusul își împinse toate neamurile-ncoace;
 Pentru-a crucii biruință se mișcă răuri-răuri,
 Ori din codri răscolite, ori stârnite din pustiuri;
 Zguduind din pace-adâncă ale lumii începuturi,
 Înnegrind tot orizontul cu-a lor zeci de mii de scuturi,
 Se mișcau îngrozitoare ca păduri de lănci și săbii,
 Tremura înspăimântată marea de-ale lor corăbii!...
 La Nicopole văzut-ai câte tabere s-au strâns
 Ca să steie înainte-mi ca și zidul neînvinș.
 Când văzui a lor mulțime, câtă frunză, câtă iarbă,
 Cu o ură nempăcată mi-am șoptit atunci în barbă,
 Am jurat ca peste dânșii să trec falnic, fără păș,
 Din pistolul de la Roma să dau calului ovăș...
 Și de crunta-mi vijelie tu te aperi c-un toiag?
 Și, purtat de biruință, să mă-mpiedec de-un moșneag?
 – De-un moșneag, da, împărate, căci moșneagul ce privești
 Nu e om de rând, el este domnul Țării-Românești.
 Eu nu ți-aș dori vrodată să ajungi să ne cunoști,
 Nici ca Dunărea să-nece spumegând a tale oști.

E così farci una prova della tua munificenza...
Nell'un caso che nell'altro... ciò che è a noi sortito,
Subiremo volentieri ogni prova, pace o ostilità.
– Come? Quando tutto il mondo le sue porte mi spalanca,
Pensi che i Turchi possan a un ciottol impedirsi?
Oh, tu vecchio, neppur sogni quanti avversari ebbi!
Il fior fiore più famoso dell'intero Occidente,
Quanti all'ombra della croce, re, imperatori accorron,
La tormenta ad affrontare che sferrò la mezzaluna.
Corazzati in lustre maglie fieri cavalier di Malta,
Il papa colle tre corone, messe l'una sopra l'altra,
I lor fulmini scagliaron contro il fulmine rabbioso
Che con rabbia burrascosa devastò terra e mare.
Non dovetter che accennare colla mano o col capo
L'Occidente vi sospinse la sua gente a caterve;
Pel trionfo della croce affluiron a ondate,
Dalle selve sovvertite, dai deserti sobbilate;
Sconvolgendo dei primordi universi l'alta pace,
Con la lor folla di scudi l'orizzonte oscurando,
Come boschi d'aste e ferri si moveano tremendi,
Sotto i loro velieri trepidava il mar sgomento!...
Quanti eserciti son giunti a Nicopoli, hai visto,
A tenermi fronte al pari di un muro non sconfitto.
Quando, come fili d'erba, fitta, vidi la lor calca,
Con un odio implacabil borbottai nella mia barba,
E giurai che su di loro passi altero, spietato,
Ai caval facessi greppia dell'altar di Roma, sacro...
Mentre tu con un bordone vai combatter la bufera?
Me, il sempre trionfante, qui un vecchio mi trattenga?
– Sí, un vecchio, Maestà, ma il vecchio che tu guardi
È il principe romeno, non il tal dei tanti tali.
Io non t'augurerei che ci conoscessi ai fatti,
Né il Danubio annegasse le tue truppe, spumeggiante.

După vremuri mulți veniră, începând cu acel oaspe,
Ce din vechi se pomenește, cu Dariu a lui Istaspe;
Mulți durară, după vremuri, peste Dunăre vrun pod,
De-au trecut cu spaima lumii și mulțime de norod;
Împărați pe care lumea nu putea să-i mai încapă,
Au venit și-n țara noastră de-au cerut pământ și apă –
Și nu voi ca să mă laud, nici că voi să te-nspăimânt,
Cum veniră, se făcură toți o apă ș-un pământ.
Te fâlești că înainte-ți răsturnat-ai valvârtej
Oștile leite-n zale de-mpărați și de viteji?
Tu te lauzi că Apusul înainte ți s-a pus?...
Ce-i mâna pe ei în luptă, ce-au voit acel Apus?
Laurii voiau să-i smulgă de pe fruntea ta de fier,
A credinții biruință căta orice cavalier.
Eu? Îmi apăr sărăcia și nevoile și neamul...
Și de-aceea tot ce mișcă-n țara asta, râul, ramul,
Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este,
Dușmănit vei fi de toate, făr-a prinde chiar de veste;
N-avem oști, dară iubirea de moșie e un zid
Care nu se-nfioarează de-a ta faimă, Bayazid!

Și abia plecă bătrânul... Ce mai freamăt, ce mai zbucium!
Codrul clocoti de zgomot și de arme și de bucium,
Iar la poala lui cea verde mii de capete pletoase,
Mii de coifuri lucitoare ies din umbra-ntunecoasă;
Călăreții împlu câmpul și roiesc după un semn
Și în caii lor sălbateci bat cu scările de lemn,
Pe copite iau în fugă fața negrului pământ,
Lânci scânteie lungi în soare, arcuri se întind în vânt,
Și ca nouri de aramă și ca ropotul de grindeni,
Orizonu-ntunecându-l, vin săgeți de pretutindeni,
Văjâind ca vijelia și ca plesnetul de ploaie...
Urlă câmpul și de tropot și de strigăt de bătaie.

A invadere il paese fur' nei secoli parecchi,
A partire da quel Dario che rammentano i vecchi;
Lungo i secoli molti altri sul Danubio fecer ponti,
Che passasser irruenti l'orde del terror terreno;
Re che proprio tutto il mondo non poteva più frenare,
Da noi pure sono giunti, a pretender acqua e terra –
Io non voglio lodarmi e neppure spaventarti,
Come venner, si converser, tutti in terra e in acqua.
Tu ti vanti di avere tempestosamente sfatto,
Di imperatori e prodi gli eserciti corazzati?
Ti lodi che l'Occidente si è messo contro te?...
Sai che cosa li menava, che voleva l'Occidente?
Sveller lauri voleva dalla tua ferrea fronte,
Ogni cavalier voleva il trionfo della fede.
Quanto a me? Io difendo il mio popolo, i bisogni...
E perciò quanto si muove nel paese, il fiume, il ramo,
A me solo è amico, e a te crudel malanno,
Cosicch  senza saperlo avversato ne sarai;
Armi non abbiamo troppe ma l'amor patrio   muro
Che non teme niente affatto la tua fama, Bayazid!

Appena partito il vecchio... Vasto fremere, tumulto!
Toneggi  il bosco d'armi, di buccine, di subbuglio,
E dal suo verde lembo teste chiomate a migliaia,
Lucidi elmi a migliaia escon dalle fitte ombre;
S'empie il pian di cavalieri che brulican a un cenno
E sui fier cavalli batton colle lor staffe di legno,
Fugge sotto il galoppo dei lor zoccoli la terra,
Lance splendon lunghe al sole, archi si tendon al vento,
Come nuvoli di rame, come grandine che sfreccia,
Abbuaiando l'orizzonte strali piovon d'ogni parte,
Ululando qual bufera e schioccando quale pioggia...
Mugghia il campo di galoppi e di gridi di battaglia.

În zadar striga-mpăratul ca și leul în turbare,
Umbra morții se întinde tot mai mare și mai mare;
În zadar flamura verde o ridică înspre oaste,
Căci cuprinsă-i de pieire și în față și în coaste,
Căci se clatină rărite șiruri lungi de bătălie;
Cad asabii ca și pâlcuri risipite pe câmpie,
În genunchi cădeau pedestri, colo caii se răstoarnă,
Când săgețile în valuri, care şuieră, se toarnă
Și, lovind în față, -n spate, ca și crivățul și gerul,
Pe pământ lor li se pare că se năruie tot cerul...
Mircea însuși mână-n luptă vijelia-ngrozitoare,
Care vine, vine, vine, calcă totul în picioare;
Durduind soseau călării ca un zid înalt de sulii,
Printre cetele păgâne trec rupându-și large uliți;
Risipite se-mprăstie a dușmanilor șiraguri,
Și gonind biruitoare tot veneau a țării steaguri,
Ca potop ce prăpădește, ca o mare turburată –
Peste-un ceas păgânătatea e ca pleava vânturată.
Acea grindin-oțelită înspre Dunăre o mână,
Iar în urma lor se-ntinde falnic armia română.

Pe când oastea se așează, iată soarele apune,
Voind creștetele nalte ale țării să-ncunune
Cu un nimb de biruință; fulger lung încremenit
Mărginește munții negri în întregul asfințit,
Pân' ce izvorăsc din veacuri stele una câte una
Și din neguri, dintre codri, tremurând s-arată luna:
Doamna mărilor ș-a nopții varsă liniște și somn.
Lângă cortu-i, unul dintre fiii falnicului domn,
Sta zâmbind de-o amintire, pe genunchi scriind o carte,
S-o trimiță dragei sale, de la Argeș mai departe:

De din vale de Rovine
Grăim, Doamnă, către Tine,

Rugge indarno il Sultano qual leon che s'arrovella,
Della morte l'ombra giunge, sempre più ampia slarga;
All'esercito indarno il vessillo verde leva,
Ché la morte lo circonda sia innanzi che sui lati,
Poiché schiere di assalto vacillano diradate;
A squadroni sparpagliati cadon arabi atterrati,
Si rovesciano i cavalli, cadon in ginocchio i fanti,
Quando frecce a ondate tempestose, sibilanti,
Li colpiscon, alle spalle e di fronte, qual burrasca,
Loro pare che il cielo si precipiti in terra...
Mircea stesso mena in lotta la terribile tempesta
Che avanza, viene, piomba, tutto abbatte e calpesta;
Come rombo cavalieri corrono, muro di lance,
Tra le schiere d'infedeli passan, fendon larghe strade;
Sgominati si disperdon gli squadroni dei nemici,
Inseguendoli, trionfanti, corron le bandiere patrie,
Qual diluvio distruttore e qual mare arrabbiato –
I pagani un'ora dopo son qual loppa sventolata.
Quella grandine d'acciaio al Danubio li mena,
E addietro a lor si schieran le milizie romene.

Mentre l'oste si assetta, ecco il sole che declina,
Quasi incoronar volendo del paese l'alte cime
Con un nimbo di trionfo; lungo fulmine impietrito
Orla i monti oscurati lungo tutto il ponente,
Finché spuntano dagli evi tante stelle a una a una,
Dalle brume e dai boschi luna tremula s'affaccia:
La regina del notturno mare effonde sonno e quiete.
Appoggiato al tendale, uno dei figli di Mircea,
Scriva sui ginocchi carta, sorridendo a un ricordo,
Da mandare all'amata, laggiù oltre il fiume d'Argeş:

Dalla valle di Rovine
Parliamo a te, Signora,

Nu din gură, ci din carte,
Că ne ești așa departe.
Te-am ruga, mări, ruga
Să-mi trimiți prin cineva
Ce-i mai mândru-n valea Ta:
Codrul cu poienele,
Ochii cu sprâncenele;
Că și eu trimite-voi
Ce-i mai mândru pe la noi:
Oastea mea cu flamurile,
Codrul și cu ramurile,
Coiful nalt cu penele,
Ochii cu sprâncenele.
Și să știi că-s sănătos,
Că, mulțămind lui Cristos,
Te sărut, Doamnă, frumos.

De-așa vremi se-nvredniciră cronicarii și rapsozii;
Veacul nostru ni-l umplură saltimbancii și irozii...
În izvoadele bătrâne pe eroi mai pot să caut;
Au cu lira visătoare ori cu sunete de flaut
Poți să-ntâmpini patrioții ce-au venit de-atunci încolo?
Înaintea acestora tu ascunde-te, Apollo!
O, eroi! care-n trecutul de măririi vă adumbriseți,
Ați ajuns acum de modă de vă scot din letopiseți,
Și cu voi drapându-și nula, vă citează toți nerozii,
Mestecând veacul de aur în noroiul greu al prozii.
Rămâneți în umbră sfântă, Basarabi și voi Mușatini,
Descălători de țară, dătători de legi și datini,
Ce cu plugul și cu spada ați întins moșia voastră
De la munte pân'la mare și la Dunărea albastră.

Non a voce, ma per carta,
Ché ci sei tanto lontana.
Noi di cuor ti pregheremo
Di mandarci per qualcuno
Ciò che è da Te più bello:
Il bosco con le radure,
E gli occhi con le ciglia;
Ché anch'io manderò
Ciò che è più bello qui:
L'esercito, le bandiere,
I fogliami delle selve,
L'alto elmo con le penne,
E gli occhi con le ciglia,
Io sto bene, cara mia,
Per la grazia di Dio,
Un bel bacio ti invio.

Di tali evi andaron fieri i cronisti e i rapsodi,
Mentre il nostro evo è pieno di funamboli e buffoni...
Sol nei libri antichi posso ricercar ancor gli eroi;
Ma con lira sognatrice, con di flauto accenti
Puoi accogliere i patriotti che ci venner dopo e poi?
Oh, davanti a costoro, tu nasconditi Apollo!
Oh, eroi che nei tempi di grandezza riparaste,
Trarvi ora è di moda dalle cronache e gesta.
E i balordi il lor nulla s'adornan citando voi,
Mescolando il secol d'oro con la melma della prosa.
Nella sacra ombra state Musciatini e Bassarabi,
Fondatori del paese, che costumi e leggi daste,
Che coll'aratro e spada allargaste il dominio
Dagli alti monti al mare fino al cerulo Danubio.

SCRISOAREA IV

Stă castelul singuratic, oglindindu-se în lacuri,
Iar în fundul apei clare doarme umbra lui de veacuri;
Se înalță în tăcere dintre rariștea de brazi,
Dând atâta întunerec rotitorului talaz.
Prin ferestrele arcate, după geamuri, tremur numa
Lungi perdele încrețite, care scânteie ca bruma.
Luna tremură pe codri, se aprinde, se mărește,
Muchi de stâncă, vârf de arbor, ea pe ceruri zugrăvește,
Iar stejarii par o strajă de giganți ce-o înconjoară,
Răsăritul ei păzindu-l ca pe-o tainică comoară.

Numai lebedele albe, când plutesc încet din trestii
Domnitoare peste ape, oaspeți liniștei acestei,
Cu ariplele întinse se mai scutură și-o taie,
Când în cercuri tremurânde, când în brazde de văpaie.
Papura se mișcă-n freamăt de al undelor cutrier.
Iar în iarba înflorită, somnoros suspin-un grier...
E atâta vară-n aer, e atât de dulce zvonul...

Singur numai cavalerul suspinând privea balconul
Ce-ncărcat era de frunze, de îi spânzur prin ostrețe
Roze roșie de Șiras și liane-n fel de fețe.
Respirarea cea de ape îl îmbată, ca și sara;
Peste farmecul naturii dulce-i picură ghitară:

"O, arată-mi-te iară-n haină lungă de mătăasă,
Care pare încărcată de o pulbere-argintoasă,
Te-aș privi o viață-ntreagă în cununa ta de raze,
Pe când mâna ta cea albă părul galben îl netează.
Vino! Joacă-te cu mine... cu norocul meu... mi-aruncă
De la sânul tău cel dulce floarea veștedă de luncă,
Ca pe coardele ghitarei răsunând încet să cadă...

EPISTOLA IV

Il castello solitario sta specchiandosi nei laghi,
E in fondo all'acqua chiara dorme eterna la sua ombra;
Esso emerge in silenzio sul radume degli abeti,
Oscurando il nitore delle roteanti onde.
Attraverso le arcate dietro i vetri treman solo
Lunghe tende increspate che scintillano qual brina.
Sui boschi la luna trema, si accende, ingrandisce,
Vette d'alberi, di rocce essa in ciel sta ritraendo,
E le querce, una guardia di giganti che l'attornian,
Stan vegliando il suo sorgere come un tesoro arcano.

Solamente i bianchi cigni che galleggian tra le canne
Lievi sulle acque regnan, ospiti di quella quiete,
Con le ali dispiegate starnazzando la rimuovon,
Ora in cerchie tremolanti, ora in solchi di bagliore.
Fremono i giunchi sotto l'aggirare delle onde.
E nell'erba rifiorita assonnato un grillo stride...
Colma è l'aria d'estate, tanto dolce il rumore...

Solo un cavalier guardava sospirando il balcone
Carico di verde tanto che gli pendon dai cancelli
Rosse rose di Sciràs e liane d'ogni sorta.
Il respiro delle acque e la sera lo inebbrian;
Sull'unanime incanto stilla il suon della chitarra:

"Mostramiti, oh, di nuovo nel tuo setaceo manto,
Che pare sia velato d'un polverìo d'argento,
Io ti guarderei per sempre, i raggi che tu effondi,
Mentre la tua bianca mano liscia i capelli biondi.
Vieni a spassar con me... con la mia fortuna... getta
Dal tuo dolce seno il fior vizzo della landa,
Sulle corde di chitarra echeggianti esso cada...

Ah! E-atât de albă noaptea, parc-ar fi căzut zăpadă.
Ori în umbra parfumată a budoarului să vin,
Să mă-mbete acel miros de la pânzele de in;
Cupido, un paj șagalnic, va ascunde cu-a lui mână
Vioriul glob al lampei, mlădioasa mea stăpână!"

Și uscat foșni mătasa pe podele, între glastre,
Între rozele de Șiras și lianele albastre;
Dintre flori copila râde și se-nclină peste gratii –
Ca un chip ușor de înger e-arătarea adoratei –
Din balcon i-aruncă-o roză și cu mânila la gură,
Pare că îl dojenește când șoptește cu căldură;
Apoi iar dispare-nluntru... auzi pasuri ce coboară...
Și ieșind pe ușă iute, ei s-au prins de subsuoară.
Braț de braț pășesc alături... le stă bine laolaltă,
Ea frumoasă și el tânăr, el înalt și ea înaltă.
Iar în umbra de la maluri se desface-acum la larg
Luntrea cu-ale ei vintrele spânzurate de catarg
Și încet înaintează în lovire de lopeți,
Legănând atâta farmec și atâtea frumuseți...

Luna... luna iese-ntreagă, se înalț-așa bălaie
Și din țarm în țarm durează o cărare de văpaie,
Ce pe-o repede-nmiire de mici unde o așterne:
Ea, copila cea de aur, visul negurii eterne;
Și cu cât lumina-i dulce tot mai mult se lămurește,
Cu-atât valurile apei, cu-atât țarmul parcă crește,
Codrul pare tot mai mare, parcă vine mai aproape
Dimpreună cu al lunei disc, stăpânitor de ape.
Iară tei cu umbra lată și cu flori până-n pământ
Înspre apa-ntunecată lin se scutură de vânt;
Peste capul blond al fetei zboară florile ș-o plouă...
Ea se prinde de grumazu-i cu mânuțele-amândouă
Și pe spate-și lasă capul: – Mă uimești dacă nu mântui...

Ah! La notte è sì bianca che pare fosse di neve.
Oh! Io venga nella tua profumata arcana stanza,
E m'inebbri quell'odore del lino di tue vesti;
Cupido, il faceto paggio, proprio lui oscurerà
Della lampada il globo, flessuosa mia padrona!"

Ecco che fruscì la seta sul palco tra i tanti vasi
Tra le rose di Sciràs, tra le celesti liane;
Tra le piante lei sorride e si sporge oltre le griglie –
Qual soave viso d'angiol il sembiante adorato –
Dal balcone una rosa lei gli getta, misteriosa,
Par che l'ammonisca mentre dolci sussurri gl'invia;
Poi scompare nuovamente... s'odon passi che discendon...
E uscendo dalla porta, si son presi alla vita.
Sottobraccio essi incedon... una coppia indovinata,
Egli giovane e lei bella, egli alto e lei alta.
E dall'ombra della riva si spiegano verso il largo
Le vele appese attorno all'albero, è una barca
Che leggera va avanti a blandi colpi di remi,
Cullando un universo di malìa e rapimenti.

La luna... la luna sorge e s'innalza piena e bianca
E da riva a riva plasma un sentiero di bagliore,
Come un rapido infittirsi d'onde piccole lo stende:
Lei, la figlia d'oro, il sogno della tenebra eterna;
E per quanto il suo lume dolce si raffini i raggi,
Tanto l'onde del gran lago e le sponde quasi emergon,
Il bosco pare più grande, i dintorni appressando
Con il disco della luna ormai signore dell'acque.
Tigli dalla larga ombra e dai fiori fino a terra
Verso l'oscurata acqua lievi si scuoton nel vento;
Sui capelli della figlia volan fiori che strapiovon...
Lei con tutt'e due le mani si avvince al suo collo
E riversa il capo indietro: – Mi confondi se continui...

Ah, ce fioros de dulce de pe buza ta cuvântu-i!
Cât de sus ridici acuma în gândirea ta pe-o roabă,
Când durerea ta din suflet este singura-mi podoabă.
Și cu focul blând din glasu-ți tu mă dori și mă cutremuri,
De îmi pare o poveste de amor din alte vremuri;
Visurile tale toate, ochiul tău atât de tristu-i,
Cu-a lui umed-adâncime toată mintea mea o mistui...
Dă-mi-i mie ochii negri... nu privi cu ei în laturi,
Căci de noaptea lor cea dulce vecinic n-o să mă mai saturei,
Aș orbi privind într-înșii... O, ascultă numa-ncoace,
Cum la vorbă mii de valuri stau cu stelele proroace!
Codrii negri aiurează și izvoarele-i albastre
Povestesc ele-nde ele numai dragostele noastre
Și luceferii ce tremur așa reci prin negre cetini,
Tot pământul, lacul, cerul... toate, toate ni-s prietini...
Ai putea să lepezi cârma și lopețile să lepezi,
După propria lor voie să ne ducă unde rezezi,
Căci oriunde numai ele ar dori ca să ne poarte,
Pretutindeni fericire... de-i viață, de e moarte.

Fantazie, fantazie, când suntem numai noi singuri,
Ce ades mă porți pe lacuri și pe mare și prin crânguri!
Unde ai văzut vreodată aste țări necunoscute?
Când se petrecur-aceste? La o mie patru sute?
Azi n-ai chip în toată voia în privirea-i să te pierzi,
Cum îți vine, cum îți place pe copilă s-o desmierzi,
După gât să-i așezi brațul, gură-n gură, piept la piept,
S-o întrebi numai cu ochii: Mă iubești tu? Spune drept!

Aș! abia ți-ai întins mâna, sare ivărul la ușă,
E-un congres de rubedenii, vre un unchi, vre o mătușă...
Iute capul într-o parte și te uiți în jos smerit...
Oare nu-i în lumea asta vrun ungher pentru iubit?

Ah, tremendamente dolci gli accenti del tuo labbro!
Come esalti oltremodo nel pensiero una schiava,
Il cui unico gioiello è il dolor della tua alma.
L'ardor blando della voce mi confonde e m'infiamma
Sicché mi pare vivere un amore d'altri tempi;
I tuoi occhi fondi colmi di sogni e mesti,
Col lor molle sguardo tu struggi la mia mente...
Oh, dallo solo a me e non voltarlo altrove,
Ché mai potrà saziarmi della sua dolce notte,
E lasciami accecare guardandovi... Ascolta
Come parlotta il mare con gli astri indovini!
I neri boschi vaneggian e le azzurrigne polle
Sussurrano fra di loro solamente il nostro amore
Esperi che fra gli abeti infoscati treman freddi,
Tutto il mondo, il lago, il cielo... tutti ci sono amici...
Tu potresti obliare tanto i remi che il timone,
Cosicché a lor piacere l'onde rapide ci portin,
Sicché ovunque vorranno esse stesse traghettarci,
La felicità ci attende... con la vita e con la morte.

Fantasia, fantasia, quando siam soli noi due,
Tu mi fai viaggiare spesso per laghi, radure, mari!
Dove tu hai mai veduto tali lidi sconosciuti?
Quando avvenner queste cose? Al mille e quattrocento?
Oggi perderti negli occhi del tuo sogno non c'è modo,
Né a tuo gradimento carezzare la tua amata,
Cingerle col braccio il collo, abbracciarla e baciarla,
Domandarle con gli occhi: Tu mi ami? Me davvero!

Niente! Appena hai teso il braccio, salta il saliscendi all'uscio,
C'è un congresso di parenti, uno zio, una zia...
Fai in tempo a riaverti e a finger l'innocenza...
Ci sarà mai sulla terra un angolo per l'amore?

Și ca mumii egiptene stau cu toții-n scaun țepeni,
Tu cu mâinile-nclăștate, mai cu degetele depeni,
Mai sucești vre o țigară, numeri fire de musteți
Și-n probleme culinare te încerci a fi isteț.

Sunt sătul de-așa viață... nu sorbind a ei pahară,
Dar mizeria aceasta, proza asta e amară.
Să sfințești cu mii de lacrimi un instinct atât de van
Ce le-abate și la păsări de vreo două ori pe an?
Nu trăiți voi, ci un altul vă inspiră – el trăiește,
El cu gura voastră râde, el se-ncântă, el șoptește.
Căci a voastre vieți cu toate sunt ca undele ce curg,
Vecinic este numai râul: râul este Demiurg.
Nu simțiți c-amorul vostru e-un amor străin? Nebuni!
Nu simțiți că-n proaste lucruri voi vedeți numai minuni?
Nu vedeți c-acea iubire serv-o cauză din natură?
Că e leagăn unor viețe ce semințe sunt de ură?
Nu vedeți că râsul vostru e în fiii voștri plâns,
Că-i de vină cum că neamul Cain încă nu s-a stâns?
O, teatru de păpușe... zvon de vorbe omenești,
Povestesc ca papagalii mii de glume și povești
Fără ca să le priceapă... După ele un actor
Stă de vorbă cu el însuși, spune zeci de mii de ori
Ce-a spus veacuri dup-olaltă, ce va spune veacuri încă,
Pân'ce soarele s-o stinge în genunea cea adâncă.
Ce? Când luna se strecoară printre nouri, prin pustii,
Tu cu lumea ta de gânduri după ea să te ații?
Să aluneci pe poleiul de pe ulițele ninse,
Să privești prin lucii geamuri la luminile aprinse,
Și s-o vezi înconjurată de un roi de pierde-vară,
Cum zâmbește tuturoră cu gândirea ei ușoară?
S-auzi zornetul de pinteni și foșnirile de rochii,
Pe când ei sucesc musteața, iară ele fac cu ochii?

Come rigide mummie prendon posto sulle sedie,
Mentre tu, attanagliato, aggomitoli le frange,
Sigarette arrotoli, i peli dei tuoi baffi conti e conti
E in sede culinaria cerchi di mostrarti destro.

Sono stufo di tal vita... non svuotando la sua coppa,
Ma invece lo squallore, questa prosa è corrotta.
Venerar con tanto pianto un istinto tanto vano
Che accoppia pur gli uccelli quasi due volte all'anno?
Non vivete voi, ma altri che v'ispira – egli vive,
Egli con il vostro labbro ride, gode e parlotta.
Ché le vostre vite sono delle onde che trascorron,
Solo il fiume è perenne: lui, il fiume è Demiurgo,
Non sentite che il vostro è estraneo amore? Folli!
E che le più scempie cose vi sembrano meraviglie?
Non vedete che l'amore serve a un fin della natura?
Che è culla d'altre vite che son semi di sventura?
Non vedete, il vostro riso nei figliuoli si fa pianto,
Ché superstite è la stirpe di Caino l'implacato?
Oh, teatro di fantocci... flebil suon d'umani accenti,
Narrano senza capirle mille fole e barzellette
Come tanti pappagalli... recitandole gli attori,
A se stessi si rivolgon e ripeton mille volte
Ciò che secoli di fila disser e ancor diranno,
Finché il sole sarà spento nel più fondo dei burroni.
Che? Quando la luna filtra tra nuvole, tra deserti,
Tu vorrai coi tuoi pensieri proseguire le sue orme?
Barcollar vorrai sul ghiaccio di viuzze tutte neve,
Per guardar le luci accese delle lucide finestre,
Per veder la tua amata fra uno stuol di perdigiorni,
Mentre a tutti lei sorride frivola e sornione?
Sentir il frusciar di vesti e di sproni il tintinno,
Mentre essi i baffi arriccian, esse fanno l'occholino?

Când încheie cu-o privire amoroasele-nțelegeri,
Cu ridicula-ți simțire tu la poarta ei să degeri?
Pătimaș și îndărătnic s-o iubești ca un copil
Când ea-i rece și cu toane ca și luna lui april?
Încleștând a tale brațe toată mintea să ți-o pierzi?
De la creștet la picioare s-o admiri și s-o desmierzi
Ca pe-o marmură de Paros sau o pânză de Corregio,
Când ea-i rece și cochetă? Ești ridicul, înțelege-o...
Da... visam odinioară pe acea ce m-ar iubi;
Când aş sta pierdut pe gânduri, peste umăr mi-ar privi,
Aș simți-o că-i aproape și ar ști c-o înțeleg...
Din sărmana noastră viață, am dura roman întreg...
N-o mai caut... Ce să caut? E același cântec vechi,
Setea liniștei eterne care-mi sună în urechi;
Dar organele-s sfărmate și-n strigări irregulare
Vechiul cântec mai străbate cum în nopți izvorul sare.
P-ici, pe colo mai străbate câte-o rază mai curată
Dintr-un *Carmen Saeculare* ce-l visai și eu odată.
Altfel șuiere și strigă, scapără și rupt răsună,
Se împing tumultuoase și sălbatece pe strună,
Și în gându-mi trece vântul, capul arde pustiit,
Aspru, rece sună cântul cel etern neisprăvit...
Unde-s șirurile clare din viața-mi să le spun?
Ah! Organele-s sfărmate și maestrul e nebun!

Mentre lei patti amorosi serra in un batter d'occhio
Tu, col tuo goffo senso, fuori aspettar nel gelo?
Fervido e ostinato, come un bimbo adorarla
Mentre lei è capricciosa, fredda come il mese di aprile?
E le braccia irrigidite perderti il senno intero?
Dalla testa fino ai piedi, incantato vagheggiarla,
Come vecchio marmo pario, come tela di Correggio,
Mentre lei fa la civetta? Sei ridicol, non intendi...
Sì... sognavo una volta quella che m'avrebbe amato;
Se io fossi impensierito, basterebbe il suo sguardo,
Me la sentirei accanto, capirebbe il mio affetto...
E del nostro pover viver avrem fatto un romanzo...
Non la cerco più... Che serve? Sempre è lo stesso canto,
Sete di eterna pace che all'orecchio mi risuona;
Ma gli organi son guasti tra gli strilli irregolari
L'alto canto fulge ancora come polla nella notte.
Rare volte alcun raggio più lucente ancor emerge
Da un *Carmen Saeculare* che ho sognato una volta.
Ma già altre note fischian, stridon, strepitan infrante,
E selvagge si incalzan tumultuando sulle corde,
Nel pensiero soffia il vento, lo svuotato capo m'arde,
Aspro freddo in eterno incompiuto suona il canto...
Dove son le righe chiare della vita per suonarle?
Ah! Gli organi son guasti e il maestro forsennato!

LUCEAFĂRUL

A fost ca niciodată,
Din rude mari împărătești,
A fost odată ca-n povești,
O prea frumoasă fată.

Și era una la părinți
Și mândră-n toate cele,
Cum e Fecioara între sfinți
Și luna între stele.

Din umbra falnicelor bolți
Ea pasul și-l îndreaptă
Lângă fereastră, unde-n colț
Luceafărul așteaptă.

Privea în zare cum pe mări
Răsare și străluce,
Pe mișcătoarele cărări
Corăbii negre duce.

Îl vede azi, îl vede mâni,
Astfel dorința-i gata;
El iar, privind de săptămâni,
Îi cade dragă fata.

Cum ea pe coate-și răzima
Visând ale ei tample,
De dorul lui și inima
Și sufletu-i se împle.

Și cât de viu s-aprinde el
În orișicare sară,

ESPERO

C'era una volta come mai,
Così narran le fiabe,
Una fanciulla senza pari,
Di gran ceppo regale.

Ed era unica ai parenti,
Stupenda fra le belle,
Com'è la Vergine fra i santi,
La luna fra le stelle.

Dall'ombra delle vòlte altere
Il suo passo volge
Alla finestra; appartata
Lei l'espero attende.

Guardava all'orizzonte come
Sui mari sorge e splende,
Sui sentieri ondegianti
Lui guida nere navi.

Lo vede oggi, lo rivede,
Così il desio affiora;
Pur lui, mirandola da tanto,
Di lei si innamora.

Quando lei poggia sulle braccia,
Sognando, le sue tempie,
D'amor struggente si riempie
Il cuore nonché l'anima.

E quanto vivido s'infiammerà
Suo raggio ogni sera,

Spre umbra negrului castel,
Când ea o să-i apară.

* * *

Și pas cu pas pe urma ei
Alunecă-n odaie,
Țesând cu recile-i scânteii
O mreață de văpaie.

Și când în pat se-ntinde drept
Copila să se culce,
I-atinge mâinile pe piept,
I-nchide geana dulce;

Și din oglindă luminiș
Pe trupu-i se revarsă,
Pe ochii mari, bătând închiși,
Pe fața ei întoarsă.

Ea îl privea cu un surâs,
El tremura-n oglindă,
Căci o urma adânc în vis
De suflet să se prindă.

Iar ea vorbind cu el în somn,
Oftând din greu suspină:
– O, dulce-al nopții mele domn,
De ce nu vii tu? Vină!

Cobori în jos, Luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n casă și în gând,
Și viața-mi luminează!

Sull'ombra cupa del palazzo,
Che lei apparirà.

* * *

E a passo a passo dietro lei
Lui filtra nelle stanze,
Tessendo dei suoi freddi raggi
Un laccio fiammeggiante.

E quando si adagia al letto
La figlia per dormire,
Le sfiora il petto e le mani,
Le chiude il dolce ciglio;

E dallo specchio irraggiando
Innonda il suo corpo,
Gli occhi chiusi che palpitan,
Il suo viso assorto.

Lei lo guardava sorridente,
Lui nello specchio avvampa,
Giacché nel sogno l'inseguiva
Per irretirvi l'alma.

E lei nel sonno sospirando,
Gli parla con gran pena:
– Oh, tu signor delle mie notti,
Perché non vieni? Vieni!

Scendi da me, Espero lieve,
Sui tuoi raggi slitta,
Pervadi casa e pensiero,
Rischia la mia vita!

El asculta tremurător,
Se aprindea mai tare
Și s-arunca fulgerător,
Se cufunda în mare;

Și apa unde-au fost căzut
În cercuri se rotește,
Și din adânc necunoscut
Un mândru tânăr crește.

Ușor el trece ca pe prag
Pe marginea ferestrei,
Și ține-n mână un toiag
Încununat cu trestii.

Părea un tânăr voievod
Cu păr de aur moale,
Un vânăt giulgi se-ncheie nod
Pe umerele goale.

Iar umbra feței străvezii
E albă ca de ceară –
Un mort frumos cu ochii vii
Ce scânteie-n afară.

– Din sfera mea venii cu greu
Ca să-ți urmez chemarea,
Iar cerul este tatăl meu
Și mumă-mea e marea,

Ca în cămara ta să vin,
Să te privesc de-aproape,
Am coborât cu-al meu senin
Și m-am născut din ape.

Lui ascoltava abbrividendo,
Più vivo s'accendea
E come folgore piombava,
Nel mare affondando;

E l'acqua ove è caduto
In cerchie s'avvolge,
E dal profondo più occulto
Un fiero giovin sorge.

Al par di soglia varca lui
Il davanzale, lieve,
E tiene in mano un bordone
Di canne coronato.

Parea un giovin voivoda
Con chiome d'oro molle,
Un velo livido s'annoda
Alle ignude spalle.

E l'ombra del diafan volto
È cereo candore –
Un morto bello, dagli occhi
Viventi di bagliore.

– Dalla mia sfera venni appena
Risponderti al richiamo,
Il cielo ho per mio padre,
Per madre ho il mare,

Che nella tua stanza venga,
Guardarti da vicino,
Col mio azzurro sono sceso
E nacqui dalle acque.

O, vin', odorul meu nespus,
 Și lumea ta o lasă;
Eu sunt Luceafărul de sus
 Iar tu să-mi fii mireasă.

Colo-n palate de mărgean
 Te-oi duce veacuri multe,
Și toată lumea-n ocean
 De tine o s-asculte.

– O, ești frumos, cum numa-n vis
 Un înger se arată,
Dară pe calea ce-ai deschis
 N-oi merge niciodată;

Străin la vorbă și la port,
 Lucești fără de viață,
Căci eu sunt vie, tu ești mort,
 Și ochiul tău mă-ngheață.

* * *

Trecu o zi, trecură trei
 Și iarăși, noaptea, vine
Luceafărul deasupra ei
 Cu razele-i senine.

Ea trebui de el în somn
 Aminte să-și aducă;
Și dor de-al valurilor domn
 De inim-o apucă:

– Cobori în jos, Luceafăr blând,
 Alunecând pe-o rază,

Vieni tesoro senza pari,
Il mondo abbandona;
Io sono Espero dell'alto
E tu mi sarai sposa.

Là nei palazzi corallini,
Per secoli di fila
Il mondo dell'oceano intero
Sarà per ubbidirti.

– Sei bello come solo in sogno
Un angelo si mostri,
Ma io mai camminerò
La via che invochi;

Straniero il motto, il cospetto,
Tu brilli senza fiato,
Ché io son viva, tu sei morto,
Il tuo occhio, ghiaccio.

* * *

Passò un giorno, pure tre
Ed Espero di notte
Sta risorgendo su di lei
Raggiante di splendore.

Onde di lui, nel suo sonno,
Lei ebbe a ricordare;
L'anelito le morde il cuor
Per il signor dell'onde:

– Scendi da me, Espero lieve,
Sui tuoi raggi slitta,

Pătrunde-n casă și în gând
 Și viața-mi luminează!

Cum el din cer o auzi
 Se stinse cu durere,
Iar ceru-ncepe a roti
 În locul unde piere;

În aer rumene văpăi
 Se-ntind pe lumea-ntreagă,
Și din a chaosului văi
 Un mândru chip se-ncheagă;

Pe negre vițele-i de păr
 Coroana-i arde pare,
Venea plutind în adevăr
 Scăldat în foc de soare.

Din negru giulgi se desfășor
 Marmoreele brață,
El vine trist și gânditor
 Și palid e la față;

Dar ochii mari și minunați
 Lucesc adânc, chimeric,
Ca două patimi fără saț
 Și pline de-ntuneric.

– Din sfera mea venii cu greu
 Ca să te-ascult ș-acuma,
Și soarele e tatăl meu,
 Iar noaptea-mi este muma;

Pervadi casa e pensiero,
Rischia la mia vita!

Quando dal cielo la udì,
Si sparse di dolore,
Il ciel si mette a rotar
Dov'egli si disperde;

Purpuree nell'aria fiammate
Pervadon tutto il mondo,
E dalle faglie del caos
Si plasma un fiero volto;

Sopra le sue nere chiome
Il serto par che bruci,
Lui giunge a volo in verità
Flutto d'ardor solare.

Dal nero velo si dispiegan
Marmoree le braccia,
Avanza assorto, triste, lui,
E pallido in faccia;

Sol gli occhi grandi e profondi
Chimerici risplendon,
Due aneliti mai sazi
Di tenebre ricolmi.

– Dalla mia sfera venni appena
Per ubbidirti ancora,
Il sole ho per mio padre,
Per madre ho la notte;

O, vin', odorul meu nespus,
 Și lumea ta o lasă;
Eu sunt Luceafărul de sus,
 Iar tu să-mi fii mireasă.

O, vin', în părul tău bălai
 S-anin cununi de stele,
Pe-a mele ceruri să răsai
 Mai mândră decât ele.

– O, ești frumos, cum numa-n vis
 Un demon se arată,
Dară pe calea ce-ai deschis
 N-oi merge niciodată!

Mă dor de crudul tău amor
 A pieptului meu coarde,
Și ochii mari și grei mă dor,
 Privirea ta mă arde.

– Dar cum ai vrea să mă cobor?
 Au nu-nțelegi tu oare,
Cum că eu sunt nemuritor
 Și tu ești muritoare?

– Nu caut vorbe pe ales,
 Nici știu cum aș începe –
Deși vorbești pe înțeles,
 Eu nu te pot pricepe;

Dar dacă vrei cu crezământ
 Să te-ndrăgesc pe tine,
Tu te coboară pe pământ,
 Fii muritor ca mine.

Vieni, tesoro senza pari,
E il mondo abbandona;
Io sono Espero dell'alto
E tu mi sarai sposa.

Oh, alle tue bionde chiome
Io appenda serti astrali,
Perché nei miei cieli spunti
Più fiera delle stelle.

– Sei bello come solo in sogno
Un demone si mostri,
Ma io mai inseguirò
La via che invochi!

Dal tuo amor mi fanno male
Del petto i precordi,
I grandi occhi gravi angoscian,
Il tuo sguardo arde.

– Come vorresti ch'io scenda?
Tu non hai mai compreso
Che io sono oltre morte,
Mentre tu sei terrena?

– Non cerco apposite parole,
Né so come spiegarmi –
Benché tu parli chiaramente,
Non posso indovinarti;

Ma se tu vuoi fedele e leale
Io t'abbia sempre caro,
In terra scendi a trovarmi,
Sii come me, mortale.

– Tu-mi cei chiar nemurirea mea
 În schimb pe-o sărutare;
Dar voi să ştii asemenea
 Cât te iubesc de tare;

Da, mă voi naşte din păcat,
 Primind o altă lege;
Cu vecinicia sunt legat,
 Ci voi să mă deslege.

Şi se tot duce... S-a tot dus.
 De dragu-unei copile,
S-a rupt din locul lui de sus,
 Pierind mai multe zile.

* * *

În vremea asta, Cătălin,
 Viclean copil de casă,
Ce împlă cupele cu vin
 Mesenilor la masă,

Un paj ce poartă pas cu pas
 A-mpărătesii rochii,
Băiat din flori şi de pripas,
 Dar îndrăzneţ cu ochii,

Cu obrăjei ca doi bujori
 De rumeni, bată-i vina,
Se furişează pânditor
 Privind la Cătălina.

– Dar ce frumoasă se făcu!
 Şi mândră, arz-o focul;

– Mi chiedi l'immortalità
In cambio di un bacio.
Eppure voglio che tu sappia
Quanto io possa amarti;

Sì, nascerò con il peccato,
Subendo un'altra legge;
Sono legato all'eterno,
Slegato voglio esser.

E se ne va... Se ne andò,
L'amor per la fanciulla,
Dall'orbita del ciel lo sradicò,
Parecchio tempo spento.

* * *

In questo mentre, Cătălin,
Infante assai furbo,
Che empie i calici di vino
Degli ospiti al convivio,

Paggio che porta zitto zitto
Lo strascico regale,
Abbandonato trovatello,
Ma dallo sguardo ardito,

Con due gote, l'imbroglione,
Peonie vermiglie,
Lui si insinua furtivo
Spiando Cătălina.

– Oh, come bella mi sbocciò!
E altera! Dà nel cuore;

Ei Cătălin, acu-i acu
Ca să-ți încerci norocul.

Și-n treacăt o cuprinse lin
Într-un ungher degrabă.
– Da' ce vrei, mări Cătălin?
Ia du-t' de-ți vezi de treabă.

– Ce voi? Aș vrea să nu mai stai
Pe gânduri totdeauna,
Să râzi mai bine și să-mi dai
O gură, numai una.

– Dar nici nu știu măcar ce-mi ceri,
Dă-mi pace, fugi departe –
O, de Luceafărul din cer
M-a prins un dor de moarte.

– Dacă nu știi, ți-aș arăta
Din bob în bob amorul,
Ci numai nu te mânia,
Ci stai cu binișorul;

Cum vânătoru-ntinde-n crâng
La păsărele lațul,
Când ți-oi întinde brațul stâng,
Să mă cuprinzi cu brațul;

Și ochii tăi nemișcători
Sub ochii mei rămâie...
De te înalț de subsuori
Te-nalță din călcâie;

Su Cătălin, tocca a te
Metterti alla ventura.

E dolcemente, di passaggio
La prese in un angol;
– Che vuoi, sta' buono, Cătălin,
Mah, bada ai fatti tuoi!

– Che voglio? Tu non stia più
Soprappensiero sempre,
E rida invece e mi dia
Un bacio, solo uno.

– Non so neppure che mi chiedi,
Lasciami con la sorte –
Oh, per il sommo Espero,
Mi colse un duol di morte.

– Se non lo sai, t'insegnerei
L'amore a poco a poco,
Ma non sdegnarti, ci vorrebbe
Del bello e del buono;

Qual cacciatore che mette il laccio
Nel bosco all'uccello,
Allorché un braccio porgerò,
Tu cingimi col braccio;

E i tuoi occhi stiano fermi
Nei miei occhi intenti...
Se per la vita t'alzerò
Sollevati sui piedi;

Când fața mea se pleacă-n jos,
În sus rămâi cu fața,
Să ne privim nesățios
Și dulce toată viața;

Și ca să-ți fie pe deplin
Iubirea cunoscută,
Când sărutându-te mă-nclin,
Tu iarăși mă sărută.

Ea-l asculta pe copilaș
Uimită și distrasă,
Și rușinos și drăgălaș,
Mai nu vrea, mai se lasă,

Și-i zise-ncet: – Încă de mic
Te cunoșteam pe tine,
Și guraliv și de nimic,
Te-ai potrivi cu mine...

Dar un Luceafăr, răsărit
Din liniștea uitării,
Dă orizon nemărginit
Singurătății mării.

Și tainic genele le plec,
Căci mi le umple plânsul,
Când ale apei valuri trec
Călătorind spre dânsul;

Lucește c-un amor nespus,
Durerea să-mi alunge,
Dar se înalță tot mai sus,
Ca să nu-l pot ajunge.

Quando ripiego il mio volto,
In alto il tuo ferma,
Ci guarderemo con l'ardore
D'eterna passione;

E che l'amore pienamente
Ti sia rivelato,
Quando baciandoti m'inclino,
Rispondimi con baci.

Lei dava ascolto al garzone,
Stupita e distratta,
E vereconda e carina,
Non vuole, eppur si lascia,

Poi sottovoce: – Sin da bambino
Ti sapevo, lo stesso sei
Pettegolo e perdigiorno,
Saresti un par mio...

Ma Espero, emerso da
La quiete dell'oblio,
Dà orizzonte sconfinato;
All'eremo marino.

E di nascosto abbasso gli occhi,
Ché il pianto me li affoga,
Quando le onde lo inseguon
Verso di lui scorrendo;

Risplende d'ineffabile amore,
Per spegnere il mio duolo,
Solo che sempre più s'innalza.
Ché giungerlo non possa.

Pătrunde trist cu raze reci
Din lumea ce-l desparte...
În veci îl voi iubi și-n veci
Va rămânea departe...

De-aceea zilele îmi sunt
Pustii ca niște stepe;
Dar nopțile-s de-un farmec sfânt
Ce nu-l mai pot pricepe.

– Tu ești copilă, asta e...
Hai ș-om fugi în lume!
Doar ni s-or pierde urmele
Și nu ne-or ști de nume;

Căci amândoi vom fi cuminți,
Vom fi voioși și teferi,
Vei pierde dorul de părinți
Și visul de luceferi.

* * *

Porni Luceafărul. Creșteau
În cer a lui aripe,
Și căi de mii de ani treceau
În tot atâtea clipe.

Un cer de stele dedesupt,
Deasupra-i cer de stele –
Părea un fulger ne-ntrerupt
Rătăcitor prin ele,

Și din a chaosului văi,
Jur împrejur de sine,

Pervadon tristi i freddi raggi
 Dal mondo oltreumano...
Per sempre l'amerò ma sempre
 Se ne terrà lontano..

Sicché i miei giorni sono
 Deserti come lande;
Le notti invece fascino divino
 Che non posso intender.

– Tu sei ingenua e come...
 Su, scappiam pel mondo!
Di noi le tracce andranno perse
 E ci oblieranno;

Saremo tutt'e due bravi,
 Saremo lieti e salvi,
Non più rimpiangerai parenti
 Né astri sognerai.

* * *

Si mosse Espero. Ai cieli
 Sue ali aggrandivan,
Correan vie di millenni
 In altrettanti istanti.

Un ciel di stelle al di sotto,
 Di sopra un ciel di stelle –
Sembrava fulmine incessante
 Fra d'esse tumultuando.

Dal cupo caos dei burroni,
 A sé intorno in giro.

Vedea, ca-n ziua cea de-ntâi,
Cum izvorau lumine;

Cum izvorând îl înconjur
Ca niște mări, de-a-notul...
El zboară, gând purtat de dor
Pân' pierе totul, totul;

Căci unde-ajunge nu-i hotar,
Nici ochi spre a cunoaște,
Și vremea-ncearcă în zadar
Din goluri a se naște

Nu e nimic și totuși e
O sete care-l soarbe,
E un adânc asemenea
Uitării celei oarbe.

– De greul negrei vecinicii,
Părinte, mă dezleagă,
Și lăudat pe veci să fii
Pe-a lumii scară-ntreagă;

O, cere-mi, Doamne, orice preț,
Dar dă-mi o altă soarte,
Căci tu izvor ești de vieți,
Și dătător de moarte;

Reia-mi al nemuririi nimb
Și focul din privire
Și pentru toate dă-mi în schimb
O oră de iubire...

Vedea, come al primo giorno,
Le luci scaturire;

E scaturendo lo avvolgon
Come dei mari, a nuoto...
Lui vola, spirito che anela
Finché scompare tutto;

Ché dove giunge non c'è fine,
Né occhio che conosca,
Invano il tempo si ingegna
Di nascere dal vuoto.

Non vi è nulla, pure c'è
La sete che l'assorbe,
Nel fondo cupo che pareggia
L'oblio della morte.

– Dal peso del brumoso eterno,
Scioglimi Padre Sacro,
Ti sia il nome lode eterna
Per tutto il creato;

Chiedimi, Padre, ogni prezzo,
Ma dammi un'altra sorte,
Giacché tu sei fonte di vita,
Dispensator di morte;

Toglimi il nimbo immortale
E il fuoco degli sguardi
E dammi in cambio di tutto
Un attimo d'amore...

Din chaos Doamne – am apărut,
 Și m-aș întoarce-n chaos...
Și din repaos m-am născut,
 Mi-e sete de repaos.

– Hyperion, ce din genuni
 Răesai c-o-ntreagă lume,
Nu cere semne și minuni
 Care n-au chip și nume;

Tu vrei un om să te socoți,
 Cu ei să te asameni?
Dar piară oamenii cu toți,
 S-ar naște iarăși oameni.

Ei numai doar durează-n vânt
 Deșerte idealuri –
Când valuri află un mormânt,
 Răsar din urmă valuri;

Ei doar au stele cu noroc,
 Și prigoniri de soarte,
Noi nu avem nici timp nici loc
 Și nu cunoaștem moarte.

Din sânul vecinicii ieri
 Trăiește azi ce moare,
Un soare de s-ar stinge-n cer,
 S-aprinde iarăși soare;

Părând pe veci a răsări,
 Din urmă moartea-l paște,
Căci toți se nasc spre a muri
 Și mor spre a se naște;

Dal caos sono nato – Padre,
Ritornerei nel caos...
Sono il figlio della quiete,
Anelo per la quiete...

– Iperione, tu dall'abisso
Spunti coll'universo,
Non chieder segni e miracoli
Che non han nome e viso;

Tu vuoi valere quant'un uomo,
Rassomigliarti a loro?
Periscan gli umani tutti,
Ne nasceranno ancora.

Solo nel vento essi plasmano
Deserti ideali –
Quand'onde trovano una tomba,
Addietro spuntano onde;

Essi han solo le lor stelle,
Di buona e mala sorte,
Noi oltre tempo oltre spazio
Siamo oltre morte.

Del grembo dell'eterno ieri
Vive l'oggi che muore,
Un sole se si spegne in ciel,
Ancor s'accende sole;

Di sorgere per sempre illuso,
Morte l'incalza e pasce,
Ché tutti nascon per morire
E muoion per rinascere.

Iar tu, Hyperion rămâi
Oriunde ai apune...
Cere-mi – cuvântul meu de-ntâi,
Să-ți dau înțelepciune?

Vrei să dau glas acelei guri,
Ca dup-a ei cântare
Să se ia munții cu păduri
Și insulele-n mare?

Vrei poate-n faptă să arăți
Dreptate și tărie?
Ți-aș da pământul în bucăți
Să-l faci împărăție.

Îți dau catarg lângă catarg,
Oștiri spre a străbate
Pământu-n lung și marea-n larg,
Dar moartea nu se poate...

Și pentru cine vrei să mori?
Întoarce-te, te-ndreaptă
Spre-acel pământ rătăcitor:
Și vezi ce te așteaptă.

* * *

În locul lui menit din cer
Hyperion se-ntoarsă
Și, ca și-n ziua cea de ieri,
Lumina și-o revarsă.

Căci este sara-n asfințit,
Și noaptea o să-nceapă;

Ma tu, Iperione, duri
Dovunque tramonti...
Chiedimi altro – i primordi,
Offrirti la saggezza?

Vuoi ch'io dia a quella bocca,
Tal voce che il canto
Rimuova i monti e le selve
E l'isole del mare?

Vuoi forse compiere coi fatti
Giustizia e valore?
Il mondo a pezzi ti darei
A farne il tuo regno.

Ti do velieri e velieri,
Eserciti a percorrere
In lungo e in largo l'orbe,
Ma morte non consento...

Per chi vuoi tu morire, sai?
Rivolgiti e torna
A quella terra errabonda:
Vedrai ciò che t'attende.

* * *

Al suo posto destinato
Risale Iperione
E come tutti i giorni d'ieri,
Riversa la sua luce.

Giacché la sera è al tramonto,
La notte sta calando;

Răsare luna liniștit
 Și tremurând din apă

Și împlă cu-ale ei scânteii
 Cărările din crânguri...
Sub șirul lung de mândri tei
 Ședeau doi tineri singuri:

– O, lasă-mi capul meu pe sân,
 Iubito, să se culce,
Sub raza ochiului senin
 Și negrăit de dulce;

Cu farmecul luminii reci
 Gândirile străbate-mi,
Revarsă liniște de veci
 Pe noaptea mea de patimi.

Și de asupra mea rămâi
 Durerea mea de-o curmă,
Căci ești iubirea mea de-ntâi
 Și visul meu din urmă.

Hyperion vedea de sus
 Uimirea-n a lor față;
Abia un braț pe gât i-a pus
 Și ea l-a prins în brață...

Miroase florile-argintii,
 Și cad, o dulce ploaie,
Pe creștetele-a doi copii
 Cu plete lungi, bălaie.

La luna sorge piano piano
Tremante, dalle onde

E inargenta di faville
Di fratte i sentieri...
Sotto il filar di alti tigli
Due giovani sedean:

– Accogli la mia fronte al seno,
Amore, a riposare,
Ai raggi del sereno occhio
Inenarrabil dolce;

Col fascino del freddo lume
Pervadi i miei pensieri,
Eterna quiete spandi su
La notte di tormenti.

Del tuo raggio vegliami
A spegnere il mio duolo,
Ché il mio primo amore sei
E l'ultimo mio sogno.

Dall'alto Iperione scrutava
Quant'eran trasognati;
Appena lui cingea il suo collo,
Che lei lo abbracciava...

Odorano argentini fiori,
Cadono, dolce pioggia,
Sui capi di quei pargoli
Con bionde lunghe chiome.

Ea, îmbătătată de amor,
Ridică ochii. Vede
Luceafărul. Și-ncetișor,
Dorințele-i încrede:

– Cobori în jos, Luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n codru și în gând,
Norocu-mi luminează!

El tremură ca alte dăți
În codri și pe dealuri,
Călăuzind singurătăți
De mișcătoare valuri.

Dar nu mai cade ca-n trecut
În mări din tot înaltul:
– Ce-ți pasă ție, chip de lut,
Dac-oi fi eu sau altul,

Trăind în cercul vostru strâmt
Norocul vă petrece,
Ci eu în lumea mea mă simt
Nemuritor și rece.

Ebbra d'amore, lei innalza
I suoi occhi. Vede
Il suo Espero. Dimessa,
Gli affida i desii:

– Scendi da me, Espero lieve,
Sul tuo raggio alto,
Pervadi il bosco, il pensiero.
Rischiara il mio fato!

Lui tremola com'altre volte
Sui boschi e sui colli,
Guidando solitudini
Di tumultuose onde.

Ma più non piomba come allora
Nei mari dagli alti:
– Che importa a te, volto di polve,
Se fossi io od altri,

Vivendo nell'angusto cerchio
Vi fa da scorta il fato,
Mentre nel mio mondo sono
Eterno freddo alto.

CÂND AMINTIRILE...

Când amintirile-n trecut
 Încearcă să mă cheme,
Pe drumul lung și cunoscut
 Mai trec din vreme-n vreme.

Deasupra casei tale ies
 Și azi aceleași stele,
Ce-au luminat atât de des
 Înduioșării mele.

Și peste arbori răsfirați
 Răsare blânda lună,
Ce ne găsea îmbrățișați
 Șoptindu-ne-mpreună.

A noastre inimi își jurau
 Credință pe toți vecii,
Când pe cărări se scuturau
 De floare liliicii.

Putut-au oare-atâta dor
 În noapte să se stângă,
Când valurile de izvor
 N-au încetat să plângă,

Când luna trece prin stejari
 Urmând mereu în cale-și,
Când ochii tăi, tot încă mari,
 Se uită dulci și galeși?

QUANDO I RICORDI...

Quando i ricordi nel passato
Ritentan a chiamarmi,
La lunga risaputa strada
Rifaccio di tanto in tanto.

Di sopra il tuo tetto sorgon
Pur oggi quelle stelle,
Che tanto spesso illuminaron
La tenera mia speme.

Di tra gli alberi dispersi
S'innalza blanda luna,
Che ci trovava abbracciati
A sussurrar congiunti.

I nostri cuori si giuravan
Perpetua fedeltà,
Che sui sentieri si spogliavan
Dei fiori i lillà.

Possibile, tanto desio
Svanisca nella notte,
Mentre i flutti della fonte
Non smisero di pianger,

Mentre la luna va tra i lecci
Seguendo la sua strada,
Mentre i tuoi occhi, sempre grandi,
Guardano dolci e mesti?

DOINA

De la Nistru pâ'n' la Tisa
Tot Românul plânsu-mi-s-a
Că nu mai poate străbate
De-atâta străinătate.
Din Hotin și pâ'n' la Mare
Vin muscalii de-a călare
De la Mare la Hotin
Mereu calea ne-o așin;
Din Boian la Vatra-Dornii
Au umplut omida cornii.
Și străinul te tot paște
De nu te mai poți cunoaște.
Sus la munte, jos la vale,
Și-au făcut dușmanii cale,
Din Sătmăr până-n Săcele
Numai vaduri ca acele.
Vai de biet Român săracul!
Îndărăt tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se-ndeamnă,
Nici îi este toamna toamnă,
Nici e vară vara lui,
Și-i străin în țara lui.
De la Turnu-n Dorohoi
Curg dușmanii în puhoi
Și s-așează pe la noi;
Și cum vin cu drum de fier,
Toate cântecele pier,
Zboară păsările toate
De neagra străinătate;

DOINA³

Dal Nistro fino al Tissa
Solo il pianto sevizia
Ché le terre dei romeni
Son gremite da stranieri.
Da Hotin fino al Mare
Vengono a cavallo slavi,
Dal Mare fino a Hotin
Ci inseguon dappertutto;
Da Boian a Vatra-Dornei
Secca i cornioli il bruco.
Lo straniero sta in agguato,
Fa di te uomo dannato.
Tanto a monte che a valle,
Si fece il nemico strada
Da Sătmăr fino a Săcele
Vigila tutti i sentieri.
Oh, il misero romeno!
Sempre indietro come il granchio,
Non avanza, né arrischia,
Il suo autunno non è suo,
Né l'estate lo protegge,
Esule nel suo paese.
Da Turnu a Dorohoi
Nemici a torrenti invadono
A piantarsi tra di noi;
Vengono per ferrovia,
I nostri canti zittiti,
Gli uccelli volano via
Dallo straniero atterriti;

3 Testo poetico originale ispirato ad una delle più antiche specie folcloristiche romene.

Numai umbra spinului
La ușa creștinului.
Își dezbracă țara sânul,
Codrul – frate cu Românul –
De secure se tot pleacă
Și izvoarele ei seacă,
Sărac în țară săracă!
Cine-au îndrăgit străinii,
Mânca-i-ar inima câinii,
Mânca-i-ar casa pustia,
Și neamul nemernicia!

Ștefane, Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta,
Las' Archimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija Sfinților
În sama părinților,
Clopotele să le tragă
Ziua-ntreagă, noaptea-ntreagă,
Doar s-a-ndura Dumnezeu,
Ca să-ți mântui neamul tău!
Tu te-nalță din mormânt,
Să te-aud din corn sunând
Și Moldova adunând.
De-i suna din corn odată,
Ai s-aduni Moldova toată,
De-i suna de două ori,
Îți vin codri-n ajutor,

Solo l'ombra della spina
Fa da scorta al cristiano.
La terra si spoglia il grembo,
Mentre il bosco del romeno
Sotto la scure si china
Le sue polle stan seccando,
Nel paese miserando!
Chi ebbe gli stranieri cari,
Gli mangin il cuore i cani,
Lo rovini il malanno,
Gli sia il ceppo vano!

Grande Stefano⁴, Signore,
A Putna più non tardare,
Lascia all'Archimandrita
La cura dell'abbazia,
Lascia i Santi in balia
Dei monaci e dei preti,
Che essi suonin le campane
Giorno e notte finché piaccia,
A Iddio che tu salvi,
E riscatti la tua razza!
Balza fuori dalla tomba,
Fa sentire il tuo corno
Per chiamar la Moldavia.
Appena lo suonerai,
Intorno a te la vedrai,
Se lo suonerai due volte
Tutti i boschi accorreranno,

4 Stefano, detto il Grande e Santo, principe regnante o voivoda della Moldavia (1433-1504) che difese le sue terre, compresa la Bessarabia, territorio storico romeno, contro i vari eserciti invasori: ottomani, polacchi, ungheresi; il poeta fa di lui il simbolo della prodezza, del patriottismo e della libertà dei romeni.

De-i suna a treia oară
Toți dușmanii or să piară
Din hotare în hotare,
Îndrăgi-i-ar ciorile,
Și spânzurătorile!

PE LÂNGĂ PLOPII FĂRĂ SOȚ

Pe lângă plopii fără soț
Adesea am trecut;
Mă cunoșteau vecinii toți –
Tu nu m-ai cunoscut.

La geamul tău ce strălucea
Privii atât de des;
O lume toată-nțelegea –
Tu nu m-ai înțeles.

De câte ori am așteptat
O șoaptă de răspuns!
O zi din viață să-mi fi dat,
O zi mi-era de-ajuns;

O oră să fi fost amici,
Să ne iubim cu dor,
S-ascult de glasul gurii mici,
O oră, și să mor.

Dându-mi din ochiul tău senin
O rază dinadins,
În calea timpilor ce vin
O stea s-ar fi aprins;

E se lo suoni ancora
I nemici periranno
Da confine a confine,
Dalle cornacchie amati,
Alle forche la lor fine!

LA STRADA DEI PIOPPI SPAIATI

La strada dei pioppi spaiati
 Io spesso ho rifatto;
I tuoi vicini sapevan –
 Sol tu m'hai ignorato.

La tua finestra che splendeva
 Guardavo tanto spesso;
Un mondo intero intendeva –
 Tu non mi hai compreso.

Oh quante volte ho sperato
 Un sussurro, un cenno!
Un giorno se m'avessi dato,
 Avrebbe valso il cielo;

Un'ora fossimo amici
 E desiosi amarci,
Sentissi il tuo dolce verso
 Un'ora, poi morissi.

Dal tuo chiaro occhio dando
 A me, apposta, un raggio,
Incontro ai tempi avvenire
 Sarebbe sorto un astro;

Ai fi trăit în veci de veci
 Și rânduri de vieți,
Cu ale tale brațe reci,
 Înmărmureai măreț.

Un chip de-a pururi adorat
 Cum nu mai au perechi
Acele zâne ce străbat
 Din timpurile vechi.

Căci te iubeam cu ochi păgâni
 Și plini de suferinți,
Ce mi-i lăsară din bătrâni
 Părinții din părinți.

Azi nici măcar îmi pare rău
 Că trec cu mult mai rar,
Că cu tristeță capul tău
 Se-ntoarce în zadar,

Căci azi le semeni tuturor
 La umblet și la port,
Și te privesc nepăsător
 C-un rece ochi de mort.

Tu trebuia să te cuprinzi
 De acel farmec sfânt,
Și noaptea candelă s-aprinzi
 Iubirii pe pământ.

Saresti viva in eterno
Attraversando vite,
Con le tue vaghe braccia fredde,
Eccelso marmo vivo.

Un viso sempre adorato
Che più non hanno pari
Se non le fate che emergon
Dai tempi più lontani.

T'amavo, gli occhi idolatri
E colmi di tormento,
Che mi avean tramandati
Parenti di parenti.

Oggi nemmeno mi rincresce
Che passi rade volte,
Che tristemente il tuo guardo
Indarno mi insegue,

Ché oggi tu somigli a tutte,
Nel passo, nel contegno,
Indifferente guardo te
Con freddo occhio spento.

Dovevi aprire il tuo cuore
A quel divino incanto,
Di notte accender un lumino
In terra all'amore.

ȘI DACĂ...

Și dacă ramuri bat în geam
 Și se cutremur plopilor,
E ca în minte să te am
 Și-ncet să te apropii.

Și dacă stele bat în lac
 Adâncu-i luminându-l,
E ca durerea mea s-o-mpac
 Înseninându-mi gândul.

Și dacă norii deși se duc,
 De iese-n lucru luna,
E ca aminte să-mi aduc
 De tine-ntotdeauna.

GLOSSĂ

*Vreme trece, vreme vine,
Toate-s vechi și nouă toate;
Ce e rău și ce e bine
Tu te-ntreabă și sokoate;
Nu spera și nu ai teamă,
Ce e val ca valul trece;
De te-ndeamnă, de te cheamă
Tu rămâi la toate rece.*

Multe trec pe dinainte,
În auz ne sună multe,
Cine ține toate minte
Și ar sta să le asculte?...

E SE...

E se sui vetri bussan fronde
E tremano i pioppi,
Onde ti abbia nella mente
E piano ti accosti.

E se sul lago vibran stelle,
Lustrandogli il profondo,
Onde appaghi il mio dolore
Col lume del pensiero.

E se le grosse nubi vanno
Che s'alza in ciel la luna,
Onde io abbia a ricordare
Solo di te per sempre.

GLOSSA

*Tempo passa, tempo viene,
Tutto è vecchio, tutto è nuovo
Ciò ch'è male, ciò ch'è bene
Solo chiediti e pensa.
Non sperare e non temere,
Ciò ch'è onda, va qual onda;
Se t'induce, se t'attrae,
Resta freddo a ogni cosa.*

Tante cose s'avvicinano,
Ne sentiamo a mille a mille,
Chi può tutto memorare
E starebbe a udirle?...

Tu așează-te deoparte,
Regăsindu-te pe tine,
Când cu zgomote deșarte
Vreme trece, vreme vine.

Nici încline a ei limbă
Recea cumpăn-a gândirii
Înspre clipa ce se schimbă
Pentru masca fericirii.
Ce din moartea ei se naște
Și o clipă ține poate,
Pentru cine o cunoaște
Toate-s vechi și nouă toate.

Privitor ca la teatru
Tu în lume să te-nchipui:
Joace unul și pe patru
Totuși tu ghici-vei chipu-i,
Și de plânge, de se ceartă,
Tu în colț petreci în tine
Și-nțelegi din a lor artă
Ce e rău și ce e bine.

Viitorul și trecutul
Sunt a filei două fețe,
Vede-n capăt începutul
Cine știe să le-nvețe;
Tot ce-a fost ori o să fie
În prezent le-avem pe toate,
Dar de-a lor zădărnicie
Te întreabă și socoate.

Căci acelorași mijloace
Se supun câte există,

In disparte quindi siedi,
Il tuo io ritrovando,
Che con gran fracasso vano
Tempo passa, tempo viene.

Non inclini il suo ago,
Del pensiero il freddo pendolo
Verso l'istante che cambia
In sorte che gioca di ruolo.
Dalla propria morte nasce
E dura, forse, un istante,
Per colui che lo conosce
Tutto è vecchio, tutto è nuovo.

Spettator come a teatro
Tu figurati nel mondo:
Faccia uno quattro parti
Pur saprai ch'è un solo volto,
Che lui litighi o pianga,
Tu divertiti in disparte
E impara da lor arte
Ciò ch'è bene, ciò ch'è male.

Il passato e l'avvenire
Son del foglio le due facce,
Nella fine c'è l'inizio
Per chi a vederne è atto;
Ciò che fu, ciò che sarà
Tutto abbiamo al presente,
Sulla loro vanità
Solo chiediti e pensa.

Giacché agli stessi mezzi
Ubbidisce ciò che esiste,

Și de mii de ani încoace
Lumea-i veselă și tristă;
Alte măști, aceeași piesă,
Alte guri, aceeași gamă,
Amăgit atât de-adese
Nu spera și nu ai teamă.

Nu spera când vezi mișei
La izbândă făcând punte,
Te-or întrece nătărăii,
De ai fi cu stea în frunte;
Teamă n-ai, căta-vor iarăși
Între dâșii să se plece,
Nu te prinde lor tovarăș:
Ce e val, ca valul trece.

Cu un cântec de sirenă,
Lumea-ntinde lucii mreje;
Ca să schimbe-actorii-n scenă
Te momește în vârteje;
Tu pe-alături te strecoară,
Nu băga nici chiar de seamă,
Din cărarea ta afară
De te-ndeamnă, de te cheamă.

De te-ating, să feri în laturi,
De hulesc, să taci din gură;
Ce mai vrei cu-a tale sfaturi
Dacă știi a lor măsură?
Zică toți ce vor să zică,
Treacă-n lume cine-o trece;
Ca să nu-ndrăgești nimică,
Tu rămâi la toate rece.

E da più d'uno millenni
È il mondo lieto e triste,
Altri mimi, stessa trama,
Altre voci, stessa gamma,
Ingannato tante volte
Non sperar e non temere.

Non sperar se vedi abietti
Che s'addensano alle palme,
Ti soverchieran gli scempi,
Fossi pur l'astro del carme;
Non temer, cominceranno
Fra di lor la baraonda,
Tu non metterti nel branco;
Ciò ch'è onda, va qual onda.

Come un canto di sirena
Tende il mondo lustre reti;
Per cambiar gli attori in scena
Ti stordisce, ti alletta;
Tu scantona in disparte
E non badare neanche,
Fuori della tua strada
Se t'induce, se t'attrae.

Se ti toccan, scosta via,
Ti calunnian, non opporti;
A che pro consigli dia
Quando sai i loro modi?
Tutti dicano ogni cosa,
Passino pel mondo tanti;
Tu, per non appassionarti,
Resta freddo a ogni cosa.

*Tu rămâi la toate rece,
De te-ndeamnă, de te cheamă;
Ce e val, ca valul trece,
Nu spera și nu ai teamă;
Te întreabă și socoate
Ce e rău și ce e bine;
Toate-s vechi și nouă toate:
Vreme trece, vreme vine.*

ODĂ
(ÎN METRU ANTIC)

Nu credeam să-nvăț a muri vrodată;
Pururi tânăr, înfășurat în manta-mi,
Ochii mei nălțam visători la steaua
Singurătății.

Când deodată tu răsăriși în cale-mi,
Suferință, tu, dureros de dulce
Pân-în fund băui voluptatea morții
Nendurătoare.

Jalnic ard de viu chinuit ca Nessus,
Ori ca Hercul înveninat de haina-i;
Focul meu a-l stinge nu pot cu toate
Apele mării.

De-al meu propriu vis, mistuit mă vaiet,
Pe-al meu propriu rug, mă topesc în flăcări...
Pot să mai renviu luminos din el ca
Pasărea Phoenix?

*Resta freddo a ogni cosa,
Se t'induce, se t'attrae
Ciò ch'è onda, va qual onda,
Non sperare e non temere;
Solo chiediti e pensa
Ciò ch'è male, ciò ch'è bene;
Tutto è vecchio, tutto è nuovo:
Tempo passa, tempo viene.*

ODE
(IN METRO ANTICO)

Mai credevo apprendere come si muore;
Sempre giovin nel mio manto avvolto,
Gli occhi alzavo all'astro
Di solitudine.

Quando incontro a me tu sorgesti,
Tormento, tu, penosamente dolce
Bevvi intera la voluttà della morte
Inesorabile.

Sto bruciando vivo qual miser Nesso,
Ercol avvelenato dalla sua veste;
Spegner non posso il mio fuoco con tutte
L'acque del mare.

Dal mio proprio sogno, esausto mi lagno,
Sul mio proprio rogo, fondo in fiamme...
Posso mai risorgere lucente pari
Alla Fenice?

Piară-mi ochii turburători din cale,
Vino iar în sân, nepăsare tristă;
Ca să pot muri liniștit, pe mine
Mie redă-mă!

IUBIND ÎN TAINĂ...

Iubind în taină am păstrat tăcere,
Gândind că astfel o să-ți placă ție,
Căci în priviri citeam o vecinicie
De-ucigătoare visuri de plăcere.

Dar nu mai pot. A dorului tărie
Cuvinte dă duioaselor mistere;
Vreau să mă-nec de dulcea-nvăpăiere
A celui suflet ce pe al meu știe.

Nu vezi că gura-mi arsă e de sete
Și-n ochii mei se vede-n friguri chinu-mi,
Copila mea cu lungi și blonde plete?

Cu o suflare răcorești suspinu-mi,
C-un zâmbet faci gândirea-mi să se-mbete.
Fă un sfârșit durerii... vin' la sânu-mi.

TRECUT-AU ANII...

Trecut-au anii ca nori lungi pe șesuri
Și niciodată n-or să vie iară,

Periscan gli occhi ammalianti dalla mia via,
Ritorna nel cuor indifferenza triste;
Io possa morire tranquillo, vieni
Me a me dare!

SEGRETAMENTE AMANDO...

Segretamente amando non mi confessai,
Pensando ciò di tuo gradimento,
Ché nei tuoi occhi leggevo un eterno
Di micidiali sogni di diletto.

Ma più non posso. Il forte desìo
Dà ai soavi arcani una voce;
Vo' affogar nel dolce avvampare
Del tuo animo gemello al mio.

Non vedi che la bocca mi è arsa per la sete
E febbrili gli occhi di tormento,
Fanciulla mia da lunghe e bionde trecce?

D'un alito lenisci il mio pianto,
Con un sorriso il pensier m'inebri,
Al cruccio metti fin... vienimi accanto.

PASSARON GLI ANNI...

Passaron gli anni, sui piani tarde nubi,
Per non tornar indietro più giammai,

Căci nu mă-ncântă azi cum mă mișcară
Povești și doine, ghicitori, eresuri,

Ce fruntea-mi de copil o-nseninară,
Abia-nțelese, pline de-nțelesuri –
Cu-a tale umbre azi în van mă-mpresuri,
O, ceas al tainei, asfințit de sară.

Să smulg un sunet din trecutul vieții,
Să fac, o, suflet, ca din nou să tremuri,
Cu mâna mea în van pe liră lunec;

Pierdut e totu-n zarea tinereții,
Și mută-i gura dulce-a altor vremuri,
Iar timpul crește-n urma mea... mă-ntunec!

VENEȚIA

S-a stins viața falnicei Veneții,
N-auzi cântări, nu vezi lumini de baluri,
Pe scări de marmură, prin vechi portaluri,
Pătrunde luna, înălbind păreții.

Okeanos se plânge pe canaluri...
El numa-n veci e-n floarea tinereții,
Miresei dulci i-ar da suflarea vieții,
Izbește-n ziduri vechi, sunând din valuri.

Ca-n țintirim tăcere e-n cetate.
Preot rămas din a vechimii zile,
San Marc sinistru miezul nopții bate.

Ché non m'incantan oggi come una volta
Indovinelli, miti, doine, fiabe,

Che la fanciulla fronte allor rasserenaron,
Intese appena, cariche di sensi –
Invan mi assalgon oggi le tue ombre,
Oh, ora dell'arcano, tramonto della sera.

Strappare un suon alla vissuta vita,
Commuoverti ancor, sfiorando la mia lira,
Invan la mano tenta, meglio dirci addio;

Tutto è perduto della giovinezza,
È muto il dolce canto dell'età estinta,
Il tempo ingigantisce dietro me... m'abbuio!

VENEZIA

Spirò la fiera vita di Venezia,
Non vi si canta, i balli spenti tutti,
Fra scale in vecchio marmo, fra portali,
S'addentra luna, lumeggiando i muri.

Okeanos si lagna sui canali...
Lui solo fior di gioventù perenne,
La vita alla dolce sposa ridarebbe,
I vecchi muri urta d'onde echeggianti.

Qual cimitero è la città, di quiete.
Apostolo dei tempi invecchiati,
San Marco, orrendo, mezzanotte fende.

Cu glas adânc, cu graiul de Sibile,
Rostește lin în clipe cadențate:
"Nu-nvie morții – e-n zadar, copile!"

SE BATE MIEZUL NOPTII...

Se bate miezul nopții în clopotul de-aramă,
Și somnul, vameș vieții, nu vrea să-mi ieie vamă.
Pe căi bătute-adeșea vrea mintea să mă poarte,
S-asamăn între-olaltă viață și cu moarte;
Ci cumpăna gândirii-mi și azi nu se mai schimbă,
Căci între amândouă stă neclintită limbă.

CU MÂNE ZILELE-ȚI ADAOGI...

Cu mâne zilele-ți adaogi,
Cu ieri viața ta o scazi
Și ai cu toate astea-n față
De-a pururi ziua cea de azi.

Când unul trece, altul vine
În astă lume a-l urma,
Precum când soarele apune
El și răsare undeva.

Se pare cum că alte valuri
Cobor mereu pe-același vad,
Se pare cum că-i altă toamnă,
Ci-n veci aceleași frunze cad.

Con voce fonda, verso sibillino,
Scandisce piano gli attimi ritmati:
"I morti non risorgon – figlio mio!"

LA MEZZANOTTE BATTE...

La mezzanotte batte alla campana antica,
E della vita il dazio, il sonno, non mi dazia.
La mente vuol condurmi spesso per risapute vie,
Ché io alla morte la vita assomigli;
Ma più non muta oggi il pendol del pensiero,
Poiché tra l'una e l'altra sta l'ago sempre fermo.

ACCRESCI COL DOMANI I GIORNI...

Accresci col domani i giorni,
Coll'ieri la tua vita scade,
Innanzi hai, ciò nonostante,
Eternamente il giorno d'oggi.

Quand'uno passa, l'altro viene
Qual successor a questo mondo,
Così il sole mentre cala
Risorge pure in qualche luogo.

A quanto sembra altri flutti
Trovano sempre stesso guado,
E pare sia altro autunno,
Benché le stesse foglie cadan.

Naintea nopții noastre împlă
Crăiasa dulcii dimineți;
Chiar moartea însăși e-o părere
Și un visternic de vieți.

Din orice clipă trecătoare
Ăst adevăr îl înțeleg,
Că sprijină vecia-ntreagă
Și-nvârte universu-ntreg.

De-aceea zboare anu-acesta
Și se cufunde în trecut,
Tu ai ș-acum comoara-ntreagă
Ce-n suflet pururi ai avut.

Cu mâne zilele-ți adaogi,
Cu ieri viața ta o scazi,
Având cu toate astea-n față
De-a purure ziua de azi.

Priveliștile sclipitoare,
Ce-n repezi șiruri se diștern,
Repaosă nestrămutate
Sub raza gândului etern.

PESTE VÂRFURI

Peste vârfuri trece lună,
Codru-și bate frunza lin,
Dintre ramuri de arin
Melancolic cornul sună.

Innanzi alla nostra notte
Va la regina del mattino;
La stessa morte è illusione
Nonché di vite tesoriere.

Di ogni istante passeggero
Intendo questa verità,
Che esso appoggia l'eterno
E volge l'universo intero.

Perciò quest'anno pur s'involi
A seppellirsi nel passato,
Tu hai tutt'ora il tesoro
Della tua alma sempre intatto.

Accresci col domani i giorni,
Coll'ieri la tua vita scade,
Innanzi hai, ciò nonostante,
Eternamente il giorno d'oggi.

I paesaggi corruscanti,
Che a file rapide s'incalzan,
Riposan sempre immutati
Nel raggio del pensier eterno.

SULLE VETTE

Sulle vette passa luna,
Vibra il bosco le sue foglie,
Di tra fronde dell'ontano
Accorato il corno s'ode.

Mai departe, mai departe,
Mai încet, tot mai încet,
Sufletu-mi nemângâiet
Îndulcind cu dor de moarte.

De ce taci, când fermecată
Inima-mi spre tine-ntorn?
Mai suna-vei dulce corn,
Pentru mine vre odată?

LASĂ-ȚI LUMEA...

Lasă-ți lumea ta uitată,
Mi te dă cu totul mie,
De ți-ai da viața toată,
Nime-n lume nu ne știe.

Vin'cu mine, rătăcește
Pe cărări cu cotituri,
Unde noaptea se trezește
Glasul vechilor păduri.

Printre crengi scânteie stele,
Farmec dând cărării strâmte,
Și afară doar de ele
Nime-n lume nu ne simte.

Părul tău ți se desprinde
Și frumos ți se mai șede,
Nu zi ba de te-oi cuprinde,
Nime-n lume nu ne vede.

Più lontano, più lontano,
E più dolce, ancor più dolce,
Del mio animo l'affanno
Confortando a duol di morte.

Come taci che ammalato
Il mio cuore a te rivolgo?
Suonerai ancor per me,
Una volta, dolce corno?

LASCIA STARE IL TUO MONDO...

Lascia stare il tuo mondo,
Arrenditi a me del tutto,
Dessi pure la tua vita,
Non saprà di noi nessuno.

Andiamo ad aggirarci
Per sentieri tortuosi,
Dove di notte si sveglia
La voce dei boschi annosi.

Tra i rami brillano stelle,
La redola incantando,
E all'infuori di quelle
Non ci sentirà nessuno.

La tua chioma si discioglie
E s'adagia a meraviglia,
Se t'abbraccio, non opporti,
Non ci scorgerà nessuno.

Tânguiosul bucium sună,
L-ascultăm cu-atâta drag,
Pe când iese dulcea lună
Dintr-o rariște de fag.

Îi răspunde codrul verde
Fermecat și dureros,
Iară sufletu-mi se pierde
După chipul tău frumos.

Te desfaci c-o dulce silă,
Mai nu vrei și mai te lași,
Ochii tăi sunt plini de milă,
Chip de înger drăgălaș.

Iată lacul. Luna plină,
Poleindu-l, îl străbate;
El, aprins de-a ei lumină,
Simte-a lui singurătate.

Tremurând cu unde-n spume,
Între trestie le farmă
Și visând o-ntreagă lume
Tot nu poate să adoarmă.

De-al tău chip el se pătrunde,
Ca oglinda îl alege –
Ce privești zâmbind în unde?
Ești frumoasă, se-nțelege.

Înălțimile albastre
Pleacă zarea lor pe dealuri,
Arătând privirii noastre
Stele-n ceruri, stele-n valuri.

Lamentoso il corno suona,
Lo sentiam affezionati,
Mentre spunta dolce luna
Dal radume d'alti faggi.

Gli risponde il verde bosco
Ammaliato e dolente,
Mentre il cuore mi si perde
Per il tuo vago volto.

Ti stacchi con dolce sdegno,
Più non vuoi, più t'abbandoni,
Di pietà gli occhi colmi,
Dolce volto angelicato.

Ecco il lago. Il plenilunio,
Argentandolo, lo scorre;
Lui, dal lume avvampato,
Sente allor quanto è solo.

Tremolanti le sue onde,
Fra le canne le infrange,
E sognando tutto un mondo
Non può affatto addormentarsi.

Del tuo volto lui s'imbeve,
Come specchio te lo sceglie –
Perché sorridi alle onde?
Sei bellissima, s'intende.

Gli azzurri firmamenti
Piegan l'orizzonte ai colli,
Palesando ai nostri occhi
Stelle in cielo, stelle nell'onde.

E-un miros de tei în crânguri,
Dulce-i umbra de răchiți
Și suntem atât de singuri,
Și atât de fericiți!

Numai luna printre ceață
Varsă apelor văpaie,
Și te afli strânsă-n brață,
Dulce dragoste bălaie.

DIN VALURILE VREMII...

Din valurile vremii, iubita mea, răasai
Cu brațele de marmur, cu părul lung, bălai –
Și fața străvezie ca fața albei ceri
Slăbită e de umbra duioaselor dureri!
Cu zâmbetul tău dulce tu mângâi ochii mei,
Femeie între stele și stea între femei!
Și întorcându-ți fața spre umărul tău stâng,
În ochii fericirii mă uit pierdut și plâng.

Cum oare din noianul de neguri să te rump,
Să te ridic pe pieptu-mi, iubite înger scump,
Și fața mea în lacrimi pe fața ta s-o plec,
Cu sărutări aprinse suflarea să ți-o-nec
Și mâna friguroasă s-o încălzesc la sân,
Aproape, mai aproape pe inima-mi s-o țin.

Dar vai, un chip aievea nu ești, astfel de treci
Și umbra ta se pierde în negurile reci,
De mă găsesc iar singur cu brațele în jos
În trista amintire a visului frumos...

Odoran di tigli i boschi,
Dolce è l'ombra del vincteto,
E siamo tanto soli,
Oltremodo siamo lieti!

Sol la luna di tra nebbie,
Di bagliori innonda l'acque
E ti trova al mio seno,
Dolce amore biondeggiante.

DALL'ONDE DEGLI EVI...

Dall'onde degli evi, amata tu risorgi,
Marmoree le braccia, i capelli lunghi biondi –
Sul trasparente viso un cereo pallore
Incrudelisce l'ombra del tenero dolore!
Con il sorriso dolce carezzi i miei guardi,
Tu, astro fra le donne e donna fra gli astri!
E quando sulla spalla il tuo viso volgi,
Gli occhi della gioia contemplo, gli occhi molli.

Potessi mai staccarti da quel brumoso abisso,
Amato angiol caro, per sollevarti al petto,
In lacrime il mio viso chinare sul tuo viso,
Per toglierti il soffio con infocati baci
E la fredda mano scaldare al mio seno,
Al mio cuor tenerla, dentro il mio grembo.

Ma ah, un volto vero non sei, come t'involi,
E nelle fredde brume la tua ombra fonde,
Che solo mi ritrovo, le braccia vuote affrante,
Con il ricordo triste del mio vago sogno...

Zadarnic după umbra ta dulce le întind:
Din valurile vremii nu pot să te cuprind.

MAI AM UN SINGUR DOR

Mai am un singur dor:
 În liniştea serii
Să mă lăsaţi să mor
 La marginea mării;
Să-mi fie somnul lin
 Şi codrul aproape,
Pe-ntinsele ape
 Să am un cer senin.
Nu-mi trebuie flamuri,
 Nu voi sicriu bogat,
Ci-mi împletiţi un pat
 Din tinere ramuri.

Şi nime-n urma mea
 Nu-mi plângă la creştet,
Doar toamna glas să dea,
 Frunzişului veşted.
Pe când cu zgomot cad
 Izvoarele-ntr-una,
Alunece luna
 Prin vârfuri lungi de brad.
Pătrunză talanga
 Al serii rece vânt,
Deasupra-mi teiul sfânt
 Să-şi scuture creanga.

Addietro l'ombra dolce invano io le sporgo:
Dall'onde degli evi non posso afferrarti.

MI RESTA UN SOL DESÌO

Mi resta un sol desìo:
 Nel calmo tramonto
Morir col vostro oblío
 All'orlo del mare;
Mi sia il sonno lieve,
 Il bosco fratello,
Sulle distese onde
 Mi sia il ciel sereno.
Bandiere non voglio
 Né feretro fiero
Bensì un verde letto
 Di tenere fronde.

E dietro a me nessuno
 Mi pianga al capo,
Dia voce sol l'autunno
 Al tardo fogliame.
Per sempre irrequiete
 Ruzzolino polle,
Il plenilunio sfiori
 Cime lunghe d'abeti.
Pervada il sonaglio
 Il vento che annotta,
Su me il tiglio santo
 Si spogli la fronda.

Cum n-oi mai fi pribeag
De-atunci înainte,
M-or troieni cu drag
Aduceri aminte.
Luceferi, ce răsar
Din umbră de cetini,
Fiindu-mi prieteni,
O să-mi zâmbească iar.
Va geme de patemi
Al mării aspru cânt...
Ci eu voi fi pământ
În singurătate-mi.

NU VOI MORMÂNT BOGAT

Nu voi mormânt bogat,
Cântare și flamuri,
Ci-mi împlețiți un pat
Din tinere ramuri.
Și nime-n urma mea
Nu-mi plângă la creștet.
Frunzișului veșted
Doar vântul glas să-i dea.
În liniștea serii
Să mă-ngropați, pe când
Trec stoluri greu zburând
La marginea mării.

Să-mi fie somnul lin
Și codrul aproape,
Lucească cer senin
Eternelor ape,

Poiché d'allora innanzi
 Ramingo non andrò,
M'inneverà il ricordo
 Da caro compagno.
Esperi che emergon
 Da ombre d'abeti,
Essendomi amici
 Ancor sorrideran.
Va gemer di patemi,
 Del mare il cupo canto...
Io polvere sarò
 Deserto, obliato.

NON VOGLIO RICCO AVELLO

Non voglio ricco avello
 Bandiere e canti
Bensì un verde letto
 Di teneri rami.
E dietro a me nessuno
 Mi pianga al capo.
 Al tardo fogliame
Dia voce solo il vento.
 Nel calmo tramonto
Mi sotterriate mentre
A stento stuoli volan
 All'orlo del mare.

Mi sia il sonno lieve,
 Fratello il bosco,
Un ciel sereno splenda
 All'acque eterne

Care din văi adânci
Se-nalță la maluri,
Cu brațe de valuri
S-ar atârna de stânci –
Și murmură-ntr-una
Când spumegând recad,
Iar pe păduri de brad
Alunece luna.

Reverse dulci scânteii
Atotștiutoarea,
Deasupra-mi crengi de tei
Să-și scuture floarea.
Nemaifiind pribeag
De-atunci înainte,
Aduceri-aminte
M-or coperi cu drag
Și stinsele patemi
Le-or troieni căzând,
Uitarea întinzând
Pe singurătate-mi.

CRITICILOR MEI

Multe flori sunt, dar puține
Rod în lume o să poarte,
Toate bat la poarta vieții,
Dar se scutur multe moarte.

E ușor a scrie versuri
Când nimic nu ai a spune,

Che da gole profonde
 Si alzan agli orli,
 Con braccia di onde
A scavalcar gli scogli –
 E sussurran sempre,
In schiume ricadendo,
E sopra selve d'abeti
 Affiori la luna.

Faville dolci versi
 L'onnisciente,
I tigli su di me
 Si spoglin dei fiori.
Non più ramingo io
 D'allora innanzi,
 Soavi rimembranze
Mi ammanteranno
 Qual neve cadendo
Su spenti patemi,
L'oblio stendendo
 Sull'essere solo.

AI MIEI CRITICI

Tra i tanti, pochi fiori
Frutteranno a questo mondo,
Tutti batton per entrarvi
Ma si spoglian molti morti.

Verseggiar è agevol fatto
Se non hai niente da dire,

Înșirând cuvinte goale
Ce din coadă au să sune.

Dar când inima-ți frământă
Doruri vii și patimi multe,
Ș-a lor glasuri a ta minte
Stă pe toate să le-asculte,

Ca și flori în poarta vieții
Bat la porțile gândirii,
Toate cer intrare-n lume,
Cer veștmintele vorbirii.

Pentru-a tale proprii patimi,
Pentru propria-ți viață,
Unde ai judecătorii,
Nendurații ochi de gheață?

Ah! Atuncea ți se pare
Că pe cap îți cade cerul:
Unde vei găsi cuvântul
Ce exprimă adevărul?
Critici voi, cu flori deșerte,
Care roade n-ați adus –
E ușor a scrie versuri
Când nimic nu ai de spus.

DIN NOAPTEA...

Din noaptea vecinicei uitări
În care toate curg,

Infilzando vuote ciarle
Che risonin nelle rime.

Ma se ardon nel tuo cuore
Passioni e travagli,
Le cui voci la tua mente
Vuol accogliere, ascoltare,

Come fiori nascituri
Del pensier la porta assalgon,
Voglion tutti accesso al mondo,
L'abito del verbo chiedono.

Per le proprie passioni,
Per la tua propria vita,
Dove siano i giurati,
Gli occhi freddi spietati?

Ah! Allora quasi senti
Crollarti addosso il cielo:
Dove troverai la voce
Che esprima il vero?
Critici dai fiori vani,
Che non desti frutto alcuno –
Verseggiar è agevol fatto
Se il tuo dire è nullo.

DAL BUIO...

Dal buio dell'eterno oblio,
Nel quale tutto scorre,

A vieții noastre desmierdări
Și raze din amurg,

De unde nu mai străbătu
Nimic din ce-au apus –
Aș vrea odată-n viață tu
Să te înalți în sus.

Și dacă ochii ce-am iubit
N-or fi de raze plini,
Tu mă privește liniștit
Cu stinsele lumini.

Și dacă glasul adorat
N-o spune un cuvânt,
Tot înțeleg că m-ai chemat
Dincolo de mormânt.

SARA PE DEAL...

Sara pe deal buciumul sună cu jale,
Turmele-l urc, stele le scapără-n cale,
Apele plâng, clar izvorând în fântâne;
Sub un salcâm, dragă, m-aștepți tu pe mine.

Luna pe cer trece-așa sfântă și clară,
Ochii tăi mari caută-n frunza cea rară,
Stelele nasc umezi pe bolta senină,
Pieptul de dor, fruntea de gânduri ți-e plină.

Nourii curg, raze-a lor șiruri despică,
Streșine vechi casele-n lună ridică,

Le gioie della nostra vita
E i raggi del tramonto,

Da dove niente più tornò
Di ciò che si è spento –
Vorrei vedere te un giorno
In alto risorgendo.

E se gli occhi che amai
Non fosser irraggianti,
Mi scrutin pure spassionati
I loro spenti lumi.

E se la voce che adorai
Non proferisse motto,
Ben capirò che mi chiamasti
Al di là del sepolcro.

SULL'IMBRUNIR...

Sull'imbrunir suona dolente al colle il corno,
Branchi vi salgon, stelle sfavillan incontro,
Acque piangon, chiaro sgorgando a getti;
Sott'un'acacia, cara, tu me attendi.

Passa nel cielo, santa e chiara, la luna,
Grandi i tuoi occhi cercan tra foglie rare,
Umidi gli astri nascono sul firmamento,
Impensierita tua fronte, desioso tuo seno.

Nubi fluiscon, i raggi a brani le fendono,
Vecchie grondaie alla luna sollevan le case,

Scârțâie-n vânt cumpăna de la fântână,
Valea-i în fum, fluierul murmură-n stână.

Și osteniți oameni cu coasa-n spinare
Vin de la câmp; toaca răsună mai tare,
Clopotul vechi împlă cu glasul lui sara,
Sufletul meu arde-n iubire ca para.

Ah! În curând satul în vale-amuțește;
Ah! În curând pasu-mi spre tine grăbește:
Lângă salcâm sta-vom noi noaptea întreagă,
Ore întregi spune-ți-voi cât îmi ești dragă.

Ne-om răzima capetele-unul de altul
Și surâzând vom adormi sub înaltul,
Vechiul salcâm. – Astfel de noapte bogată,
Cine pe ea n-ar da viața lui toată?

NU MĂ ÎNȚELEGI

În ochii mei acuma nimic nu are preț
Ca taina ce ascunde a tale frumuseți;
Căci pentru care altă minune decât tine
Mi-aș risipi o viață de cugetări senine
Pe basme și nimicuri, cuvinte cumpănind,
Cu pieritorul sunet al lor să te cuprind,
În lanțuri de imagini duiosul vis să-l ferec,
Să-mpiedec umbra-i dulce de-a merge-n întunerec.

Și azi când a mea minte, a farmecului roabă,
Din orișice durere îți face o podoabă,
Și când răesai nainte-mi ca marmura de clară,

Stride al vento il mazzacavallo della fontana,
Fuma la valle, all'ovile zufoli fiottano.

E stanca la gente portando addosso la falce
Torna dal campo; forte rintocca il vespro,
Riempie di canto vecchia campana l'estate,
L'anima mia arde d'amore a fiammate.

Ah! Nella valle il villaggio ammutisce fra poco;
Ah! Verso te il mio passo fra poco s'affretta:
Presso l'acacia staremo tutta la notte,
Quanto cara mi sei ti dirò per ore e ore.

L'uno all'altro i capi appoggeremo
E sorridendo assopiremo sott'alta,
Vecchia acacia. – Per così fausta notte,
Chi non darebbe tutti i suoi giorni?

NON MI INTENDI

Negli occhi miei adesso niente è più pregiato
Dell'arcano che asconde il tuo fier modello;
Giacché se non per te, per qual altro prodigio
Mi guasterei la vita di limpidi pensieri
Con vanità e fiabe, parole ponderando
Col loro suon fuggevol ti possa afferrare,
In vincoli d'effigie io ferri il vago sogno
Per impedir che sfumi nel buio la sua ombra.

Quand'oggi la mia mente, della malìa schiava,
Ogni dolor lo rende per te in un monile,
E quando a me tu sorgi uguale al marmo, chiara,

Când ochiul tău cel mândru străluce în afară
Întunecând privirea-mi, de nu pot să văd încă
Ce-adânc trecut de gânduri e-n noaptea lui adâncă,
Azi când a mea iubire e-atâta de curată
Ca farmecul de care tu ești împresurată,
Ca setea cea eternă ce-o au dupăolaltă
Lumina de-ntunec și marmura de daltă,
Când dorul meu e-atâta de-adânc și-atât de sfânt
Cum nu mai e nimica în cer și pe pământ,
Când e o-namorare de tot ce e al tău,
De-un zâmbet, de-un cutremur, de bine și de rău,
Când ești enigma însăși a vieții mele-ntregi...
Azi văd din a ta vorbă că nu mă înțelege!

LA STEAUA...

La steaua care-a răsărit
E-o cale atât de lungă,
Că mii de ani i-au trebuit
Luminii să ne-ajungă.

Poate de mult s-a stins în drum
În depărtări albastre,
Iar raza ei abia acum
Luci vederii noastre.

Icoana stelei ce-a murit
Încet pe cer se suie;
Era pe când nu s-a zărit,
Azi o vedem, și nu e.

E l'occhio tuo fiero risplende di faville
Che abbuian la mia vista, da non poter vedere,
Che faglia di pensieri nella sua notte preme,
Quand'oggi la mia fiamma è tanto illibata,
Al fascino uguale di cui sei attorniata,
Uguale alla sete di star insieme che hanno
La luce e il buio, il marmo e 'l cesello,
Quando il mio affanno è tanto fondo, sacro
Che nulla lo pareggia in terra e in cielo,
Quand'è un invaghire di tutto ciò ch'è tuo,
D'un fremer, d'un sorriso, di male e di bene,
Quando l'enigma stesso del mio esser segni...
Dai tuoi discorsi sento che tu non mi intendi!

FINO ALLA STELLA...

Fino alla stella che spuntò
C'è strada così lunga,
Che mille anni camminò
Per giungerci la luce.

Forse si spese da millenni
In lontananze azzurre,
Ma appena ora il suo raggio
Ai nostri guardi fulse.

L'icona della spenta stella
Al cielo lenta ascende;
Non si scorgea quando c'era,
Oggi la vediam e non c'è.

Tot astfel când al nostru dor
Pieri în noapte-adâncă,
Lumina stinsului amor
Ne urmărește încă.

KAMADEVA

Cu durerile iubirii
Voind sufletu-mi să-l vindec,
L-am chemat în somn pe Kama –
Kamadeva, zeul indic.

El veni, copilul mândru,
Călărind pe-un papagal,
Având zâmbetul fățarnic
Pe-a lui buze de coral.

Aripi are, iar în tolă-i
El păstrează, ca săgeți,
Numai flori înveninate
De la Gangele măreț.

Puse-o floare-atunci-n arcu-i
Mă lovi cu ea în piept,
Și de-atunci în orice noapte
Plâng pe patul meu deștept...
Cu săgeata-i otrăvită
A sosit ca să mă certe
Fiul cerului albastru
Ș-al iluziei deșerte.

Così quando il nostro ardore
Svanì nel fondo buio,
Il lume dello spento amore
Ci insegue ancora.

KAMADEVA

Coi tormenti dell'amore
Pronta l'anima a guarire,
Invocai nel sonno Kama –
Kamadeva, dio d'India.

Egli venne, il fiero bimbo,
A caval sul pappagallo,
Col sorriso suo finto
Sulle labbra di corallo.

Ali ha nella faretra,
Lui, a mo' di frecce, serba
Solo fiori avvelenati
Delle onde del gran Gange.

Alla cocca mise un fiore
E mi colse dritto al petto,
Che d'allor per notti intere
Piango insonne sul mio letto...
Col suo dardo avvelenato
Per la mia punizione
Venne il figlio dell'azzurro,
Della fatua illusione.

AH, MIEREA BUZEI TALE...⁵

Ah, mierea buzei tale am gustat-o,
A buzei tale coapte, amorul meu;
Zăpada sânelui eu am furat-o,
De ea mi-am răcorit suflarea eu;
Ah, unde ești, demonico, curato,
Ah, unde ești să mor la sânul tău!

Ce sunt eu azi? O frunză, o nimică
Și-mi pare că am fost un împărat;
Simțirea care sufletu-mi despică
E ca și când o lume mi-a furat;
Ah, mierea buzei tale, păsărică,
Am nebunit de când o am gustat!

Ah, cum nu ești, să-ți mistuiesc viața,
Să-ți beau tot sufletul din gura ta,
Să-ți sorb lumina pân' ce-or fi de gheață
Frumoșii-ți ochi – să-ți devastez așa
Tot ce tu ai frumos... o, mă învață
Să te ucid cu respirarea mea!

Să murim amândoi... La ce trăiesc eu,
La ce trăiești tu pe a lumii spume?
Sărmane inimi închegate-n vreme,
Sărmane patimi aruncate-n lume;
Ah, să murim, nu plânge, nu te teme
Că undeva s-afla al nostru nume!

Încet, încet... să ne culcăm în raclă,
Încet de pe pământ ne-om furișa.

5 Tutti i testi che seguono, a partire da questo, furono pubblicati dopo la morte del poeta, avvenuta nel 1889.

AH, DEL TUO LABBRO IL MIELE...

Ah, del tuo labbro il miele ho gustato,
Del tuo labbro fertile, amore mio,
La neve del tuo seno ho derubato,
Vi raffreddai il mio soffio, io,
Ah, dove sei, demone e angelo,
Ah, dove sei, che muoia sul tuo seno!

Che sono io oggi? Una foglia al vento,
Un cesare mi pare d'esser stato;
Il sentimento che la mia alma fende
È come se un mondo m'avesse usurpato;
Il miele del tuo labbro, amoretto,
Dacché gustai, io sono fuor di senno!

Ché non sei qui, io strugga la tua vita,
Sulla tua bocca l'anima ti beva,
Io sorba il lume dei tuoi begli occhi
Finché saran di ghiaccio – io disperda
Tutto che hai di bello... oh, m'ispiri
A toglierti la vita col mio fiato!

Moriamo tutt'e due... A che pro vivo io,
A che pro vivi tu sulle del mondo schiume?
Disgraziati cuori nel tempo invischiati,
Infausti patemi nel mondo rigettati;
Ah, moriam, non pianger, non temere,
Da qualche parte si saprà il nostro nome!

Adagio, adagio... nella bara ci posiamo,
Adagio lasceremo la terra di nascosto.

O, stinge a privirei tale faclă,
Închide ochii tăi... așa, așa;
Ce bine e să dormi adânc în raclă,
Să dormi adânc, să nu mai știi ceva.

Iubito, vremea-n loc să steie,
Să stingă universu-ntreg în noi:
O rază încă, încă o scânteie,
Ș-apoi dispare tot... ș-apoi, ș-apoi
Simt încă gândul tău iubit, femeie,
Ș-apoi nu vom mai fi nimic... noi doi.

EA-ȘI URMA CĂRAREA-N CODRU

Ea-și urma cărarea-n codru,
Eu mă iau pe a ei urmă,
Când ajung cu ea alături,
Răsuflarea-mi mi se curmă.

Mai răsuflu înc-o dată,
Zic o vorbă, ea tresare
Și se uită-n altă parte
Și răspuns de loc nu are.

Dar mereu de ea m-apropiu
Și vorbesc și îi dau sfaturi;
Ea se apără c-o mână
Și se uită tot în laturi.

Când pe talie-i pun brațul,
Ea se frânge, va să scape,

Oh, spegni del tuo sguardo quella fiamma,
Chiudi gli occhi, tu... così, così;
Che dolce è dormir profondamente,
Dormire nella bara e non saper più niente.

Amore, il tempo fermi la sua corsa accanita,
Si spenga l'universo mondo in noi:
Un raggio ancor, ancor una favilla,
E poi svanisce tutto... e poi, e poi
Avverto pur il tuo pensier amato, donna,
E poi non saremo nulla... noi.

LEI SI AVVIAVA AL BOSCO

Lei si avvia al bosco.
Io rintraccio i suoi passi.
Quando a lei sono accosto,
Il mio fiato cessa quasi.

Io ripiglio fiato ancora,
Faccio motto, lei trasale
E si volge in altra parte
E battuta non ne trova.

Ma io sempre l'avvicino
E le parlo, do consigli;
Si difende con la mano,
Guarda sempre da un lato.

La sua vita quando cingo,
Si inarca, vuol scansare,

Dar o trag mereu spre mine,
Mai aproape, mai aproape.

Mai nu vrea și mai se lasă.
Capul ei mi-l pun pe umăr,
Pun pe ochii-nchiși, pe gură,
Sărutări fără de număr.

Și la piept o strâng mai tare.
Răsuflarea-mi se sfârșește;
O întreb de ce-i mahnită,
O întreb de mă iubește.

Iar ea ochii și-i deschide
Mari, puternici, plutitori:
– Îmi ești drag din cale-afară,
Dar obraznic uneori.

GÂNDIND LA TINE

Gândind la tine fruntea-acum mă doare,
Nu știu ce rost mai are-a mea viață
Când n-am avut o clipă de dulceață:
Amar etern și visuri peritoare!

De ce în noapte glasul tău îngheață!
Vedeau-vor ochii-mi încă-o dată oare
Frumosul trup – femeie zâmbitoare! –
Ce mi-a fost dat să-l strâng o clipă-n brațe?

Ma l'abbraccio nonostante,
Più vicino, più vicino.

Più non vuole e più si lascia.
Il suo capo sulla spalla,
Metto, sugli occhi chiusi,
Tanti baci, sulle labbra.

E al petto me la stringo.
Il mio fiato quasi cessa;
Chiedo di che si affanna,
Chiedo se pur lei mi ama.

E lei apre i suoi occhi
Grandi, forti, galleggianti:
– Mi sei caro oltremodo,
Ma sfacciato ogni tanto.

PENSANDO A TE

Pensando a te avvinto dal tormento,
Non so che senso abbia più il mio essere,
Ché un attimo non ebbi di diletto:
Perenne amaro, sogni e chimere!

Perché nel buio agghiaccia la tua voce!
Vedranno mai ancora i miei sguardi
La tua forma – donna sorridente! –
Che sorte volle ch'io abbracciassi?

Tu, blond noroc al unui vis deșert,
Tu, visul blond unui noroc ce nu e,
De-i mai veni, să știi că nu te iert.

Căci dorul meu muștrări o să-ți tot spuie
Și sărutându-te am să te cert
Cu desmierdări cum n-am spus nimăruie.

CĂRȚILE

Shakespeare! Adesea te gândesc cu jale,
Prieten blând al sufletului meu;
Izvorul plin al cânturilor tale
Îmi sare-n gând și le repet mereu.
Atât de crud ești tu, ș-atât de moale,
Furtună-i azi și linu-i glasul tău;
Ca Dumnezeu te-arăți în mii de fețe
Și-nveți ce-un ev nu poate să te-nvețe.

De-aș fi trăit când tu trăiai, pe tine
Te-aș fi iubit atât – cât te iubesc?
Căci tot ce simt, de este rău sau bine,
– Destul că simt – tot ție-ți mulțumesc.
Tu mi-ai deschis a ochilor lumine,
M-ai învățat ca lumea s-o citesc,
Greșind cu tine chiar, iubesc greșala;
S-aduc cu tine mi-este toată fala.

Cu tine da... Căci eu am trei izvoară
Din care toată mintea mi-o culeg:
Cu-a ta zâmbire, dulce, lină, clară,
A lumii visuri eu ca flori te leg;

Tu, bionda sorte di un vano sogno,
Tu, sogno biondo d'una sorte che non c'è,
Se ancor verrai, vedrai che non perdono.

Che il mio anelito t'ammonirà parecchio,
E tra i baci pur ti sgriderò
Con vizzo che mai dissi ad altri, né dirò.

I LIBRI

Shakespeare! Ti penso spesso tristemente,
Amico tenero del mio cuor;
Dei tuoi canti, colma, la sorgente
Mi assale il pensier e li riprendo sempre.
Tanto crudel sei tu e tanto dolce,
Tempesta oggi sei e mite è la tua voce;
Al par d'Iddio mostri mille volti,
E quanto un evo non può insegnar, insegna.

S'io vivessi quando eri in vita,
T'avrei amato tanto – quanto t'amo?
Ché ciò che sento, se male o se bene,
– Mi basta sentire – son grato sempre a te.
Tu accendesti i lumi dei miei occhi,
Mi insegnasti a leggere il mondo,
Anche errando in te, l'errore amo:
Somigliare a te è tutto ciò che vanto.

A te davvero... Giacché ho tre sorgenti
Da cui io traggo tutto il mio senno:
Col tuo dolce, mite, lucido sorriso,
Del mondo i sogni al par di fiori lego;

Mai am pe-un înțelept... cu acela iară
Problema morții lumii o dezleg;
Ș-apoi mai am cu totul pentru mine
Un alt maestru, care viu mă ține...

Dar despre-acela, ah, nici vorbă nu e.
El e modest și totuși foarte mare.
Să tacă el, să doarmă ori să-mi spuie
La nebunii – tot înțelept îmi pare.
Și vezi, pe-acesta nu-l spun nimănuie.
Nici el nu vrea să-l știe orișicare,
Căci el vrea numai să-mi adoarmă-n brață
Și decât tine mult mai mult mă-nvață!

COBORÂREA APELOR

Din munți bătrâni și din păduri mărețe
Se nasc izvoare, ropotind se plimbă,
Deprind pe rând oceanica lor limbă
Și sunt în codri pustnici cântărețe.

Spărgând prin stânce albia lor strâmbă,
Se legăn line și fac valuri crețe.
În drumul lor ia firea mii de fețe –
Aceleași sunt deși mereu se schimbă.

Dar cu adâncul apei s-adâncește
În glasul lor a sunetului scară.
Devine tristă – rânduri-rânduri crește

Pân' ce urnindu-se în marea-amară
– Ca fluviu mândru, ce-ostenit mugește –
Al tinereței dulce glas de mult uitară.

Ho anche un altro savio... con il quale
L'enigma della morte sto sciogliendo;
E poi ho, ma solo per me stesso,
Un altro maestro che mi tiene vivo...

Ma su quest'altro, ah, nessun discorso.
Lui è modesto eppur di alto pregio.
Sia che taccia, dorma o mi dica
Un sacco di follie – mi pare sempre savio.
E vedi, il nome, a nessuno svelo.
Né egli vuole che alcuno lo conosca,
Giacché altro non vuol che il mio abbraccio
E più di te m'insegna in sommo grado!

LA DISCESA DELLE ACQUE

Da monti annosi, da grandiose selve,
Sbucano scroscianti e vanno via sorgenti,
Imparan una a una l'oceanica loquela
E sono i cantori degli ermi verdi templi.

Forando nelle rocce il lor contorto letto,
Ondeggiano lievi, increspano le onde.
Palesa la natura mille volti in questo mentre –
Le stesse sono, cambian figura sempre.

Ma con il farsi fonde, più affonda
Del suon la scala nella loro voce.
Diventa triste – sempre più ingrossa

Finché spostandosi nel mare amaro
– Qual fiero fiume che spossato muggia –
L'incanto della giovinezza già scordaron.

DE VORBIȚI MĂ FAC CĂ N-AUD...

De vorbiți mă fac că n-aud,
Nu zic ba și nu vă laud;
Dănțuiți precum vă vine,
Nici vă șuier, nici v-aplaud;

Dară nime nu m-a face
Să mă ieu dup-a lui flaut;
E menirea-mi: adevărul
Numa-n inima-mi să-l caut.

ÎN LIRĂ-MI GEME ȘI SUSPIN-UN CÂNT (FRAGMENT)

În liră-mi geme și suspin-un cânt,
Căci eu îmi vărs acum veninu-n vânt.
Prin minte-un stol de negre gânduri trec:
Spre casa cea din patru scânduri plec,
Gemând, plângând eu fruntea pun pe mâni,
Se rumpe suflet, mi se rupe sân,
Scăpare caut în zădar de chin...
Să stângi un dor ce-n sânu-mi arde – vin'!

PIERDUT ÎN SUFERINȚA...

Pierdut în suferința nimicniciei mele,
Ca frunza de pe apă, ca fulgerul în chaos,
M-am închinat ca magul la soare și la stele
Să-ngăduie intrarea-mi în vecinicul repaos;

SE PARLATE FACCIO IL SORDO...

Se parlate faccio il sordo,
Non ribatto e non vi lodo;
Voi ballate a vostro agio,
Non vi fischio, né vi acclamo;

Ma nessuno può indurmi
Il suo flauto a modello;
La mia sorte è: il vero
Solo nel mio cuor cercare.

NELLA MIA LIRA GEME, PIANGE UN CANTO (FRAMMENTO)

Nella mia lira geme, piange un canto,
Ché ora il mio veleno al vento spargo.
Cupi pensieri a stuolo mi passan per la mente:
I quattro assi ultimi m'incalzan
I gemiti di pianto abbassan la mia fronte,
Si rompe l'anima, il seno mi si rompe,
Invan salvezza cerco dai tormenti...
Per spegner un desìo che mi brucia il seno – vieni!

SPERDUTO NELLA PENA...

Sperduto nella pena del mio esser nulla,
Qual foglia sulle onde, qual fulmine nel caos,
Mi inchino da mago al sole e alle stelle
Che il varco mi concedan nell'eterno sonno;

Nimic să nu s-audă de umbra vieții mele,
Să trec ca o suflare, un sunet, o scânteie,
Ca lacrima ce-o varsă zadarnic o femeie...
Zadarnica mea minte de visuri e o schele.

Căci ce-i poetu-n lume și astăzi ce-i poetul?
La glasu-i singuratec s-asculte cine vra.
Necunoscut strecoară prin lume cu încetul
Și nimene nu-ntreabă ce este sau era...
O boabă e de spumă, un creț de val, un nume,
Ce timid se cutează în veacul cel de fier.
Mai bine niciodată el n-ar fi fost pe lume
Și-n loc să moară astăzi, mai bine murea ieri.

VENIN ȘI FARMEC...

Venin și farmec port în suflet,
Cu al tău zâmbet trist mă pierzi,
Căci fermecat sunt de zâmbirea-ți
Și-nveninat de ochii verzi.

Și nu-nțelegi că-n al meu suflet
Dureri de moarte tu ai pus –
Cât de frumoasă ești pot spune,
Cât te iubesc nu e de spus!

CU GÂNDIRI ȘI CU IMAGINI

Cu gândiri și cu imagini
Înnegrit-am multe pagini:

Nessuna fama corra sull'ombra della mia vita,
Io passi quale soffio, qual suono, qual favilla,
Qual lacrima che versa indarno una donna...
Di sogni un carcame è la mia mente trita.

Giacché nel mondo, oggi che cosa è il poeta?
Solvinga, la sua voce, sentire chi vorrà?
Pel mondo egli passa ignoto, timorato,
Nessuno gli domanda che sia o che fosse...
Un goccio è di schiuma, un riccio d'onda, un nome,
Che timido s'arrischia nel secolo di ferro.
Sarebbe stato meglio che mai visse al mondo,
Meglio morisse ieri, non oggi a contrattempo.

VELENO E MALÌA...

Veleno e malìa ho nell'alma,
Con il sorriso triste tu mi inebri,
Ché ammaliato son da quel sorriso
E avvelenato dagli occhi verdi.

E non comprendi che nell'alma
Mortal tormento mi hai filtrato –
Quanto sei bella, posso dirlo,
Quanto ti amo, non mi azzardo!

CON IMMAGINI, PENSIERI

Con immagini, pensieri,
Annerii parecchi fogli:

Ș-ale cărții, ș-ale vieții,
Chiar din zorii tinereții.

Nu urmați gândirei mele:
Căci noianu-i de greșele,
Urmărind prin întuneric
Visul vieții-mi cel chimeric.

Neavând învăț și normă,
Fantazia fără formă
Rătăcit-a vai! Cu mersul:
Negru-i gândul, șchiop e viersul.

Și idei, ce altfel împli,
Ard în frunte, bat sub tâmple,
Eu le-am dat îmbrăcămintă,
Prea bogată, fără minte.

Ele samănă, hibride,
Egiptenei piramide:
Un mormânt de piatră-n munte
Cu icoanele cărunte.

Și de sfinxuri lungi alee,
Monoliți și propilee,
Fac să crezi că după poartă
Zace-o-ntreagă țară moartă.

Intri-nuntru, sui pe treaptă,
Nici nu știi ce te așteaptă,
Când acolo! Sub o faclă
Doarme-un singur rege-n raclă.

Dei libri e della vita,
Sin dall'alba dei miei anni.

Non seguite il mio pensiero:
È un pelago di sbagli,
Incalzanti per il buio
Il mio sogno di abbagli.

Non avendo norma e guida,
La informe fantasia
Si smarrì: scuro il pensiero,
Zoppicante va il verso.

E alle semplici nozioni,
Che ardon, batton alle tempie,
Diedi vesti troppo ricche,
Forme quasi da buffoni.

Esse, ibride, richiaman
La piramide egizia:
Tumulo di pietra in monte
Con icone imbianchite.

E di sfingi lunghi viali,
Monoliti, propilei,
Fanno creder che oltre porta
Giace un paese morto.

Entri, sali pian piano dalla scala
Aspettando meraviglie,
Lì sott'una fiamma, invece,
Un re solo nella bara.

FIIND BĂIET PĂDURI CUTREIERAM

Fiind băiet păduri cutreieram
Și mă culcam ades lângă izvor,
Iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam
S-aud cum apa sună-ncetișor:
Un freamăt lîn trecea din ram în ram
Și un miros venea adormitor.
Astfel ades eu nopți întregi am mas,
Blând îngânat de-al valurilor glas.

Răsare luna, mi bate drept în față:
Un rai din basme văd printre pleoape,
Pe câmpi un văl de argintie ceață,
Sclipiri pe cer, văpaie peste ape,
Un bucium cântă tainic cu dulceață,
Sunând din ce în ce tot mai aproape...
Pe frunze-uscate prin naltul ierbii
Părea c-aud venind în cete cerbii.

Alături teiul vechi mi se deschise:
Din el ieși o tânără crăiasă,
Pluteau în lacrimi ochii-i plini de vise,
Cu fruntea ei într-o maramă deasă,
Cu ochii mari, cu gura-abia închisă,
Ca-n somn încet-încet pe frunze pasă,
Călcând pe vârful micului picior,
Veni alături, mă privi cu dor.

Și, ah, era atâta de frumoasă,
Cum numa-n vis o dată-n viața ta
Un înger blând cu fața radioasă,
Venind din cer se poate arăta;

IO DA FANCIULLO PER LE SELVE ERAVO

Io da fanciullo per le selve erravo
E spesso mi sdraiavo alla sorgente,
La destra sotto il capo adagiavo
Ch'io senta come l'acqua suona lieve:
Un dolce fremito i rami attraversava
E ne veniva un odor che addormentava.
Così io spesso notti intere ho passato,
Dai miti accenti d'onde accompagnato.

La luna sorge, batte sul mio viso:
Io intravedo un eden delle fiabe,
Sui piani un vel di nebbia argentino,
Sul cielo raggi, bagliori sulle acque,
Un corno suona con amor divino,
Il suo canto sempre più s'appressa...
Tra secche fronde o tra alte erbe
Parea ch'io udissi cervi e cerva.

Accanto mi si apre il vecchio tiglio:
E ne uscì una fanciulla dea,
A fior di lacrime e sogni i suoi occhi,
La fronte un fitto velo le cingea,
La bocca appena chiusa, gli occhi grandi,
Cammina come in sonno sui fogliami,
In punta del suo piede aggraziato
Intenerita mi guardò, mi venne accanto.

E, ah, lei era tanto graziosa,
Che sol nel sogno una volta nella vita
Un pio angiol, cera radiosa,
Del cielo messo, si possa mostrar;

Iar păru-i blond și moale ca mătasa,
Grumazul alb și umerii-i vădea.
Prin hainele de tort subțire, fin,
Se vede trupul ei cel alb deplin.

STELELE-N CER

Stelele-n cer
Deasupra mărilor
Ard depărtărilor,
Până ce pier.

După un semn
Clătind catargele,
Tremură largele
Vase de lemn;

Niște cetăți
Plutind pe marile
Și mișcătoarele
Pustietăți.

Stol de cocori
Apucă-ntinsele
Și necuprinsele
Drumuri de nori.

Zboară ce pot
Și-a lor întrecere,
Vecinică trecere –
Asta e tot...

La chioma bionda, molle al par di seta,
Il collo bianco e le spalle svela.
Di tra le sue vesti, fine lino,
Formoso corpo bianco indovino.

GLI ASTRY NEL CIELO

Nel cielo gli astri
Sopra i mari
Altissimi ardon
Finché van sparsi.

Fatto un cenno,
Alberi muovono,
Larghe beccheggiano
Navi di legno;

Delle fortezze
A galla sui grandi
Sempre ondeggianti
Amari deserti.

Stuoli di gru
Infilan immense
Irraggiungibili
Vie di nubi.

Volano a gara
Finché non possono,
Scorrer perpetuo –
Questo è tutto...

Floare de cârng,
Astfel viețile
Și tinerețile
Trec și se stâng.

Orice noroc
Și-ntinde-aripele,
Gonit de clipele
Stării pe loc.

Până nu mor,
Pleacă-te îngere
La trista-mi plângere
Plină de-amor.

Nu e păcat
Ca să se lepede
Clipa cea repede
Ce ni s-a dat?

STAU ÎN CERDACUL TĂU...

Stau în cerdacul tău... Noaptea-i senină.
Deasupra-mi crengi de arbori se întind,
Crengi mari în flori de umbră mă cuprind,
Și vântul mișcă arborii-n grădină.

Dar prin fereastra ta eu stau privind
Cum tu te uiți cu ochii în lumină.
Ai obosit, cu mâna ta cea fină
În val de aur părul despletind.

Fiore di bosco,
Così nostra vita
E gli anni verdi
 Scorron, si spengon.

Ogni fortuna
Rispiega le ali,
Spinta dagli attimi
 Dello star fermi.

Finché non manco,
Ascolta, angelo,
Il pianto accorato
 Pieno d'amore.

Non è peccato
Che si disperda
L'attimo rapido
 Che ci fu dato?

STO NEL VERONE TUO...

Sto nel verone tuo... La notte è chiara.
Su di me rami d'alberi si sporgono,
Gran rami in fiori d'ombra mi avvolgono,
Il vento scuote gli alberi nel prato.

Ma per la tua finestra sto mirando
Come tu scruti il lume con lo sguardo.
Ti sei stancata, con la fine mano
Sciogliendo in onda d'oro le tue chiome.

L-ai aruncat pe umeri de ninsoare,
Desfaci visând pieptarul de la sân,
Încet te-ardici și sufli-n lumânare...

Deasupra-mi stele tremură prin ramuri,
În întuneric ochii mei rămân,
Ș-alături luna bate trist în geamuri.

CE SUFLET TRIST...

Ce suflet trist mi-au dăruit
Părinții din părinți,
De-au încăput numai în el
Atâtea suferinți?

Ce suflet trist și făr' de rost
Și din ce lut inert,
Că dup-atâtea amăgiri
Mai speră în deșert?

Cum nu se simte blestemat
De-a duce-n veci nevoi?
O, valuri ale sfintei mări,
Luați-mă cu voi!

Le hai gettate su omeri di neve,
Sognando slacci il tuo camicino,
Ti levi piano e soffi sul lumino...

Tra rami su di me fremono stelle,
Nel buio il mio sguardo si annulla,
E accanto batte ai vetri triste luna.

CHE CUORE TRISTE...

Che cuore triste m'hanno dato
Parenti di parenti,
Sì da accogliere in se stesso
Un mare di tormenti?

Che cuore triste e senza senso
E da qual loto inerte,
Sicché malgrado tanti inganni
Pur spera al deserto?

Come non sente la condanna
Dell'incessante stento?
O, flutti dell'augusto mare,
Levatemi di mezzo!

DINTRE SUTE DE CATARGE

Dintre sute de catarge
 Care lasă malurile,
Câte oare le vor sparge
 Vânturile, valurile?

Dintre păsări călătoare,
 Ce străbat pământurile,
Câte-o să le-nece oare
 Valurile, vânturile?

De-i goni fie norocul,
 Fie idealurile,
Te urmează în tot locul
 Vânturile, valurile.

Nențeles rămâne gândul
 Ce-ți străbate cânturile,
Zboară vecinic, îngânându-l
 Valurile, vânturile.

FRA TANTI ALBERI E VELE

Fra tanti alberi e vele
 Che lasciano le sponde,
Quanti ne saran infranti
 Da frangenti, da bufere?

Fra uccelli viandanti,
 Che sorvolano le terre,
Annegati saran quanti,
 Da frangenti, da bufere?

S'incalzassi sia sorte,
 Sia i tuoi ideali,
Ti inseguono ovunque
 I frangenti, le bufere.

Incompreso il pensiero
 Che attraversa i tuoi canti,
Sfugge sempre, lo echeggian
 I frangenti, le bufere.

SARMIS

Mijește orizonul cu raze depărtate,
Iar marea-n mii de valuri a ei singurătate
Spre zarea-i luminoasă pornește să-și unească
Eterna-i neodihnă cu liniștea cerească.

Natura doarme dusă, țăriile în pace.
Din limpedea nălțime pe-alocuri se disface
O stea, apoi iar una; pe ape diafane
Își limpezesc în tremur pe rând a lor icoane,
Tot mai adânc domnește tăcerea înțeleaptă –
Se pare cum că noaptea minunea și-o așteaptă.

Deodată luna-ncepe din ape să răsaie
Și pân' la mal durează o cale de vâpaie.
Pe-o repede-nmiire de unde o așterne,
Ea, fiica cea de aur a negurei eterne.
Cu cât lumina-i dulce pe lume se mărește,
Cresc valurile mării și țărmul negru crește
Și aburi se ridică din fund de văi spre dealuri.
O insulă departe s-a fost ivind din valuri,
Părea că s-apropie mai mare, tot mai mare,
Sub blândul disc al lunii, stăpânitor de mare.

Din umbra de la maluri s-a desfăcut la larg
O luntre cu-a ei pânze sumese de catarg.
Tăind în două apa, ea poartă o pereche:
Pe Sarmis, craiul tânăr din Getia cea veche,
Mireasa-i în picioare, frumoasă ca o zână
Stetea și pe-a lui umăr își sprijină o mână.

SARMIS

Affiora l'orizzonte dai raggi evanescenti
E d'infinito onde il mare il suo deserto
Sospinge ad abbinare, verso il chiaror splendente,
L'eterno suo travaglio alla celeste quiete.

Nel sonno sprofondati i cieli, il creato.
Dalla serena volta, sporadico, germoglia
Un astro, poi un altro; in trasparenti acque
Rischiariano fremendo le loro miti icone,
E sempre più profonda si fa la savia quiete –
Sembrando che la notte il suo prodigio aspetti.

La luna sta sorgendo pian piano dalle acque
E fino all'orlo stende un ponte di bagliore.
Su un rapido infittirsi di onde lo dispiega,
Lei, figliola d'oro del tenebrore eterno.
Per quanto ingrandisca sul mondo il dolce raggio,
L'onde del mare ingrossan, l'orlo ingrossa scuro
E nebbie si sollevan da valli verso colli.
Un'isola lontana sta per spuntar tra onde,
Sembrando avvicinarsi più grande, ancor più grande,
Sotto il mite disco signoreggiando il mare.

Dall'ombra delle sponde salpò verso il largo
Un legno con le vele all'albero serrate.
Smezzando l'acque esso conduce una coppia:
Lui Sarmis, giovin re dell'antica Gezia,
Lei, sua sposa, dritta, stupenda come fata,
Sull'omero di lui la sua mano è poggiata.

Se clatin visătorii copaci de chiparos,
Cu ramurile negre uitându-se în jos,
Iar tei cu umbra lată și flori până-n pământ
Spre marea-ntunecată se scutură de vânt.

– De câte ori, iubito, mă uit în ochii tăi,
Mi-aduc aminte ceasul, când te-am văzut întâi.
Ca marmura de albă, cu mâni subțiri și reci
Strângeai o mantă neagră pe sânul tău... În veci
Nu voi uita cum tâmpla c-o mână netezind
Și fața ta spre umăr în laturi întorcând,
Știind că nimeni nu e în lume să te vadă,
Ai fost lăsat în valuri frumosul păr să cadă.
În orbitele-adânce frumoșii ochi ce-ncântă
Pierduți în visuri mândre, priveau fără de țință.
Și tu zâmbeai, c-un zâmbet cum e numai al tău,
Nu te-a mai văzut nimeni cum te văzusem eu...
Și plini îți erau ochii de lacrimi și de foc,
Pe-al genei tale tremur purtând atât noroc...
De ce zâmbeai tu oare? Vrun cântec blând de jale
Au deșteptat în taină glasul gândirii tale?...
Pluteai ca o ușoară crăiasă din povești.
Dintr-o zâmbire-n treacăt simții ce dulce ești!
Și cum mergeai, armonic și lin îți era pasul,
Rămas în nemișcare m-a fost cuprins extasul.
Am stat pe loc, cu ochii doar te urmam mereu,
Tu, gingașă mireasă a sufletului meu...
De-atuncea cu pustiul-mi stătut-am să mă cert
Urmând cu-a mele brațe o umbră în deșert...
Pân' ce-n sfârșit ajuns-am să mângâi chipul sfânt
Al celei mai frumoase femei de pre pământ.
Ce zeu din cer te puse în calea mea să ieși,
O, fragedă ființă ca floarea de cireș!

Barcollano sognanti le braccia dei cipressi,
Con nere fronde guardan in terra, vaneggianti,
E gli ombrosi tigli con fiori fino ai piedi
Verso l'oscuro mare si scuotono dai venti.

– Qualora nei tuoi occhi, amore, io guardi,
Ricordo l'ora quando per primo ti ho mirata.
Qual marmo eri bianca, con la tua mano fredda
Stringevi un nero manto al seno... E sempre
Avrò in mente come sfiorasti la tua tempia
Volgendoti il viso all'omero da un lato,
Sapendo che non c'era nessuno a vederti,
Lasciasti scivolare in onde i tuoi capelli.
Nell'orbite profonde gli occhi seduttori
Guardavano nel vuoto, perduti in fieri sogni.
E sorridevi, il tuo sorriso senza pari,
Nessuno t'ha più vista come t'ho vista io...
E pieno t'era l'occhio di lagrime e ardore,
Sul fremito del ciglio avendo tanta sorte...
Perché mai sorridevi? Un pietoso canto
Destò segretamente gli accenti del pensiero?...
Tu affioravi lieve regina delle fiabe.
Da un sorriso breve sentii quant'eri dolce!
Ed era il tuo passo armonico inceder,
Che stupefatto fui dall'estasi pervaso.
Non mi movetti, solo con gli occhi ti seguivo,
Te, sposa senza pari di questo cuore mio...
D'allora col deserto io stetti a litigare,
Assecondando un'ombra, le braccia desolate...
Finché giunsi a carezzar il sacro,
Il più ameno viso che esistesse in terra.
Che nume ti ha fatto a me incontro sorgere,
Oh, essere soave qual fiore di ciliegio!

Cum s-a putut ca-n lume așa minuni să steie,
Căci tu ești prea mult înger și prea puțin femeie!
Și fericirea-mi, scumpo, nici îndrăznesc s-o crez.
Tu ești? Tu ești aievea? Sau poate că visez...
Dacă visez, te-ndură, rămâi la al meu piept
Și fă ca pe vecie să nu mă mai deștept.

Se clatin visătorii copaci de chiparos,
Cu ramurile negre uitându-se în jos,
Iar tei cu umbra lată, cu flori pân-în pământ
Spre marea-ntunecată se scutură de vânt.

Ea cade în genunche sub florile ce plouă.
Grumazul i-l cuprinde cu brațele-amândouă
Lăsând pe spate capul... – Copile! N-o să mântui?
Căci fioros de dulce, pe buza ta cuvântu-i...
Și cât de mult ridici tu, în gând pe-o biată roabă!
Comoara ta din suflet e singura-mi podoabă,
Cu focul blând din glasu-ți, iubite, mă cutremuri,
De-mi pare o poveste de-amor din alte vremuri.
Și ochiul tău adânc e și-n adâncime tristu-i,
Cu umeda-i privire tu sufletul îmi mistui!
O, dă-mi-i numai mie și nu-i întoarce-n laturi,
De noaptea lor cea dulce în veci nu mă mai saturei...
Las' să orbesc privindu-i, iar tu ascultă-ncoace
Cum stă la sfaturi marea cu stelele proroace
Și codrii aiurează – izvoarele-i albastre
Șoptesc ele-nde ele de dragostele noastre.
Luceferii, ce tremur sclipind prin negre cetini,
Pământul, marea, cerul cu toate ni-s prieteni,
Cât ai putea departe lopețile să lepezi,
Ca-n voie să ne ducă a mării unde rezezi.
Oriunde ne vor duce în farmecul iubirii,
Chiar de murim, ajungem limanul fericirii.

E come fu possibile un tal prodigio al mondo,
Ché tu sei troppo angiol e troppo poco donna!
E alla mia gioia nemmeno oso creder.
Sei tu? Ci sei davvero? O forse è un sogno...
Se sogno, sii pietosa, rimani al mio petto,
Fa sì che in eterno più non mi ridesti.

Barcollano sognanti le braccia dei cipressi,
Con nere fronde guardan in terra, vaneggianti,
E gli ombrosi tigli con fiori fino ai piedi
Verso l'oscuro mare si scuotono dai venti.

Lei s'inginocchia sotto i fiori che strapiovon.
Con tutt'e due le braccia recinge il suo collo,
La testa all'indietro... – Fanciullo! Vuoi finire?
Ché oltremodo dolci le tue parole sono...
E quanto nel pensiero esalti una schiava!
Della tua alma il pregio è l'unica mia fama,
Con della voce il fuoco, amato mi commuovi,
Sicché mi pare sia un amore d'altri tempi.
Il tuo occhio è fondo e nel profondo amaro,
Col suo molle sguardo tu struggi la mia alma!
Oh, dallo solo a me e non voltarlo altrove,
Ché mai potrò saziarmi della sua dolce notte...
E lasciami accecare guardandovi... tu ascolta
Come parlotta il mare con gli astri indovini,
Vaneggiano i boschi – le polle azzurrigne
Sussurran tra di esse il nostro vago amore.
Esperi che risplendon di tra oscuri abeti,
La terra, il mare, il cielo ci amano soggetti,
Lontano quanto puoi lascia cadere i remi,
Che in balia d'onde il lesto mar ci rechi.
Ovunque ci recassero nel fascino d'amore,
Pur se moriam, tocchiamo del giubilo le sponde.

Ea mânilor-amândouă le pune pe-al lui creștet...
Frunziș purtat de vânturi pe valuri cade veșted.

Se clatin visătorii copaci de chiparos,
Cu ramurile negre uitându-se în jos,
Iar tei cu umbra lată, cu flori până-n pământ
Spre marea-ntunecată se scutură de vânt.

Din codrii singurateci un corn părea că sună.
Sălbatecele turme la țărături se adună.
Din stuful de pe mlaștini, din valurile ierbii
Și din poteci de codru vin ciutele și cerbii,
Iar caii albi ai mării și zimbrii zânei Dochii
Întind spre apă gâtul, la cer înalță ochii.

ORICÂT DE MULT AM SUFERIT

Oricât de mult am suferit
În lunga-nstrăinare,
Pururi în visu-mi te-am zărit
Cu luna, pe valuri de mare.

Pe marea tristă te-am cătat
Cu depărtate maluri
Și numai tu te-ai arătat
Pe mare, cu luna, din valuri

Tu numai dulce îmi rășai
Și blândă-ntotdeauna,
Cu al tău dulce chip bălai
Din valuri de mare, cu luna.

Lei tutte e due le braccia sul capo di lui pone...
Fogliame in preda al vento sull'onde, vizzo, corre.

Barcollano sognanti le braccia dei cipressi,
Con nere fronde guardan in terra, vaneggianti,
E gli ombrosi tigli con fiori fino ai piedi
Verso l'oscuro mare si scuotono dai venti.

Dai boschi solitari un corno par che suoni.
Selvatiche le torme agli orli si raccolgon.
Dai giunchi delle gore, dall'onde delle erbe
E dal profondo bosco accorron cervi e cerva,
Mentre del mar cavalli e uri delle fiabe
Sporgon il collo all'acqua, al cielo alzan gli occhi.

PER QUANTO AVESSI IO SOFFERTO

Per quanto avessi io sofferto
Nel lungo straniare,
Nel sogno ti ho sempre vista,
Con luna, sull'onde del mare.

Sul cupo mare ti ho cercata
Dalle lontane sponde,
E solo tu ti sei mostrata
Sul mare, con luna, dall'onde.

Sempre il tuo volto dolce
E blando per me spunta,
I tuoi sembianti luminosi
Dall'onde del mare, con luna.

DIN OCEÂN DE VISE...

Din oceân de vise ferice strălucitoare
Ai apărut în viața-mi femeie răpitoare
Cum luna argintoasă albă zâmbind răsare
Din înstelata mare!

În oceân de visuri din ce în ce perite
Te-ai dus și-ai stins cu tine iluzii fericite
Cum luna melancolică și palidă dispare
În înstelata mare!

Pe-a gândurilor câmpuri din oceân de vise
În sânta mea junie al tău chip îmi surâse
Femeie scumpă mie, cum luna'ncet apare
Din înstelata mare!

SĂTUL DE LUCRU...

Sătul de lucru caut noaptea patul,
Dar al meu suflet un drumeț se face
Și pe când trupul doarme-ntins în pace,
Pe-a tale urme l-au împins păcatul.

E noapte neagră-n ochii-mi, totul tace,
Dar mintea-mi vede – genele holbate;
Ca și un orb mă simt în întuneric,
Și totuși înainte-mi zi se face.

E chipul tău, lumină necrezută
De frumuseți, de taină, curăție,
Ce nopții reci lucire-i împrumută.

DAL PÉLAGO DI SOGNI...

Dal pélago di sogni felice fiammeggiante
Nella mia vita donna sorgesti ammaliante
Come l'argentea luna, sorriso bianco appare
Dallo stellato mare!

Nel pélago di sempre più menomati sogni
Svanisti e si spenser le dolci illusioni
Come la luna malinconica e pallida scompare
Nello stellato mare!

Dal pélago di sogni sui piani del pensiero
Nei sacri anni verdi tuo volto mi sorrise
A me sí cara donna, come la luna appare
Dallo stellato mare!

SPOSSATO DAL LAVORO...

Spossato dal lavoro cerco di notte il letto,
Ma la mia anima si fa viandante
E mentre il corpo steso dorme in pace,
La spinge sulle tue tracce il peccato.

È notte buia nei miei occhi, tutto tace,
Ma la mia mente vede – le ciglia dilatate;
Al par di un cieco nel buio mi ritrovo,
Ciò nonostante intorno a me è giorno.

È il tuo viso, luce inverosimile
D'appariscenze, di magico candore,
Che alla fredda notte presta lo splendore.

Din cauza ta, bălaia mea soție,
Cât ziulica trupu-odihnă n-are,
Iar noaptea sufletul în cale pleacă.

PE GÂNDURI ZIUA...

Pe gânduri ziua, noaptea în veghere
Astfel viața-mi tot în chinuri trece –
Va vrea natura oare să se plece
La ruga mea – să-mi deie ce i-oi cere?

Nimic nu-i cer decât mormântul rece,
Repaos lung la lunga mea durere –
Decât să port iubirea-mi în tăcere
Mai bine ochiu-mi moartea să mi-l sece.

Căci lumea e locașul pătimirei:
Un chin e valu-i, iară gândul spuma,
Dureri ascunse farmecele firei.

O dată te-am văzut – o clipă numa
Și am simțit amarul omenirei...
Ce-am folosit că-l știu și eu acuma?

Pensandoti, oh sposa biondeggiante,
Il giorno intero il corpo non si placa,
E l'anima di notte è una viandante.

DI GIORNO IMPENSIERITO...

Di giorno impensierito, di notte sto vegliando,
Così la vita mia sempre in pena scorre –
Vorrà mai la natura dar ascolto
Alla mia prece – darmi ciò che domando?

Altro non chiedo che la fredda tomba,
Il gran riposo per il mio gran tormento –
Piuttosto che del mio amore far segreto
È meglio che la morte il mio occhio spenga.

Poiché il mondo è luogo di passione:
Un mareggiar di strazi mentre il pensier è spuma,
Tormenti asconde il fascino dell'esser.

Ti ho vista una volta – un attimo fuggevol
E ho sentito l'umana disillusione...
A che mi giova viverla col mio cuore?

RĂSAI ASUPRA MEA...

Răsai asupra mea, luminează lină,
Ca-n visul meu ceresc d-odinioară!
O, maică sfântă, pururea fecioară,
În noaptea gândurilor mele vină.

Speranța mea tu n-o lăsa să moară
Deși al meu e un noian de vină;
Privirea ta de milă caldă, plină,
Îndurătoare-asupra mea coboară.

Străin de toți, pierdut în suferința
Adâncă a nimicniciei mele,
Eu nu mai cred nimic și n-am tărie.

Dă-mi tinerețea mea, redă-mi credința
Și reapari din cerul tău de stele:
Ca să te-ador de-acum pe veci, Marie!

SPUNTA SOPRA DI ME...

Spunta sopra di me qual mite luce,
Celeste sogno mio di allora!
Oh, santa madre, vergine eterna,
Nel buio del pensiero mio affiora.

E salva dalla morte la speranza
Del mio cuor che abisso è di colpe;
Il tuo compassionevol guardo
Sopra di me inclini pietoso.

Estraneo a tutti, col tormento
Profondo della mia vanità,
Si sciolse in me la forza e la fiducia.

Dammi la gioventù, la fede d'anni pria,
Risorgi dal tuo ciel di stelle:
Per sempre ormai io adori te, Maria!

RUGĂCIUNE

Noi ce din mila Sfântului
Facem umbră pământului,
Rugându-ne'ndurărilor,
Luceafărului mărilor.
Ascultă-a nostre plângeri,
Regina peste îngeri;
Din neguri te arată,
Lumină dulce, clară,
O, Maică Preacurată
Și pururea Fecioară, Marie!
Crăiasă alegându-te,
Îngenunchem rugându-te:
Înalță-ne, ne mântuie
Din valul ce ne bântuie.
Fii scut de întărire
Și zid de mântuire.
Privirea-ți adorată
Asupră-ne coboară,
O, Maică Preacurată
Și pururea Fecioară, Marie.

PREGHIERA⁶

Noi che per pietà divina
Peregriniamo, ombre vane,
Imploriamo il compianto
Dell'espero dei mari,
Ascolta il nostro pianto,
Regina degli angeli;
Spunta dalla foschia,
Qual luce chiara, blanda,
Oh, Madre Illibata
E sempiterna Vergine Maria!
Di noi tutti sovrana,
In ginocchio preghiamo:
Sollevaci e salvaci
Dall'onda che infuria.
Sii la nostra difesa
E muro di salvezza.
La tua luce pia
Scenda su di noi,
Oh, Madre Illibata,
E sempiterna Vergine Maria.

6 In occasione del suo viaggio pastorale in Romania nel 1999, Giovanni Paolo II, conoscitore delle opere di Mircea Eliade e Mihai Eminescu, ha chiamato la Romania "Giardino della Madre del Signore". Questa poesia fu recitata dal Santo Padre in lingua romena in Piazza San Pietro.

EMINESCU: ETERNA DIMINEAȚĂ A CREAȚIEI

Poezia și proza tânărului Eminescu (Ipotești-Botoșani 1850 – București 1889) constituie tot atâtea proiecții, măști, avataruri lirico-dramatice și filosofice ale autorului însuși. Personaje ca Toma Nour, Ioan (din romanul *Geniu pustiu*, tradus de regretatul italianist Marin Mincu prin *Genio desolato*), Andrei Mureșanu sau Horia, întrupează atât tentativa titanică sau luciferică a demonului romantic, răzvrătit, cât și căutarea absolutului. *Sărmanul Dionis* este o natură faustică, un metafizician interesat de necromanție, de astrologie, ispitit de regresiunea în timp, dar și de ascensiunea cosmică. Toate aceste personaje, ce atestă o tipologie fantastică, recontextualizată în unele proze semnate de Mircea Eliade, au aceeași sursă mitopoetică cu "magul călător printre stele". Dicțiunea acestui tip de erou este una eclectică, reflectând elanul foarte tânărului autor autodidact și totodată patosul lui cognitiv.

Dincolo de acest tip de proză, de cele mai multe ori sub forma unor fragmente specioase prin lipsa de consistență epică în favoarea ilustrării unor concepte obsedante, poetul abordează marile idei ale poeziei visului romantic (*Mortua est!*, *Memento mori*, etc.). Cititor pasionat al filosofiei lui Kant și Schopenhauer, Eminescu dă viață unui personaj precum Ieronim (în nuvela *Cezara*), un tânăr și fascinant ascet sceptic, al cărui crez este debarasarea de instincte în favoarea unei purități supraomenești, vecină cu absolutul sub raza imaculată a primordiilor.

Avem astfel o cheie a esteticii romantismului, a expansiunii cosmice și a delirului uranic, a retragerii în insula paradisiacă (a lui Euthanasius) și a dorului dispersiei-mistuirii în totul și în nimic – (a se vedea textul poetic *Rugăciunea unui dac*).

Viziunea îndurerată a lui Eminescu, întrevăzută în legile istoriei și universului, își găsește mângâiere fie în "națiune și religie", fie în mit ("cu izvoare ale gândirii și cu râuri de cântări") sau în iubire, tot atâtea nuclee ale creativității în contra "geniului morții", a neființei, a himerelor. Tânărul Eminescu nu pregetă să facă din vis

EMINESCU: L'ETERNO MATTINO DELLA CREAZIONE

Le poesie e le prose giovanili di Mihai Eminescu (Ipotești-Botoșani 1850 – București 1889) sono altrettante proiezioni, maschere, avatar lirico-drammatici e filosofici dell'autore stesso. Personaggi come Toma Nour, Ioan (del romanzo *Geniu pustiu* tradotto dal compianto Marin Mincu con *Genio desolato*), Andrei Mureșanu oppure Horia, che incarnano tanto il tentativo titanico o lucifero del demonio romantico, rivoltoso, quanto la ricerca dell'assoluto come ad esempio nel racconto d'ispirazione fantastica *Sărmanul Dionis* (trad. it. *Povero Dionigi*). Il protagonista è una natura faustica, un metafisico interessato alla necromanzia, all'astrologia, tentato dalla regressione nel tempo, ma anche dall'ascensione cosmica, fonte mitopoietica del "mago viaggiatore tra le stelle". Il discorso di questo tipo d'eroe è eclettico, riflette lo slancio dell'autore autodidatta e insieme il suo *pathos* cognitivo.

Oltre la prosa fantastica, molte volte speciosa, il poeta abborda le grandi idee della poetica del sogno romantico (*Mortua est!*, *Memento mori*, ecc.). Lettore appassionato della filosofia di Kant e Schopenhauer, Eminescu dà vita ad un personaggio come Ieronim (nella novella *Cesara*), un giovane e affascinante asceta scettico il cui credo è lo sbarazzarsi dagli istinti a favore di una purezza sovrumana vicina all'assoluto sotto il raggio immacolato dei primordi.

Abbiamo così una chiave dell'estetica del romanticismo, dell'espansione cosmica e del delirio uranico, del ritiro nell'isola paradisiaca dell'evasione (di Euthanasius) e dell'anelito della dispersione-scioglimento in tutto e nel nulla – *cupio dissolvi* - (vedasi il testo poetico *La preghiera di un daco*).

La visione addolorata di Eminescu tratta dalle leggi della storia e dell'universo, trova conforto sia nella "nazione e religione" che nel mito ("con sorgive di pensieri e con fiumi di canzoni") o nell'amore, altrettanti nuclei della creatività contro "il genio della morte", il non-essere, le chimere. Il giovane Eminescu non esita a

un mijloc de abolire a timpului și spațiului, fapt dovedit de cronovoiajul călugărului Dan, pasionat de tradiția ezoterică a misticii iudaice – cabala – și de metempsihoză.

Stilul poetului, dar mai ales al prozatorului, încă în căutare de sine, adesea digresiv și obscur, se iluminează într-o primă, fundamentală, revoluție a limbajului, vizibilă în marea stagiune a poeziei erotice românești (începând cu *Venere și Madonă*) și nu numai. O temă înrudită va fi cea a meditației filosofice și a ironiei romantice.

Poeziile sale de dragoste, a căror geneză se poate regăsi uneori în prea puțin fericite experiențe personale, capătă accentele adorației nemărginite, suprafirești, ca de pildă îndrăgostiții cu un picior în realitatea tangibilă, cu celălalt în decolarea onirică, în magia cosmică, în vârsta de aur (*Freamăt de codru, Floare albastră, Dorința, Sonetele, Sara pe deal..., De câte ori, iubito..., Atât de fragedă..., Sarmis*, etc.). Sunt cunoscutele titluri ale unor giuvaere melodice, care însoțesc ca un sublim ecou vitalul, elegiacul *dor*, tensiune a idilei și a nuntirii, a dispersiunii-mistuirii în armonia și în esența autentică a lumii (*cupio dissolvi*). "Și-n stingerea eternă dispar fără de urmă", rostește protagonistul din *Rugăciunea unui dac*, altfel spus, definindu-și dorul de identificare în Nirvana budistă.

Climate și stări sufletești, aceleași dintotdeauna și totuși irepetabile, aventură și pătimire, solitudine, despărțire, bucurie și fericire împărtășită, luciditate, frustrare, iubire și moarte, iluzie și desvrăjire (*Venere și Madonă, Scrisoarea IV, Scrisoarea V, Floare albastră, Crăiasa din povești, Dorința*) alcătuiesc un compendiu al "dorului" eminescian cu adânci rădăcini în speciile primordiale ale folclorului nostru poetic. Cuvântul *dor* al cărui etimon este latinescul *dolor*, definește dorința-nostalgie fără leac; un echivalent al dorului nostru întâlnim doar în portughezul *saudade*, nu și în franțuzescul *nostalgia* sau italianul sau spaniolul *nostalgia*. Sentiment care anticipă sfidarea romantică și divorțul ireversibil de meschinul univers uman (a se vedea poeziile *Glossă, Mai am un singur dor* – și variantele – precum și poemul-capodoperă *Luceafărul*).

fare del sogno un mezzo per abolire il tempo e lo spazio, lo prova il crono-viaggio del monaco Dan, studioso di cabala e metempsicosi.

Lo stile del poeta, e soprattutto del prosatore, ancora in cerca di sé, spesso digressivo e oscuro, si sta illuminando in una prima, fondamentale rivoluzione del linguaggio, visibile nella grande stagione della poesia erotica (a partire da *Venere e Madonna*) e non solo. Un tema apparentato sarà quello della meditazione filosofica e dell'ironia romantica.

Le sue poesie d'amore, la cui genesi si può ritrovare talvolta nelle esperienze personali, raggiungono accenti dell'adorazione senza confini, come ad esempio gli innamorati che seppure popolano la realtà tangibile, decollano nell'onirico, nella magia cosmica, nell'età d'oro (*Fremito di bosco*, *Fiore azzurro*, *Il desiderio*, i 14 sonetti di questo libro, *Sull'imbrunir...*, *Ogni qual volta, amore...*, *Così soave...*, *Sarmis*, ecc.). Sono titoli di alcuni gioielli melodici che fanno da sublime eco al vitale, elegiaco anelito-tensione dell'idillio e delle nozze, della dispersione-scioglimento nell'armonia e nell'essenza autentica del mondo. L'estetica del romanticismo si fa sentire in Eminescu anche nell'anelito della scomparsa ("E nell'eterno buio senz'orma mi dileguo"), il supremo traguardo del Nirvana del buddismo (vedasi la poesia *La preghiera di un daco*).

Ambienti e stati d'animo, gli stessi da sempre ma irripetibili, avventura e disavventura, solitudine, separazione, gioia e gaudio condiviso, lucidità, frustrazione, amore e morte, illusione e disinganno (*Venere e Madonna*, *Epistola IV*, *Epistola V*, *Fiore azzurro*, *La regina delle fiabe*, *Il desiderio*) compongono un compendio dell'"anelito" emineschiano (irrefrenabile desiderio-nostalgia chiamato in romeno *dor*, parola molto frequente nelle prime forme della nostra poesia folcloristica tipo ballata o doina, che ha un equivalente solo nel portoghese *saudade*). Sentimento che anticipa la sfida romantica e il divorzio irreversibile dal gretto universo umano (vedasi le poesie *Glossa*, *Mi resta un sol desio* – più le varianti – e il poema-capolavoro *Espero*).

Marile sale poezii epice, ample, strălucite inclusiv prin prozodia lor clasică, au drept protagoniști omul de știință-filosof (*Scrisoarea I*), literatul (*Scrisoarea II*), patriotul (*Scrisoarea III*), îndrăgostitul (*Scrisoarea IV* și *Scrisoarea V*), geniul supraomenesc atras de o ființă omenească (*Luceafărul*): toți aceștia pun în scenă absolutul moral și estetic, în ciuda degradării valorilor și moravurilor epocii.

Ingeniozitatea contrastiv-oximoronică a metaforelor, dotate cu virtuți aforistice, perfecționează viziunea poetului, capabilă să imagineze plastic moartea timpului, a cosmosului și a logosului și, totodată, să picteze eterna dimineață a creației. Artistului dezamăgit de nulitatea contemporanilor săi, împresurat de detractori și adversari grotești (în plan politic, erotic, etic), nu – i rămâne altă cale de ales decât recursul mitopietic, *id est* proiecția ideală a patriei și a națiunii, a "sfintelor firi vizionare", la sânul cărora accentele exilului său pământesc se estompează, convertindu-se în legendă, seninătate, vis paseist.

Adevăratul triumf al poetului va avea loc însă în lumea ideilor, deplina sa maturitate expresivă fiind reperabilă în poemul *Luceafărul* (1883), o sinteză a creației eminesciene. Aici poetul-albatros își desface aripile în toată magnifica lor amplitudine. Metafora revelatorie a capodoperei este tocmai decolarea – desprinderea mântuitoare a geniului (în cazul nostru astrul ce veghează castelul fetei de împărat) de labila contingentă întrupată de pământeana Cătălina. Dubla valență angelo-demonică, ființa nemuritoare dar îndrăgostită a Luceafărului 'blând' o determină pe frumoasa fată visătoare de aștri să renunțe în cele din urmă la acea relație imposibilă. Resemnată, își recunoaște propria fatalitate biologică de muritoare și acceptă avansurile pe care i le face aproapele ei muritor, nu altul decât Cătălin, "viclean copil de casă".

Fata de care întâmplător se îndrăgostise Hyperion reprezintă "cercul strâmt", complotul uman, istoric și ontologic, de – a dreptul comic și meschin în comparație cu destinul hyperionic al astrului îndrăgostit de terestra Cătălina. Marin Mincu scrie în studiul său *Dilema eminesciană*: "Cătălina posedă viață efemeră și moarte eternă.

Le ampie poesie epiche di Eminescu, brillanti anche per la loro prosodia classica, ritraggono protagonisti come lo scienziato filosofo (*Epistola I*), il letterato (*Epistola II*), il patriota (*Epistola III*), l'innamorato (*Epistola IV* e *Epistola V*), il genio sovrumano attratto da un essere umano (*Espero*): tutti questi mettono in scena l'assoluto morale ed estetico, contrapposto alla degradazione dei valori e dei costumi dell'epoca.

L'ingegnosità contrastiva delle metafore fornite di virtù aforistiche riesce a perfezionare la visione del poeta, atte a ideare la morte del tempo, del cosmo e del logos e, simultaneamente, a dipingere l'eterno mattino della creazione. L'artista disilluso dalla nullità dei suoi contemporanei (in sede politica, erotica, etica) non ha altra via da scegliere se non quella del ricorso mitopoetico, *id est* la proiezione ideale della patria e della nazione, dei suoi predecessori, "sacri ingegni visionari". Solo così i drammatici accenti del poeta, albatro in esilio sulla terra, assalito dai grotteschi avversari e detrattori, si attenuano e si convertono in leggenda, serenità, sogno regressivo.

Il vero trionfo, però, il poeta lo consegue nel mondo delle idee, con il poema *Espero* (1883), una sintesi della creazione emineschiana in cui raggiunge la piena maturità espressiva. Qui il poeta-albatro allarga le sue ali in tutta la loro magnifica ampiezza. La metafora rivelatrice del suo capolavoro è appunto il volo salvifico, il distacco del genio dalla labile contingenza incarnata dalla terrestre Catalina. La doppia valenza di *Espero*, tra angelo e demonio, tra essere perenne e 'mite' innamorato, fa nascere alla fin fine nella bella fanciulla sognatrice d'astri la determinazione di rompere quell'impossibile rapporto. Rassegnata, riconosce la propria fatalità biologica di essere mortale, e accetta la corte fattale da un suo prossimo mortale (simile a lei), non altro che il paggio, "infante assai furbo", Catalina.

La fanciulla di cui si è innamorato casualmente *Espero* rappresenta l'"angusto cerchio", la congiura umana, storica e ontologica, addirittura buffa e meschina nei confronti del suo sovrumano destino di astro imperituro. Dice il compianto Marin Mincu nel suo studio *Il dilemma emineschiano*: "Catalina possiede la vita effimera e la morte eterna.

Hyperion posedă viață eternă și dorește moartea efemeră și ipotetică a iubirii. Cătălina este o muritoare pentru Hyperion. Hyperion este un mort pentru Cătălina". "(...). Dialogul lor cuprinde, inconștient, dilema romantică a esenței vieții și a morții".

Încrezător în conștiința care se constituie prin sine însăși ca univers propriu, apt așadar să genereze visul poetic și estetica formei, Eminescu regăsește esența vieții, *Tat twam asi* (în sanscrită: "tu ești ființa, izvor, purtătoare de noimă"), la confluența Upanișadelor cu filosofia kantiană.

Conservator prin vocație, dar și datorită lecturilor budiste și kantiene care legitimau suveranitatea ierarhiilor și a elitelor, a caracterelor puternice menite să-și stăpânească instinctele, pasiunile și răzvrătirile adesea iraționale și violente, Mihai Eminescu se face simțit nu numai în întoarcerea lui Hyperion la esența sa autentică de "gândire ce se gândește pe sine", concept heideggerian ce focalizează opera a doi gânditori-poeti, Nietzsche și Hölderlin, ci și în înțelepciunea Cezarului, unul din protagoniștii poemului *Împărat și proletar*: pentru acesta nu există decât legea morală lăuntrică ce exclude rebeliunea răzbunătoare și egalitaristă, pragmatismul și contingenta tip Jean-Paul Marat.

Deturnarea retorică a planului semantic, premeditată de autor, a generat confuzia de apartenență a celor două conștiințe, cea empirică, a proletarului, și cea transcendentă, a Cezarului, în care trebuie să recunoaștem sensibilitatea formelor intuitive și gândirea etică și morală a poetului, precum și conceptele apriorice de spațiu-timp-cauzalitate care au marcat întreaga operă eminesciană.

Geo Vasile

Iperione possiede la vita eterna e desidera la morte effimera e ipotetica dell'amore. Catalina è per Iperione una mortale, Iperione è per Catalina un morto". "(...). Il loro dialogo comprende, inconsciamente, il dilemma romantico dell'essenza della vita e della morte".

Fiducioso nella coscienza che è di per se stessa il proprio mondo, capace quindi di generare il sogno poetico e l'estetica della forma, Eminescu ritrova l'essenza della vita, *Tat twam asi* (in sanscrito: "tu sei l'essere fonte di senso"), alla confluenza delle Upanishad con la filosofia kantiana.

Conservatore per vocazione, ma anche grazie alle sue letture buddiste e kantiane che legittimavano la sovranità delle gerarchie e delle *élites*, dei caratteri forti destinati a padroneggiare gli istinti, le passioni, gli sfoghi spesso volte irragionevoli e violenti, Mihai Eminescu si fa sentire non solo nel ritorno d'Iperione alla sua autentica essenza di "pensiero pensante", concetto heideggeriano che focalizza il pensiero di due pensatori-poeti, Nietzsche e Hölderlin, ma anche nella saggezza del Cesare, uno dei protagonisti del poema *Imperatore e proletario*: per lui esiste solo la legge morale interiore che esclude la furia vendicatrice e egualitaria, il pragmatismo e la contingenza tipo Jean-Paul Marat.

Il dirottamento retorico del piano semantico, premeditato da Eminescu stesso, genera la confusione d'appartenenza delle due coscienze, quella empirica del proletario e quella trascendente del Cesare, in cui dobbiamo riconoscere la sensibilità delle forme intuitive e il pensiero etico e morale del poeta, nonché i suoi concetti aprioristici di spazio-tempo-causalità che hanno segnato tutte le opere del Nostro.

Geo Vasile

INDICE

Antologie critică / Antologia critica	6 / 7
Date biografice esențiale /	18
Dati biografici essenziali	19
Însemnări de traducător / Appunti di traduttore	26 / 27
Florilegiu român-italian /	33
Florilegio romeno-italiano	
Venere și Madonă / Venere e Madonna	34 / 35
Epigonii / Gli epigoni	38 / 39
<i>Mortua est!</i> / <i>Mortua est!</i>	46 / 47
Înger de pază / Angelo custode	50 / 51
Cugetările sărmanului Dionis /	52 / 53
I pensieri del povero Dionigi	
Floare albastră / Fiore azzurro	56 / 57
Împărat și proletar / Imperatore e proletario	62 / 63
Făt-Frumos din tei / Principe azzurro dei tigli	76 / 77
Melancolie / Malinconia	84 / 85
Crăiasa din povești / La regina delle fiabe	86 / 87
Lacul / Il lago	88 / 89
Dorința / Il desiderio	90 / 91
Povestea codrului / La fiaba del bosco	92 / 93
Singurătate / Solitudine	96 / 97
Departee sunt de tine... / Lontano son da te...	100 / 101
O, rămâi... / Oh, rimani...	100 / 101

De câte ori, iubito... / Ogni qual volta, amore...	102 / 103
Rugăciunea unui dac / La preghiera di un daco	104 / 105
Atât de fragedă... / Così soave...	108 / 109
Afară-i toamnă... / L'autunno fuori...	110 / 111
Sunt ani la mijloc... / Son già molti anni...	112 / 113
Când însuși glasul... / Quando la stessa voce...	114 / 115
Freamăt de codru / Fremito di bosco	114 / 115
Despărțire / Separazione	118 / 119
O, mamă... / Oh, mamma...	120 / 121
Scrisoarea I / Epistola I	122 / 123
Scrisoarea II / Epistola II	132 / 133
Scrisoarea III (fragment) / Epistola III (frammento)	138 / 139
Scrisoarea IV / Epistola IV	152 / 153
Luceafărul / Espero	162 / 163
Când amintirile... / Quando i ricordi...	192 / 193
Doina / Doina	194 / 195
Pe lângă plopii fără soț / La strada dei pioppi spaiati	198 / 199
Și dacă... / E se...	202 / 203
Glossă / Glossa	202 / 203
Odă (în metru antic) / Ode (in metro antico)	208 / 209
Iubind în taină... / Segretamente amando...	210 / 211
Trecut-au anii... / Passaron gli anni...	210 / 211
Veneția / Venezia	212 / 213
Se bate miezul nopții... / La mezzanotte batte...	214 / 215

Cu mâne zilele-ți adaogi... /	214
Accresci col domani i giorni...	215
Peste vârfuri / Sulle vette	216 / 217
Lasă-ți lumea... / Lascia stare il tuo mondo...	218 / 219
Din valurile vremii... / Dall'onde degli evi...	222 / 223
Mai am un singur dor / Mi resta un sol desò	224 / 225
Nu voi mormânt bogat / Non voglio ricco avello	226 / 227
Criticilor mei / Ai miei critici	228 / 229
Din noaptea... / Dal buio...	230 / 231
Sara pe deal... / Sull'imbrunir...	232 / 233
Nu mă înțelege / Non mi intendi	234 / 235
La steaua... / Fino alla stella...	236 / 237
Kamadeva / Kamadeva	238 / 239
Ah, mierea buzei tale... / Ah, del tuo labbro il miele...	240 / 241
Ea-și urma cărarea-n codru / Lei si avviava al bosco	242 / 243
Gândind la tine / Pensando a te	244 / 245
Cărțile / I libri	246 / 247
Coborârea apelor / La discesa delle acque	248 / 249
De vorbiți mă fac că n-aud... /	250
Se parlate faccio il sordo...	251
În liră-mi geme și suspin-un cânt (fragment) /	250
Nella mia lira geme, piange un canto (frammento)	251
Pierdut în suferința... / Sperduto nella pena...	250 / 251
Venin și farmec... / Veleno e malía...	252 / 253
Cu gândiri și cu imagini / Con immagini, pensieri	252 / 253

Fiind băiet păduri cutreieram /	256
Io da fanciullo per le selve erravo	257
Stelele-n cer / Gli astri nel cielo	258 / 259
Stau în cerdacul tău... / Sto nel verone tuo...	260 / 261
Ce suflet trist... / Che cuore triste...	262 / 263
Dintre sute de catarge / Fra tanti alberi e vele	264 / 265
Sarmis / Sarmis	266 / 267
Oricât de mult am suferit /	272
Per quanto avessi io sofferto	273
Din ocean de vise... / Dal pélago di sogni...	274 / 275
Sătul de lucru... / Sposato dal lavoro...	274 / 275
Pe gânduri ziua... / Di giorno impensierito...	276 / 277
Răsaî asupra mea... / Spunta sopra di me...	278 / 279
Rugăciune / Preghiera	280 / 281
Eminescu: eterna dimineață a creației /	282
Eminescu: l'eterno mattino della creazione	283

POLYCHROMOS

poesia

1. A. Calò Gabrieli, *Ciò che resta*
2. L. Liberatore, *Deliria*
3. L.M. Pegorari, *Cenere*
4. N. Buonarota, *Cristalli nel buio di una notte qualunque*
5. P. Fabris, *Pigmenti d'Arpa. Sistole e Diastole*
6. M.P. Santoro, *Impareggiabile rumore il silenzio*
7. I. Vinea, *Opal și rug / Opale e rogo*, a cura di Geo Vasile
8. A. Utech, *Pensieri del vagabondo*
9. L. De Feudis, *Il tempo non ha scarpe*
10. N. Buonarota, *Cristales en la oscuridad de una noche cualquiera*,
Edición española
11. G. Gentile, *Stronza come un assolo di contrabbasso*
12. G. Stella Elia, *Canti dell'ulivo*
13. N. Buonarota, *Anonime definizioni*
14. G. Natali Confortini, *Albe ignare*
15. M. Eminescu, *Luceafărul – Poezii alese / Espero – Poesie scelte*, a
cura di Geo Vasile

Finito di stampare in prima edizione nel mese di
gennaio 2016.
Finito di stampare in nuova edizione nel mese di
febbraio 2020 da **Service4Media s.r.l.** per conto
di **FaLvision Editore s.a.s.**